

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 Stan i struktura demograficzno-społeczna ludności w województwie zachodniopomorskim w świetle wyników NSP 2021

National Population and Housing Census 2021
Size, demographic and social structure of the population
in Zachodniopomorskie Voivodship in the light of the 2021 Census results

**Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021
Stan i struktura demograficzno-społeczna ludności w województwie
zachodniopomorskim w świetle wyników NSP 2021**

National Population and Housing Census 2021
Size, demographic and social structure of the population
in Zachodniopomorskie Voivodship in the light of the 2021 Census results

Urząd Statystyczny w Szczecinie Statistical Office in Szczecin

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Szczecinie

Statistical Office in Szczecin

Zespół autorski

Editorial team

Zachodniopomorski Ośrodek Badań Regionalnych

Zachodniopomorskie Centre for Regional Survey

Prace redakcyjne

Editorial work

Katarzyna Korzonek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Żaklina Chudzińska, Jerzy Rożek

ISBN 978-83-89567-03-1

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

[https://https://szczecin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/spisy-powszechne/](https://szczecin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/spisy-powszechne/)

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Przekazujemy Państwu opracowanie prezentujące wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, który został przeprowadzony na terenie Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r. według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

Publikacja przedstawia szeroki zakres informacji zebranych podczas spisu dotyczących stanu i struktury demograficznej ludności województwa zachodniopomorskiego oraz jej charakterystykę w zakresie kraju urodzenia i obywatelstwa, posiadanego wykształcenia, przynależności narodowo-etnicznej i wyznaniowej, niepełnosprawności. W opracowaniu poruszono również tematykę osób przebywających w obiektach zbiorowego zamieszkania, a ostatni z prezentowanych działów skupia się na procesach migracyjnych ludności.

Zawarte w publikacji informacje pozwalają na dokonanie oceny zmian, jakie zaszły w latach 2011–2021, a także ukazują województwo zachodniopomorskie na tle kraju. Interpretację wyników dodatkowo ułatwia prezentacja graficzna danych w postaci map i wykresów. Uzupełnieniem części analitycznej jest zestaw tablic przeglądowych poszerzających i uszczegółwiających prezentowane treści (dostępny wyłącznie w formie elektronicznej).

Wyrażam nadzieję, że przedstawione wyniki spisu będą przydatne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych zainteresowanych zagadnieniami demograficznymi i społecznymi.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Magdalena Wegner

Szczecin, styczeń 2024 r.

Preface

We are pleased to present the study including the results of the 2021 National Census of Population and Housing, which was conducted on the territory of the republic of Poland from April 1 to September 30, 2021, according to the state as of March 31, 2021.

The publication presents a wide range of information collected during the Census regarding the state and demographic structure of the population of the Zachodniopomorskie Voivodship and its characteristics in terms of country of birth and citizenship, education, national-ethnic and religious affiliation, as well as disability. The study also addresses the issue of people staying in collective housing facilities, and the last of the presented sections focuses on the migration processes of the population.

The information contained in the publication allows for an assessment of the changes that have occurred in the years 2011–2021, and also shows the Zachodniopomorskie Voivodship against the background of the country. The interpretation of the results is additionally facilitated by the graphical presentation of data in the form of maps and charts. A supplement to the analytical part is a set of review tables expanding and detailing the presented content (available only in electronic form).

I express the hope that the presented census results will be useful for a wide range of recipients of statistical data interested in demographic and social issues.

Director
of the Statistical Office in Szczecin

Magdalena Wegner

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	7
List of tables	7
Spis wykresów	8
List of charts	8
Spis map	10
List of maps	10
Objaśnienia znaków umownych	12
Symbols.	12
Synteza	13
Executive summary	16
Rozdział 1. Stan i struktura demograficzna ludności	19
Chapter 1. General characterisation of agricultural holdings.	19
1.1. Stan ludności	19
Size of population	19
1.2. Ludność według płci i wieku	28
Population by sex and age	28
1.3. Ludność według stanu cywilnego	38
Population by marital status	38
Rozdział 2. Ludność według kraju urodzenia i obywatelstwa	42
Chapter 2. Population by country of birth and citizenship	42
2.1. Ludność według kraju urodzenia	42
Population by country of birth	42
2.2. Ludność według kraju obywatelstwa	45
Population by a country of citizenship.	45
Rozdział 3. Wykształcenie ludności	49
Chapter 3. Education of the populaton.	49
3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci	50
Population aged 13 and more by educational level and sex.	50
3.2. Ludność według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania	51
Population by educational level and place of residence	51
3.3. Poziom wykształcenia ludności według wieku	51
Educational level of the population by age.	51
3.4. Zróżnicowanie regionalne	53
Regional diversity	53

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	Str. Page
Rozdział 4. Osoby z niepełnosprawnościami	55
Chapter 4. Persons with disabilities	55
Rozdział 5. Charakterystyka narodowo-etniczna ludności	63
Chapter 5. National-ethnic identity characteristics	63
5.1. Struktura narodowo-etniczna ludności	63
National-ethnic structure of the population	63
5.2. Przynależność wyznaniowa	68
Religious affiliation	68
Rozdział 6. Ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania	70
Chapter 6. Population in the collective living quarters.	70
Rozdział 7. Zasoby migracyjne	73
Chapter 7. Migration resources.	73
7.1. Migracje wewnętrzne ludności	73
Internal migration of population	73
7.2. Immigrants staying temporarily in Poland	78
Religious	78
Uwagi ogólne	87
General remarks	96

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1.1. Ludność w miastach i na obszarach wiejskich według płci	19
Table 1.1. Population in urban and rural areas by sex	19
Tablica 1.2. Struktura grup wielkościowych miejscowości	20
Table 1.2. Structure by size category of localities.	20
Tablica 1.3. Ludność według biologicznych grup wieku	28
Table 1.3. Population by biological age groups	28
Tablica 1.4. Mediana wieku ludności	31
Table 1.4. Population age median	31
Tablica 1.5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w 2021 r.	39
Table 1.5. Population aged 15 years and more by marital status in 2021	39
Tablica 2.1. Ludność według kraju urodzenia	42
Table 2.1. Population by country of birth	42
Tablica 2.2. Ludność według kraju obywatelstwa	46
Table 2.2. Population by citizenship	46
Tablica 3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci	50
Table 3.1. Population aged 13 and more by the level of education and sex	50
Tablica 4.1. Osoby z niepełnosprawnościami według miejsca zamieszkania, płci i kategorii niepełnosprawności w 2021 r.	56
Table 4.1. Disabled persons by place of residence, sex and category of disability in 2021	56
Tablica 5.1. Ludność według rodzaju i kolejności identyfikacji narodowo-etnicznych w 2021 r.	64
Table 5.1. Population by kind and order of the national-ethnic identities in 2021	64
Tablica 5.2. Ludność według języka używanego w domu w 2021 r.	66
Table 5.2. Population by language used at home in 2021	66
Tablica 5.3. Ludność według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r.	68
Table 5.3. Population by the declaration of religious affiliation in 2021	68
Tablica 6.1. Obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz ludność w nich mieszkająca według kategorii obiektów w 2021 r.	71
Table 6.1. Collective living quarters and population living there by category of objects in 2021	71
Tablica 7.1. Ludność według okresu zamieszkiwania w miejscu aktualnego zamieszkania w 2021 r.	73
Table 7.1. Population by period of residence in the place of current residence in 2021	73
Tablica 7.2. Imigranci przebywający w województwie zachodniopomorskim czasowo według kraju poprzedniego zamieszkania w 2021 r.	81
Table 7.2. Immigrants temporarily staying in zachodniopomorskie voivodship by country of permanent residence in 2021	81
Tablica 7.3. Emigranci przebywający za granicą czasowo według kraju przebywania w 2021 r.	85
Table 7.3. Emigrants staying abroad temporarily by country of staying in 2021	85

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1.1. Zmiany liczby ludności w wybranych miastach w 2021 r.	21
Chart 1.1. Population changes in selected cities in 2021	21
Wykres 1.2. Zmiany liczby ludności w największych miejscowościach bez praw miejskich w 2021 r.	22
Chart 1.2. Population changes in the largest towns without city rights in 2021	22
Wykres 1.3. Ubytek liczby ludności w wybranych obszarach funkcjonalnych w 2021 r.	27
Chart 1.3. Decrease of population in selected functional areas in 2021	27
Wykres 1.4. Ludność według płci i wieku	29
Chart 1.4. Population by sex and age	29
Wykres 1.5. Ludność według grup wieku i płci w 2021 r.	30
Chart 1.5. Population by age groups and sex in 2021	30
Wykres 1.6. Wzrost mediany wieku ludności w wybranych obszarach funkcjonalnych w 2021 r.	34
Chart 1.6. Increase in the population median age in the selected functional areas in 2021.	34
Wykres 1.7. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2011 i 2021	35
Chart 1.7. Structure of population by economic age groups in 2011 and 2021	35
Wykres 1.8. Współczynnik feminizacji według grup wieku w latach 2011 i 2021	37
Chart 1.8. Femininity ratio by age groups in 2011 and 2021.	37
Wykres 1.9. Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i stanu cywilnego w 2021 r.	39
Chart 1.9. Population aged 15 and more by sex and marital status in 2021	39
Wykres 2.1. Ludność według miejsca urodzenia i płci w 2021 r.	43
Chart 2.1. Population by place of birth and sex in 2021.	43
Wykres 2.2. Ludność urodzona za granicą według wybranych krajów urodzenia	43
Chart 2.2. Foreign-born population by selected country of birth.	43
Wykres 2.3. Ludność urodzona za granicą według wieku	44
Chart 2.3. Foreign-born population by groups of age	44
Wykres 2.4. Ludność z obywatelstwem niepolskim według kraju obywatelstwa i płci w 2021 r.	46
Chart 2.4. Population with non-Polish citizenship by country of citizenship and sex in 2021	46
Wykres 2.5. Ludność według obywatelstwa i grup wieku w 2021 r.	47
Chart 2.5. Population structure by the citizenship and age groups in 2021	47
Wykres 3.1. Rozkład liczby ludności w wieku 20 lat i więcej według wieku w grupach osiągniętego poziomu wykształcenia w latach 2011 i 2021	52
Chart 3.1. Distribution of the population aged 20 and more by age in groups of attained educational levels in the years 2011 and 2021..	52
Wykres 4.1. Osoby z niepełnosprawnościami według miejsca zamieszkania, płci i kategorii niepełnosprawności w 2021 r.	57
Chart 4.1. Disabled persons by a place of residence, sex and category of disability in 2021	57
Wykres 4.2. Udział osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie ludności danej grupy wieku	58
Chart 4.2. Percentage of disabled persons in total number of population of age group.	58

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Str. Page
Wykres 5.1. Ludność według wybranego języka używanego w domu innego niż polski w 2021 r.	66
Chart 5.1. Population by selected language used at home non-Polish in 2021	66
Wykres 6.1 Struktura obiektów zbiorowego zakwaterowania według kategorii obiektów w 2021 r.	71
Chart 6.1. Structure of collective living quarters by category of objects in 2021	71
Wykres 7.1. Ludność przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania z innego miejsca w kraju w latach 2011–2021 według roku przybycia i płci.	75
Chart 7.1. Population arriving at the place of current residence from another place in the country in 2011–2021 by year of arrival and sex.	75
Wykres 7.2. Salda w migracjach wewnętrznych w latach 2011–2021 w relacjach miasto-wieś	76
Chart 7.2. Internal migration saldo in the years 2011–2021 in relation urban areas–rural areas	76
Wykres 7.3. Ludność przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania z innego miejsca w kraju w latach 2011–2021 według wieku w momencie przybycia	77
Chart 7.3. Population arriving at the place of current residence from another place in the country in 2011–2021 by age at the time of arrival.	77
Wykres 7.4. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według płci i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.	82
Chart 7.4. Immigrants staying in Poland temporarily by sex and age groups in 2021.	82
Wykres 7.5. Emigranci przebywający czasowo za granicą według płci i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.	86
Chart 7.5. Emmigrants staying temporarily abroad by sex and economic age groups in 2021	86

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1.1. Ubytek/przyrost liczby ludności w gminach w 2021 r.	23
Map 1.1. Increase/decrease of population in municipal areas in 2021	23
Mapa 1.2. Ubytek/przyrost liczby ludności w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym w 2021 r.	24
Map 1.2. Increase/decrease of population in the Szczecin Metropolitan Area in 2021	24
Mapa 1.3. Ubytek/przyrost liczby ludności w Koszalińsko-Koło-brzesko-Białogardzkim Obszarze Funkcjonalnym w 2021 r..	25
Map 1.3. Increase/decrease of population in the in the Koszalin-Kołobrzeg-Białogard Functional Area in 2021	25
Mapa 1.4. Ubytek liczby ludności w Centralnej Strefie Funkcjonalnej w 2021 r.	26
Map 1.4. Decrease of population in Central Functional Area in 2021	26
Mapa 1.5. Gęstość zaludnienia w 2021 r.	28
Map 1.5. Population density in 2021.	28
Mapa 1.6. Mediana wieku ludności według płci w 2021 r.	31
Map .1.6. Median age of population by sex in 2021	31
Mapa 1.7. Względny wzrost mediany wieku ludności w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym w 2021 r.	32
Map 1.7. The relative increase in median age of population in the Szczecin Metropolitan Area in 2021.	32
Mapa 1.8. Względny wzrost mediany wieku ludności w Koszalińsko-Koło-brzesko-Białogardzkim Obszarze Funkcjonalnym w 2021 r.	33
Map .1.8. The relative increase in median age of population in the Koszalin-Kołobrzeg-Białogard Functional Area in 2021	33
Mapa 1.9. Względny wzrost mediany wieku ludności w Centralnej Strefie Funkcjonalnej w 2021 r.	34
Map 1.9. The relative increase in median age of population in the Central Zone in the West Pomeranian region in 2021	34
Mapa 1.10. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2021 r.	36
Map 1.10. Population at non-working age per 100 persons at working age in 2021	36
Mapa 1.11. Indeks starości w 2021 r.	38
Map 1.11. Ageing index in 2021	38
Mapa 1.12. Żonaci/zamężne w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w 2021 r.	40
Map 1.12. Married persons aged 15 and more by marital status in 2021	40
Mapa 1.13. Rozwiedzeni/rozwidzione w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w 2021 r.	41
Map 1.13. Divorced persons aged 15 and more by marital status in 2021	41
Mapa 2.1. Ludność urodzona za granicą na 1000 ludności w 2021 r.	45
Map 2.1. Population born abroad per 1000 population in 2021	45
Mapa 2.2. Ludność z niepolskim obywatelstwem na 1000 ludności w 2021 r.	48
Map 2.2. Population with non-Polish citizenship per 1000 population in 2021	48
Mapa 3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem wyższym	54
Map 3.1. Population aged 13 and more with tertiary education	54

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Str. Page
Mapa 4.1 Osoby z niepełnosprawnościami na 1000 ludności	59
Map 4.1. Persons with disabilities per 1000 population	59
Mapa 4.2. Osoby z niepełnosprawnościami z wykształceniem wyższym w 2021 r.	60
Map 4.2. Persons with disabilities with tertiary education in 2021.	60
Mapa 4.3. Osoby z niepełnosprawnościami z wykształceniem poniżej średniego w 2021 r.	61
Mapa 4.3. Persons with disabilities with less than secondary education in 2021	61
Mapa 4.4. Pracujące osoby z niepełnosprawnościami w 2021 r.	62
Map 4.4. Employed disabled persons in 2021	62
Mapa 5.1. Inna niż polska identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) na 1000 ludności	65
Map 5.1. Non-Polish national-ethnic identification (answers to the first or second question) per 1000 population	65
Mapa 5.2. Ludność używająca w domu języka innego niż polski na 1000 ludności w 2021 r.	67
Map 5.2. Population using at home non-Polish by language in 2021 per 1000 population in 2021	67
Mapa 7.1. Efektywność migracji wewnętrznych ludności w latach 2011–2021 według poprzedniego i obecnego województwa zamieszkania	74
Map 7.1. Internal migration effectiveness in 2011–2021 by voivodship of previous and current residence	74
Mapa 7.2. Efektywność migracji wewnętrznych ludności w latach 2011–2021 według powiatów	78
Map 7.2. Internal migration effectiveness in 2011–2021 by powiats	78
Mapa 7.3. Imigranci przebywający w Polsce czasowo w 2021 r.	79
Map 7.3. Immigrants staying in Poland temporarily in 2021	79
Mapa 7.4. Imigranci przebywający w Polsce czasowo na 10 tys. mieszkańców.	80
Map 7.4. Immigrants staying in Poland temporarily per 10 thousand residents	80
Mapa 7.5. Emigranci przebywający czasowo za granicą w 2021 r.	83
Map 7.5. Emigrants staying abroad temporarily in 2021	83
Mapa 7.6. Emigranci przebywający czasowo za granicą na 10 tys. mieszkańców w 2021 r.	84
Map 7.6. Emigrants staying abroad temporarily per 10 thousand residents in 2021	84

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless.
„W tym” Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Synteza

W województwie zachodniopomorskim, podobnie jak w kraju, w wyniku dłuższego trwania życia przy jednoczesnym obniżaniu się poziomu dzietności, społeczeństwo ulega procesowi starzenia się. Obserwowane zmiany struktur, jakie zaszły na przestrzeni ostatniej dekady wskazują, że sytuacja ludnościowa województwa na tle całego kraju jest trudniejsza. Wyniki spisu powszechnego z 2021 r. stwarzają okazję do weryfikacji tego stwierdzenia poprzez porównanie z obrazem społeczności uzyskanym w spisie z 2011 r. W porównaniu do poprzedniego spisu powszechnego, tj. od 31 marca 2011 r. do 31 marca 2021 r. populacja województwa zmniejszyła się o 3,8% (wobec spadku w Polsce o 1,2%), co wskazuje na silniejsze procesy depopulacyjne w regionie niż w kraju.

Ubytek liczby ludności wykazanej w NSP 2021 względem NSP 2011 był widoczny w większości gmin województwa. Wzrost liczby ludności odnotowano tylko w 14 gminach zlokalizowanych na terenach oddziaływania większych ośrodków miejskich.

Malejący odsetek dzieci i młodzieży oraz ubytek ludności w wieku produkcyjnym, a także coraz większy udział ludności w wieku senioralnym stanowią stały, obserwowany od szeregu lat trend. W ciągu 10 lat udział osób po 65 r.ż. w Polsce wzrósł o ponad 5 p.proc. i obecnie wynosi 18,6%, w województwie – wzrósł o ponad 7 p.proc. do poziomu 19,4%. Liczba ludności w wieku produkcyjnym obniżyła się w kraju o 9,1%, a w zachodniopomorskim o 13,4%. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 1,0 p.proc. do poziomu 17,4% (w kraju o 0,3 p.proc. do 18,4%).

Mediana wieku statystycznego mieszkańca Polski to według NSP 2021 41,7 lat, tj. średnio o 3,6 lat więcej niż 10 lat wcześniej. Mediana wieku w województwie zachodniopomorskim według NSP 2021 wyniosła 42,7 lat, a według NSP 2011 r. – 38,4 lata, przy różnicy wynoszącej 4,3 lata.

Proces starzenia się społeczeństwa w województwie zachodniopomorskim pogłębia się. Liczba osób po 80 r.ż. przekroczyła w 2021 r. 4% populacji i w porównaniu z 2011 r. udział ten wzrósł o 0,9 p.proc. Za wzrost liczebny tej grupy osób w 91,5% odpowiedzialna jest populacja miast. W miastach odsetek osób po 80 r.ż. wyniósł 4,5% (wzrost o 1,3 p.proc.), na wsi – 3,1% (wzrost o 0,3 p.proc.).

Analiza tempa wzrostu median wieku dla obszarów funkcjonalnych i pozostałych terenów województwa potwierdza spostrzeżenia o pogłębiających się procesach starzenia się społeczności lokalnych poza strefami oddziaływania dużych ośrodków miejskich.

Według danych NSP na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają przeciętnie 69,1 osób w wieku nieprodukcyjnym. Dla wieku przedprodukcyjnego wskaźnik obciążenia demograficznego wyniósł 29,4, zaś dla wieku poprodukcyjnego – 39,6 (w kraju odpowiednio 68,6, 31,0 i 37,6). Najwyższe wartości wskaźnika obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku przedprodukcyjnym w 2021 r. odnotowano w powiecie polickim oraz goleniowskim, a najniższe osiągnęły miasta Świnoujście, Szczecin, Koszalin oraz powiat kamieński. Najwyższe wartości wskaźnika obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym w 2021 r. charakteryzowały również te same cztery wymienione powiaty. Natomiast najniższe wartości zanotowano w powiatach polickim i koszalińskim.

Wyniki spisu powszechnego z 2021 r. pokazują, że najbardziej liczną grupą wśród osób w wieku 15 lat i więcej są osoby pozostające w związku małżeńskim, które stanowią 59,5%. W kraju osoby pozostające w związku małżeńskim stanowiły nieco ponad połowę populacji. W porównaniu do wyników poprzedniego spisu największe zmiany odnotowano wśród osób rozwiedzionych, których udział, podobnie jak w kraju, wzrósł w ciągu okresu międzyspisywczego o blisko 3 p. proc.

Wyniki spisu 2021 wykazały, że 97,0% stałych mieszkańców województwa wskazało Polskę jako kraj swego urodzenia, prawie 3% urodziło się poza obecnymi granicami Polski, a dla 0,1% ankietowanych nie ustalono miejsca urodzenia. W porównaniu z poprzednim spisem liczba urodzonych za granicą zmniejszyła się o 20,2% (wobec spadku urodzonych w kraju o 3,2%), natomiast o 13,0% wzrosła liczba osób, dla których nie ustalono miejsca urodzenia. W 2021 r. wśród osób urodzonych poza granicami Polski najczęściej jako kraj urodzenia deklarowało Ukrainę (23,5%, wobec 28,0% w 2011 r.), Niemcy (19,4% wobec 14,4%) oraz Białoruś (14,2% wobec 21,5%).

Średnio na 1000 mieszkańców województwa przypadają 28 osób urodzonych za granicą (w Polsce – 19 osób), ale w poszczególnych gminach liczby te wahały się, osiągając maksymalną wartość 54 osób w gminie wiejskiej Ustronie Morskie. Odsetek ludności urodzonej za granicą różnił się wyraźnie

w zależności od wieku. W województwie zachodniopomorskim, ze względu na wzmożone osiedlanie tych terenów wynikające z powojennych działań repatriacyjnych, w 2021 r. niemal 50% stanowiły osoby ze starszych roczników (urodzone w miejscowościach położonych obecnie na Ukrainie, Białorusi i Litwie) – 80 lat i więcej (24,5%) oraz 70–79 lat (22,5%).

Dane ze spisu 2021 wykazały, że wśród stałych mieszkańców województwa 99,7% to obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, a tylko 0,3% stanowili cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa. W 2021 r., podobnie jak w kraju, średnio na 1000 mieszkańców województwa przypadały 3 osoby z obywatelstwem innym niż polskie (wobec 1 osoby w 2011 r.). Wyjątek stanowiła gmina Ustronie Morskie, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało 28 osób z obywatelstwem niepolskim.

W okresie międzyspisowym zaobserwowano wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców Polski i regionu. Według wyników NSP 2021 r. blisko 60% osób w wieku 13 lat i więcej posiadało wykształcenie wyższe, średnie i policealne (56,9% w województwie i 58,8% w kraju), a w 2011 r. osoby te stanowiły blisko połowę omawianej populacji (47,9% w województwie i 48,6% w kraju). Udział kobiet był wyższy niż mężczyzn – odpowiednio 61,8% (w kraju 63,5%) wobec 51,6% (w kraju 53,6%). Szczególnie warto podkreślić dynamiczny wzrost udziału osób z wyższym wykształceniem¹, który w ciągu 10 lat wyniósł 40,1% w kraju oraz 30,4% w województwie. W 2021 r. blisko 1/4 populacji w wieku 13 lat i więcej miała wyższe wykształcenie (w województwie zachodniopomorskim – 22,6%, w kraju 24,5%), choć w województwie zachodniopomorskim odnotowano jedną z niższych wartości odsetka takich osób. Warto podkreślić, iż kobiety częściej decydowały się na podnoszenie poziomu wykształcenia i w okresie międzyspisowym nastąpił wzrost ich liczby o blisko 40% (o 37,7% w województwie, a w kraju o 44,9%).

Poziom wykształcenia ludności jest zróżnicowany terytorialnie. W większości gmin osoby z wykształceniem średnim stanowiły najliczniejszą grupę (97 gmin). Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym branżowym przeważały w 14 gminach.

Wyniki spisu ludności w 2021 r. wykazały, że liczba osób niepełnosprawnych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 13,5% ogólnej populacji województwa (w Polsce – 14,3%). W porównaniu do wyników NSP 2011 r. liczba osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się o 6,8% (w Polsce o 16,0%). W grupie niepełnosprawnych nadal przeważały kobiety (prawie 54%).

Według ekonomicznych grup wieku w 2021 r. najliczniejszą grupę niepełnosprawnych stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogólnej liczbie ludności tej grupy wieku stanowił 33,4%. Wśród osób w wieku produkcyjnym było to 8,4%, a grupa najmłodszych niepełnosprawnych w wieku 0–17 lat stanowiła 4,2% wśród ludności tej grupy wieku.

Z analizy zbiorowości osób niepełnosprawnych według statystycznego podziału na dwie podstawowe kategorie, tj. niepełnosprawnych prawnie i biologicznie wynika, że liczba osób posiadających prawne orzeczenie o niepełnosprawności w 2021 r. wyniosła 141,5 tys., tj. 63,1% osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawnych biologicznie było 162,8 tys. osób, tj. 72,6%, wśród których osoby nieposiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności to 82,8 tys., czyli 36,9% ogółu niepełnosprawnych.

W 2021 r. wśród osób niepełnosprawnych prawnie, osoby w wieku 16 lat i więcej stanowiły 93,2%. W porównaniu do 2011 r. wzrósł udział osób w wieku 0–15 lat posiadających prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność (z 4,7% do 6,9%). Wyniki spisu 2021 r. pokazały, że niezależnie od płci – zarówno w miastach, jak i na wsi – wśród niepełnosprawnych prawnie powyżej 16 lat – najwięcej było osób posiadających umiarkowany stopień niepełnosprawności. Na kolejnym miejscu pod względem liczebności znalazły się osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie najczęściej deklarowały umiarkowane ograniczenie sprawności (79,9%), ograniczenie sprawności poważne dotyczyło 17,3% osób, natomiast ograniczenie sprawności w stopniu całkowitym – 2,9%.

Wśród mieszkańców województwa dominowała ludność o polskiej tożsamości narodowej, deklarowanej w pierwszej lub drugiej deklaracji, obejmująca 99,4% ogółu ludności (wobec 98,8% ogółu ludności w Polsce). Inną tożsamość niż polska wskazało 1,8% respondentów (w kraju odpowiednio 3,7%). Do najliczniejszych innych niż polskie identyfikacji narodowo-etnicznych w województwie zachodniopomorskim należały deklaracje ukraińskie i niemieckie (w kraju – śląskie i kaszubskie). Jako odpowiedź na pierwsze

¹ Łącznie z osobami posiadającymi dyplom ukończenia kolegium.

lub drugie pytanie etniczne odnotowano 5 735 deklaracji ukraińskich (co stanowiło 7,0% takich deklaracji w kraju) oraz 5 222 deklaracji niemieckich (odpowiednio 3,6%), które wskazują na utrzymywanie się poczucia odrębności etnicznej diaspor zamieszkujących region. Warto również zwrócić uwagę na wysokie odsetki osób deklarujących przynależność do narodów krajów skandynawskich – Danii, Norwegii oraz Szwecji.

Na podstawie wyników badania spisowego można stwierdzić, że w zdecydowanej większości ludność województwa posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim. Używanie tego języka zadeklarowało 1 652 814 osób, co stanowi 99,7% ogółu ludności (w kraju odpowiednio 99,6%). Osoby posługujące się w kontaktach rodzinnych językiem innym niż polski stanowiły zbiorowość liczącą 55 449 (3,3%, wobec 4,6% w kraju). Językami niepolskimi, którymi ludność województwa najczęściej posługuje się w kontaktach domowych, są: angielski, niemiecki, ukraiński, rosyjski i norweski. Warto zauważyć, że odsetki osób posługujących się językiem duńskim i norweskim, tak jak przynależność narodowo-etniczna, w województwie zachodniopomorskim przekraczają 10% ludności posługującej się tymi językami w kraju (odpowiednio 15,1% i 12,7%).

W NSP 2021 pozyskano informacje o 2 114 obiektach zbiorowego zakwaterowania, a liczba osób w nich przebywająca (ustalona w oparciu o dane pozyskane zarówno od zarządców obiektów, jak też metodą samospisu i wywiadu telefonicznego) bez względu na charakter i czas zamieszkania wyniosła 17 542. Spis 2021 był realizowany w okresie pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz związanych z tym ograniczeń i restrykcji sanitarnych, dlatego też oszacowana liczba ludności przebywająca w obiektach zbiorowego zakwaterowania mogła być niższa od tej, która występuje w okresie normalnego funkcjonowania tych obiektów.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2021 r. wykazały, że w latach 2011–2021 nastąpił wzrost – w porównaniu do poprzedniego okresu międzyspisowego – odsetka ludności mobilnej w ogólnej liczbie mieszkańców województwa. Dla województwa odsetek ludności zamieszkałej od urodzenia wynosił w 2021 r. 46,2% (w miastach 48,3%, na wsi 41,7%).

Napływ migracyjny w analizowanym okresie z migracji wewnątrzwojewódzkich sięgał 81,8% wszystkich migracji wewnętrznych, a z innego województwa – 18,2%. Dla ustalonych kierunków migracji międzywojewódzkich najczęstszymi województwami poprzedniego zamieszkania były województwa sąsiednie – wielkopolskie, pomorskie, lubuskie, a czwarty co do wielkości strumień napływu pochodził z województwa mazowieckiego. Te same województwa były również głównymi kierunkami odpływu ludności.

Strumienie migracyjne w migracjach wewnętrznych pozwalają na wyznaczenie salda migracji w odpływie i napływie ludności w relacji miasto-wieś. Nie są to jednak całkowite przepływy migracyjne, jedynie efektywne ostateczne przemieszczenia ludności z migracji netto. To efektywne saldo migracji wewnętrznych wynosiło w zachodniopomorskich miastach -17 167, a na wsi +7 179 osób.

Biorąc pod uwagę odrębnie poszczególne cechy demograficzno-społeczne można stwierdzić, że wśród ludności przybyłej do miejscowości aktualnego zamieszkania z innego miejsca w kraju w latach 2011–2021 przeważały osoby w wieku produkcyjnym (najliczniejsze pięcioletnie grupy wieku to 25–29 lat oraz 30–34 lata).

Według danych NSP 2021 w województwie zachodniopomorskim przebywało 70 443 imigrantów, tj. 4,9% ogólnej ich liczby w kraju. Tylko 1/4 z nich przebywała powyżej 12 miesięcy, przez co liczba osób rezydujących mogła być zwiększona o 17 672 osoby. W momencie spisu 76 478 osób mających stałe miejsce zamieszkania w województwie zachodniopomorskim przebywało czasowo poza krajem. Wśród nich 91,8%, tj. 70 198 osób pomniejsza liczbę ludności rezydującej w województwie zachodniopomorskim względem ludności według definicji krajowej. Ogólny bilans dla szacunku liczby ludności rezydującej jest niekorzystny – ubytek ludności rezydującej przewyższa napływ migracyjny z innych krajów o 52 526 osób.

Executive summary

The ongoing ageing of the region's population, as in Poland, because of increasing life expectancy, is accompanied by a low fertility rate. The changes observed in the structures that have taken place over the last decade indicate that the situation of the Zachodniopomorskie Voivodship population against the background of the whole country is becoming increasingly difficult. The results of the 2021 Census provide an opportunity to verify this statement by comparing it with the picture of the community obtained in the 2011 Census. In comparison to the previous Census, i.e. as of 31 March 2011 up to 31 March 2021, the population of the voivodeship has decreased by 3.8% (in Poland by 1.2%), which indicates stronger depopulation processes in the region than in the country.

According to the 2021 Census in relation to the 2011 Census, the decrease in population was evident in the majority of gminas of the Zachodniopomorskie Voivodship. The increase of population was recorded only in 14 gminas due to the influence of cities.

Over the past 10 years, the decreasing percentage of children and young people and the decline in the working-age population, as well as the increasing share of the elderly population, have been a constant trend observed for several years.

During this period, the share of people over 65 years old in Poland has increased by more than 5 percentage points and currently amounts to 18.6%, while in the voivodeship has increased by more than 7 percentage points to 19.4%.

The working-age population decreased by 9.1% in the country and by 13.4% in the Zachodniopomorskie Voivodship. The percentage of pre-working age population decreased in the voivodeship by 1.0 percentage point to 17.4%, and in the whole country by 0.3 percentage point to 18.4%. According to the 2021 Census, the median statistical age of a Polish resident was 41.7 years, and over the past 10 years the Polish society has aged by an average of 3.6 years.

The median age in the Zachodniopomorskie Voivodship according to the 2021 Census was 42.7 years and according to the 2011 Census - 38.4 years, with a difference of 4.3 years.

The process of population ageing is deepening in the Zachodniopomorskie Voivodship. In 2021 the number of people over 80 years old exceeded 4.0% of the voivodeship population, compared to 2011 this share increased by 0.9 percentage points. The increase of population in this age group is in 91.5% caused by citizens of urban areas, where percentage of people after 80 years old amounted to 4.5% (an increase of 1.3 percentage points), while in the rural areas -3.1% (an increase of 0.3 percentage points).

The analysis of the growth rate of median age for functional and other areas of the voivodeship confirms the deepening ageing processes of local communities located outside the zones of large urban centres impact.

According to the Census 2021, there were on average 69.1 people in non-working age for every 100 people in working age in the voivodeship. For the pre-working age population, the dependency ratio amounted to 29.4 persons per 100 persons of working age, while for the post-working age population - 39.6. For the whole country, the total dependency ratio amounted to 68.6, while for the pre-working age population it was 31.0, and for the post-working age - 37.6. In 2021, the highest values of the dependency ratio for the population in the working age by the population in the pre-working age were noticed in powiats: Police and Goleniów, while the lowest in powiats: Świnoujście, Szczecin, Koszalin and Kamieński. The four powiats also had the highest values of the dependency ratio of the working-age population to the post-working-age population in 2021. The lowest values were recorded in powiats: Police and Koszalin.

According to the 2021 Census in the Zachodniopomorskie Voivodship the majority people aged 15 and over were married (59.5%). In the whole country married persons accounted for just over half of the population. Compared to the results of the previous census, the most significant changes were recorded in the group of divorced people, whose share increased in the country and in the voivodeship by nearly 3 percentage points during the inter-census period.

The results of the 2021 Census showed that 97.0% of permanent residents of the voivodeship indicated Poland as the country of their birth, almost 3% were born outside Poland's current borders, and for 0.1% of respondents the place of birth was not established. Compared to the previous census, the number of

people born abroad decreased by 20.2% (against a 3.2% decrease in those born domestically), while the number of those, who not declared the place of birth increased by 13.0%. In 2021, among people born abroad, the most often as the country of birth were declared: Ukraine (23.5%, against 28.0% in 2011), Germany (19.4% against 14.4%) and Belarus (14.2% against 21.5%).

On average, there were 28 persons born abroad per 1000 inhabitants of the Zachodniopomorskie Voivodship (in Poland – 19 persons), however in particular gminas the numbers varied, reaching a maximum value of 54 persons in the rural gmina Ustronie Morskie. The percentage of the foreign-born population differed markedly by age. In 2021, almost 50% of the Zachodniopomorskie Voivodship residents constituted elderly people, born in places currently located in Ukraine, Belarus and Lithuania - 80 years and older (24.5%) and 70-79 years (22.5%). The reason of such a situation is the increased settlement of these areas resulting from the post-war repatriation activities.

According to the 2021 Census, among the permanent residents of the Zachodniopomorskie Voivodship, 99.7% constituted citizens of the Republic of Poland, and only 0.3% were foreigners, i.e. persons without Polish citizenship. In 2021, the population of the voivodship, as well as of the country, constituted, on average, 3 persons with non-Polish citizenship per 1000 inhabitants of the voivodeship (compared to 1 person in 2011). The exception was the Ustronie Morskie gmina, where per 1000 inhabitants 54 persons were born outside the country.

In the inter-census period, there was noticed the increase in the level of education of the population in Poland and the region. According to the results of the 2021 Census, nearly 60% of people aged over 13, had completed tertiary, secondary and post-secondary education (56.9% in the voivodship and 58.8% in the country), while in 2011 it was nearly half of the population (47.9% in the voivodship and 48.6% in the country). The share of women was higher than men, respectively: 61.8% and 51.6% (while in the country 63.5% and 53.6%). It is particularly worth to notice that the share of people with higher education¹ has dynamically increased within 10 years and accounted 40.1% for the country and 30.4% for the voivodship. In 2021, almost 1/4 of the population aged 13 and over were tertiary educated (22.6% in the voivodship). Additionally, women more often decided to increase their level of education and in the inter-census period the number of higher educated women increased by nearly 40% (37.7% in the voivodship and 44.9% in the country). In the Zachodniopomorskie Voivodship, the percentage of people tertiary educated was one of the lowest among the general population of Poland aged 13 and over.

The educational level of the population varies territorially. In majority gminas (97), people with secondary education constitute the largest group. Persons with basic vocational professional education constitute the largest group in 14 gminas.

According to the results of the 2021 Census, the number of people with disabilities in the Zachodniopomorskie Voivodship amounted to 13.5% of the total population of the voivodship (in Poland -14.3%). Compared to the 2011 Census results, the number of people with disabilities increased by 6.8% (16.0% in Poland). Women still predominate in the disabled group (almost 54%).

According to the economic age groups, in 2021 the largest group of disabled people constituted persons in post-working age, their share in the total population of this age group was 33.4%. Persons of working age constituted 8.4%, and the group of the youngest disabled at the age of 0–17 amounted to 4.2% of the population in this age group.

The analysis of the disabled people according to the statistical division into two basic categories, i.e. legally and biologically disabled, shows that among persons with disabilities, the minority constituted persons with a legal disability certificate, whose number amounted to 141.5 thousand, i.e. 63.1% of persons with disabilities. There were 162.8 thousand people with biological disabilities, i.e. 72.6% of total; while people without a disability certificate constituted 82.8 thousand, i.e. 36.9% of the total disabled.

In 2021, among the total number of people with legal disabilities, 93.2% were aged 16 and over. Compared to 2011, the share of people aged 0–15 with a legal certificate confirming disability increased from 4.7% to 6.9%. The results of the 2021 Census showed that regardless of gender – in both urban and rural areas – among legally disabled over 16 years – the majority constituted people with a moderate degree

¹ Including persons holding a college graduation diploma.

of disability. The next group in terms of number were disabled persons with a severe degree of disability. Persons with only biological disability most often declared moderate reduction in fitness (79.9%), serious disability – 17.3%, while total reduction in fitness – 2.9%.

Among the inhabitants of the Zachodniopomorskie Voivodship, dominated the population with Polish national identity declared in the first or second place - 99.4% of the total population (against 98.8% of the total population in Poland). Identity other than Polish was declared by 1.8% of respondents (3.7% in the country, respectively). In the Zachodniopomorskie Voivodship the most numerous national-ethnic identification other than Polish were declared Ukrainian and German (in the country - Silesian and Kashubian). In the total number of declarations, with other than Polish ethnic identification, the majority constituted Ukrainian responders - 5,735 (which accounted for 7.0% of such declarations in the country) and 5222 - German responders (3.6%, respectively), that indicate the persistence of a sense of ethnic distinctiveness of the diasporas living in the region. It is also worth noting the high percentages of people declaring belonging to the nations of the Scandinavian countries - Denmark, Norway and Sweden.

Based on the results of the census survey, it can be concluded, that the vast majority of the Zachodniopomorskie Voivodship population speaks Polish at home. The use of this language were declared by 1 652 814 responders, which constitutes 99.7% of the total voivodship population (in the country 99.6%, respectively). Using a language other than Polish in family contacts declared 55,449 responders (3.3%, compared to 4.6% in the country). The non-Polish languages most frequently used by the population of the Zachodniopomorskie Voivodship in family contacts were English, German, Ukrainian, Russian and Norwegian. It is worth to mention that the percentage of people declaring Danish and Norwegian national-ethnic affiliation, as well as speaking these languages at homes, exceeded 10% of the Voivodship as well as the country population (15.1% and 12.7%, respectively).

In the 2021 Census, the information was obtained from 2 114 collective accommodation facilities and 17 542 inhabitants (based on data obtained both from facility managers as well as the self-census and telephone interview method), regardless of the kind and duration of residence. The 2021 Census was conducted during the period of the pandemic caused by the SARS-CoV-2 virus and the associated sanitary restrictions and limitations, therefore the estimated number of people staying in the collective accommodation facilities may be lower than that expected during the period of normal operation of these facilities.

Compering the period 2011–2021 to the previous inter-census period, there was noticed an increase in the percentage of mobile population in the total population of the voivodship. In 2021 the percentage of population living in the Zachodniopomorskie Voivodship from birth amounted to 46.2% (in urban areas - 48.3%, in rural areas - 41.7%). In the analysed period the intra-voivodship migrations inflow reached 81.8% of all internal migrations, and from another voivodships - 18.2%. For the established directions of inter-voivodship migration, the most frequent voivodships of previous residence were neighbouring voivodships - Wielkopolskie, Pomorskie, Lubuskie, the fourth largest stream of inflow came from the Mazowieckie Voivodship. The same voivodships were also the main directions of population outflow.

Migration flows in internal migration allow the determination of the migration balance in outflow and inflow of population in the urban-rural relationship. However, these are not total migration flows, only the effective final population movements from net migration. The effective internal migration balance amounted to -17 167 in urban areas and +7 179 in rural areas.

Considering separately individual demographic and social characteristics, it can be concluded that among the population arriving at the place of current residence from another place in the country in 2011–2021, prevailed people of working age (the most numerous five-year age groups were 25-29 and 30-34).

According to the data obtained from the 2021 Census, in the Zachodniopomorskie Voivodship stayed 70 443 immigrants, i.e. 4.9% of their total number in the country. Only 17,672 persons i.e. 1/4 of immigrants stayed for more than 12 months. In the period of conducting the Census, 76 478 persons with permanent residence in the Zachodniopomorskie Voivodship were temporarily outside the country, among them 91.8%, i.e. 70,198 persons stayed outside the country with respect to the population according to the national definition. The overall balance for the estimation of the resident population is negative - the loss of resident population exceeds the migration inflow from other countries by 52 526 persons.

Rozdział 1.

Chapter 1.

Stan i struktura demograficzna ludności

Size and demographic structure of population

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r. populacja w województwie zachodniopomorskim liczyła 1 657 716 osób. Liczba ludności była mniejsza o 65 169 osób w porównaniu z wynikami spisu z 2011 r.

1.1. Stan ludności

1.1. Size of population

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r. wykazały, że ludność województwa zachodniopomorskiego w dniu 31 marca 2021 r. liczyła 1 657 716 osób, stanowiąc 4,4% ludności kraju. W porównaniu do poprzedniego spisu powszechnego, tj. od dnia 31 marca 2011 r. liczba ludności województwa zmniejszyła się o 3,8% (wobec spadku w Polsce o 1,2%), co wskazuje na silniejsze procesy depopulacyjne w regionie niż w kraju – na każde 100 osób, o które w ciągu dekady zmniejszyła się populacja kraju, 14 pochodziło z województwa zachodniopomorskiego.

Kategoria ludności według definicji krajowej. W kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Tablica 1.1. Ludność w miastach i na obszarach wiejskich według płci

Table 1.1. Population in urban and rural areas by sex

Wyszczególnienie Specification	2011		2021		
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	2011=100
Ogółem Total	1 722 885	100,0	1 657 716	100,0	96,2
kobiety females	883 205	51,3	852 487	51,4	96,5
mężczyźni males	839 680	48,7	805 229	48,6	95,9
Miasta Urban areas	1 187 748	68,9	1 133 281	68,4	95,4
kobiety females	618 006	35,9	592 733	35,8	95,9
mężczyźni males	569 742	33,1	540 548	32,6	94,9
Wieś Rural areas	535 137	31,1	524 435	31,6	98,0
kobiety females	265 199	15,4	259 754	15,7	97,9
mężczyźni males	269 938	15,7	264 681	16,0	98,1

W dniu 31 marca 2021 r. liczba kobiet w województwie zachodniopomorskim wyniosła 852,5 tys., a liczba mężczyzn – 805,2 tys. Liczba kobiet uległa zmniejszeniu w porównaniu z 2011 r. o 30,7 tys., tj. o 3,5%, a mężczyzn – o 34,5 tys., tj. o 4,1% (wobec spadku w kraju odpowiednio o 1,1% i o 1,4%). W okresie międzyspisywym nie zmieniły się istotnie udziały ludności według płci; w 2021 r. kobiety stanowiły 51,4% ogółu ludności, a mężczyźni – 48,6% (w Polsce odpowiednio 51,7% i 48,3%).

Zarówno liczba, jak i udział ludności miejskiej maleją od kilku lat. Od spisu powszechnego z 2011 r. prawa miejskie uzyskały Stepnica i Mielno (w latach 2014 oraz 2017 odnotowano wzrost liczby ludności miast). Według stanu w dniu 31 marca 2021 r. Stepnica liczyła 2 490 mieszkańców, zaś Mielno – 2 836. Obydwie miejscowości powiększyły grupę najmniejszych miast w regionie (do 20 tys. mieszkańców).

Liczba miast w województwie sięgała 66. Liczba ludności w miastach w 2021 r. wyniosła 1 133 281 osób i w porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się o 4,6% (w Polsce odnotowano spadek o 2,8%). Województwo zachodniopomorskie należy do grupy trzech województw o najwyższym wskaźniku urbanizacji, co znalazło potwierdzenie w danych spisowych. W 2021 r. ludność miejska stanowiła 68,4% ogółu ludności województwa (w Polsce – 59,8%), tj. o 0,5 p. proc. mniej niż w 2011 r.

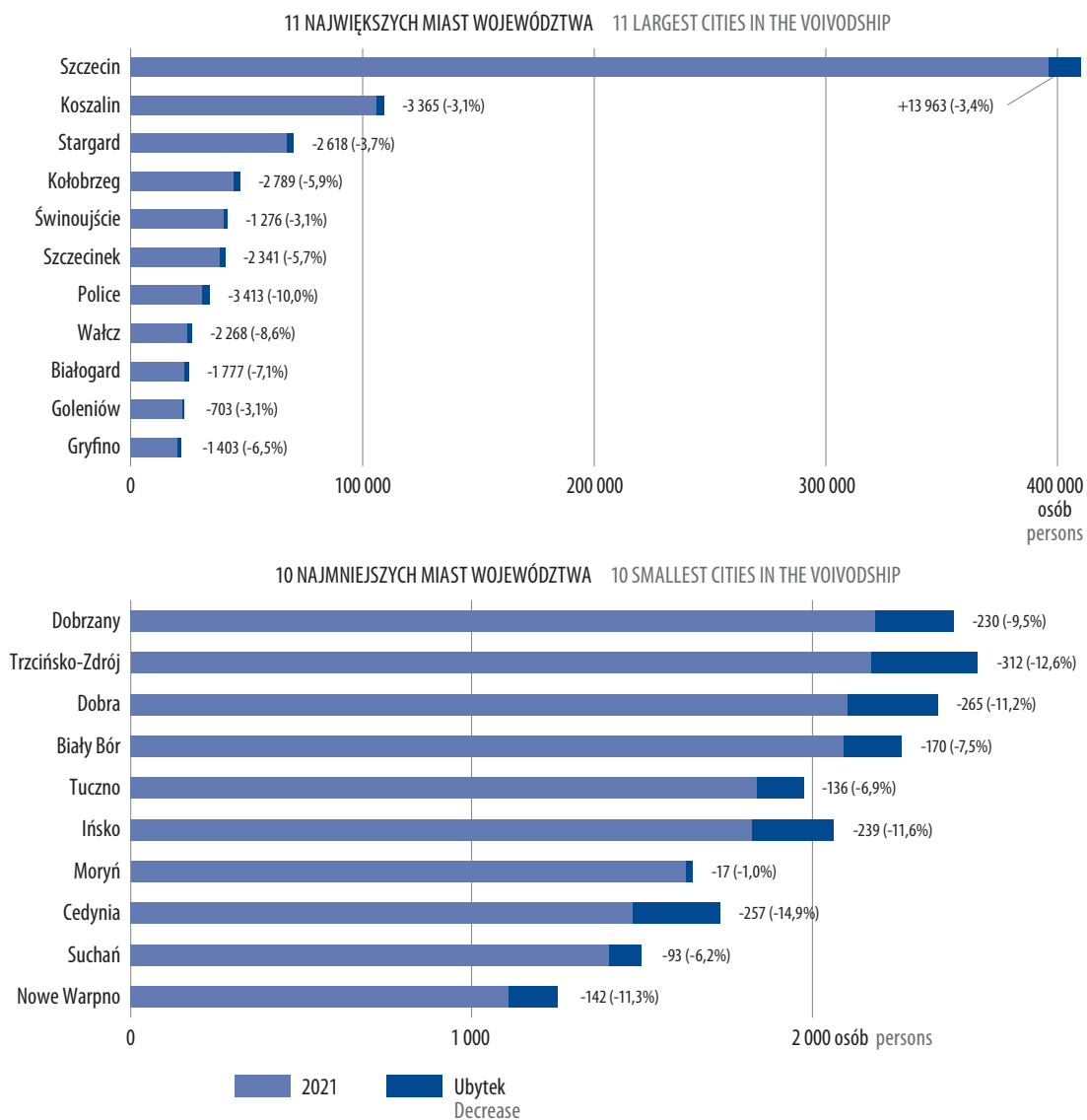
W latach 2021–2011 odnotowano silniejszy ubytek ludności miejskiej w ośrodkach liczących mniej niż 100 tys. mieszkańców. W 2021 r. w grupie 64 miast, w porównaniu do grupy 62 miast tej samej wielkości w 2011, zaobserwowano ubytek ludności o 5,6%. W grupie miast najmniejszych – do 5 tys. mieszkańców – powiększonej o Stepnicę i Mielno, ubytek ten sięgał tylko 1,2%. W dwóch największych miastach regionu – Szczecinie i Koszalinie – liczba ludności spadła o 3,3%. Silniejszy spadek liczby mieszkańców mniejszych miast przyczynił się do obniżenia udziału ludności z ośrodków miejskich poniżej 100 tys. w ogólnej liczbie mieszkańców miast – z 56,3% do 55,7%.

Tablica 1.2. Struktura grup wielkościowych miejscowości
Table 1.2. Structure by size category of localities

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miejscowości o liczbie ludności Localities with a population							
		poniżej 1 tys. below 1,000		1–20 tys. 1–20,000		20–100 tys. 20–100,000	100 tys. i więcej 100,000 and more		
		razem combined	w tym poniżej 50 of which below 50	razem combined	w tym poniżej 5 tys. of which below 5,000		razem combined	w tym 200 tys. i więcej which 200,000 and more	
LICZBA MIEJSCOWOŚCI NUMBER OF LOCALITIES									
Miasta Urban areas	2011	64	–	–	53	31	9	2	1
	2021	66	–	–	55	33	9	2	1
Wieś Rural areas	2011	1 765	1 702	109	63	62	–	–	–
	2021	1 758	1 699	121	59	57	–	–	–
LUDNOŚĆ W MIEJSCOWOŚCIACH POPULATION IN LOCALITIES									
Miasta Urban areas	2011	1 187 748	–	–	339 048	90 157	329 321	519 379	410 131
	2021	1 133 281	–	–	320 497	89 040	310 733	502 051	396 168
Wieś Rural areas	2011	535 137	434 504	3 598	100 633	94 487	–	–	–
	2021	524 435	414 334	3 863	110 101	94 126	–	–	–

Wśród 11 największych ośrodków miejskich w województwie zachodniopomorskim, liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, znalazły się Szczecin, Koszalin, Stargard, Kołobrzeg, Świnoujście, Szczecinek, Police, Wałcz, Białogard, Goleniów i Gryfino. Łącznie te miasta liczyły 812 784 mieszkańców w 2021 r., koncentrując 71,7% ludności miejskiej oraz prawie połowę (49,0%) ogólnej ludności województwa. W stosunku do stanu z poprzedniego spisu powszechnego ubyło w nich prawie 36 tys. mieszkańców, tj. 4,2%. Zarysowująca się tendencja większego ubytku ludności w miastach mniejszych ma wyjątki, które zanotowano dla Świnoujścia i Goleniowa. Oba te miasta straciły tylko 3,1% mieszkańców pomiędzy spisem z 2011, a spisem z 2021 r.

Wykres 1.1. Zmiany liczby ludności w wybranych miastach w 2021 r.
 Chart 1.1. Population changes in selected cities in 2021

Najmniejsze miasta regionu utraciły w okresie międzypisowym prawie 10% ludności. W 2021 r. do najmniejszych miast należały w województwie: Nowe Warpno, Suchań, Cedynia, Moryń, Ińsko, Tuczno, Biały Bór, Dobra, Trzcińsko-Zdrój i Dobrzany. Liczba ich mieszkańców oscylowała między 1–2 tys. W tej grupie największy względny ubytek ludności odnotowały Cedynia (o 14,9%) oraz Trzcińsko-Zdrój (o 12,6%). Tak duży ubytek liczby ludności w miastach odnotowano jeszcze tylko w Dziwnowie (o 14,5%) oraz Połczyniu-Zdroju (o 13,3%), które nie należały do zbioru 10 najmniejszych miast regionu. Ogólnej tendencji utraty większej liczby ludności w ośrodkach małych przeczy sytuacja Morynia, który utracił w dziesięcioleciu międzypisowym tylko 17 osób. Warto nadmienić, że spoza grupy 10 najmniejszych miast 3 miasta odnotowały wzrost liczby mieszkańców – Gościno (o 5,8%), Borne Sulinowo (o 5,1%) oraz Maszewo (o 0,9%).

W ostatniej dekadzie okresu międzypisowego liczba ludności na wsi zwiększyła się w Polsce o 181,4 tys. osób. W kraju tendencja ta jest związana z rozwojem ośrodków podmiejskich skupionych wokół dużych miast. Pomimo, że podobne zjawiska przemieszczania się ludności są widoczne również w województwie

zachodniopomorskim (łącznie z ośrodkami miejskimi o przeciętnej liczbie ludności), to w ogólnym bilansie liczba ludności na wsi zmniejszyła się o 10,7 tys. osób. Do ubytku ludności wiejskiej w województwie zachodniopomorskim o 2,0% przyczynił się spadek populacji w miejscowościach z rejonów o funkcjonalnych cechach wiejskich.

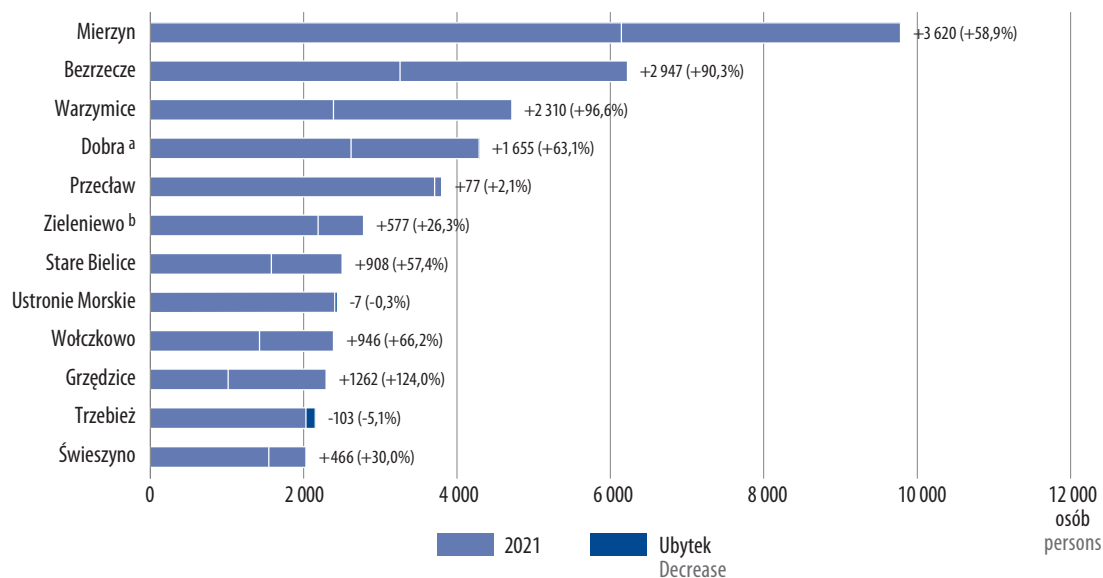
Struktura liczby wsi według klas wielkości w województwie zachodniopomorskim uległa zmianie w ostatnim czasie. O 4 miejscowości zmniejszyła się liczebność w grupie wsi powyżej 1 tys. mieszkańców. O 12 miejscowości wzrosła grupa wsi liczących poniżej 50 mieszkańców. Statystyki liczby miejscowości wymagają podkreślenia, że pomiędzy 2011 a 2021 r. 5 osad wsi wymienianych w spisie z 2011 r. jako osobne miejscowości, zostało przyłączonych do wsi. Wszystkie one liczyły powyżej 50 mieszkańców.

Liczba mieszkańców miejscowości liczących poniżej 50 osób wzrosła w dziesięcioleciu międzypisowym o 7,4%. Spadki populacji zanotowano w grupach wsi liczących od 50 do 1000 mieszkańców (o 4,7%) oraz od 1000 do 5000 mieszkańców (o 0,4%). W 2021 r. w województwie zachodniopomorskim były 2 wsie o liczbie ludności przekraczającej 5 tys. mieszkańców – Mierzyn i Bezzecze. Obydwie te wsie graniczą bezpośrednio ze Szczecinem, stanowiąc zasadniczy teren rozlewania się miasta. Według stanu w dniu 31.03.2021 r. Mierzyn liczył 9 766 osób, zaś Bezzecze 6 209 osób.

Wśród największych miejscowości bez praw miejskich, przedstawionych na wykresie 2 wszystkie liczyły w 2021 r. powyżej 2 tys. mieszkańców. Mierzyn, Bezzecze, Warzymice, Dobra (Szczecińska), Przeclaw, Wołczkowo, Grzędzice i Trzebież należą do Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, stanowiąc (poza Grzędzicami i Trzebieżą) naturalne tereny rozlewania się największej aglomeracji w regionie. Grzędzice należą do terenów rozlewania się Stargardu. Wszystkie one odnotowały wzrost liczby mieszkańców w okresie międzypisowym. Względny przyrost przekraczający 100% zanotowano w dziesięcioleciu międzypisowym w podstargardzkich Grzędzicach. Równie silną dynamikę wzrostu zaobserwowano w podszczecińskich Warzymicach i Bezzeczu.

Zieleniewo, Stare Bielice, Ustronie Morskie i Świeszyno leżą w powiatach koszalińskim i kołobrzeskim, stanowiąc część obszaru funkcjonalnego o cechach miejskich, skupionego wokół Koszalina, Kołobrzegu i Białogardu. W obszarze rozlewania się aglomeracji koszalińskiej najwyższy wzrost liczby ludności w 2021 r. w stosunku do 2011 r. odnotowano w Starych Bielicach. W stosunku do aglomeracji szczecińskiej, miejscowości rozlewania się aglomeracji koszalińskiej wykazują istotnie mniejszą dynamikę zmian. Ustronie Morskie przynależące do powiatu kołobrzeskiego odnotowało nawet nieznaczny spadek liczby ludności.

Wykres 1.2. Zmiany liczby ludności w największych miejscowościach bez praw miejskich w 2021 r.
 Chart 1.2. Population changes in the largest towns without city rights in 2021

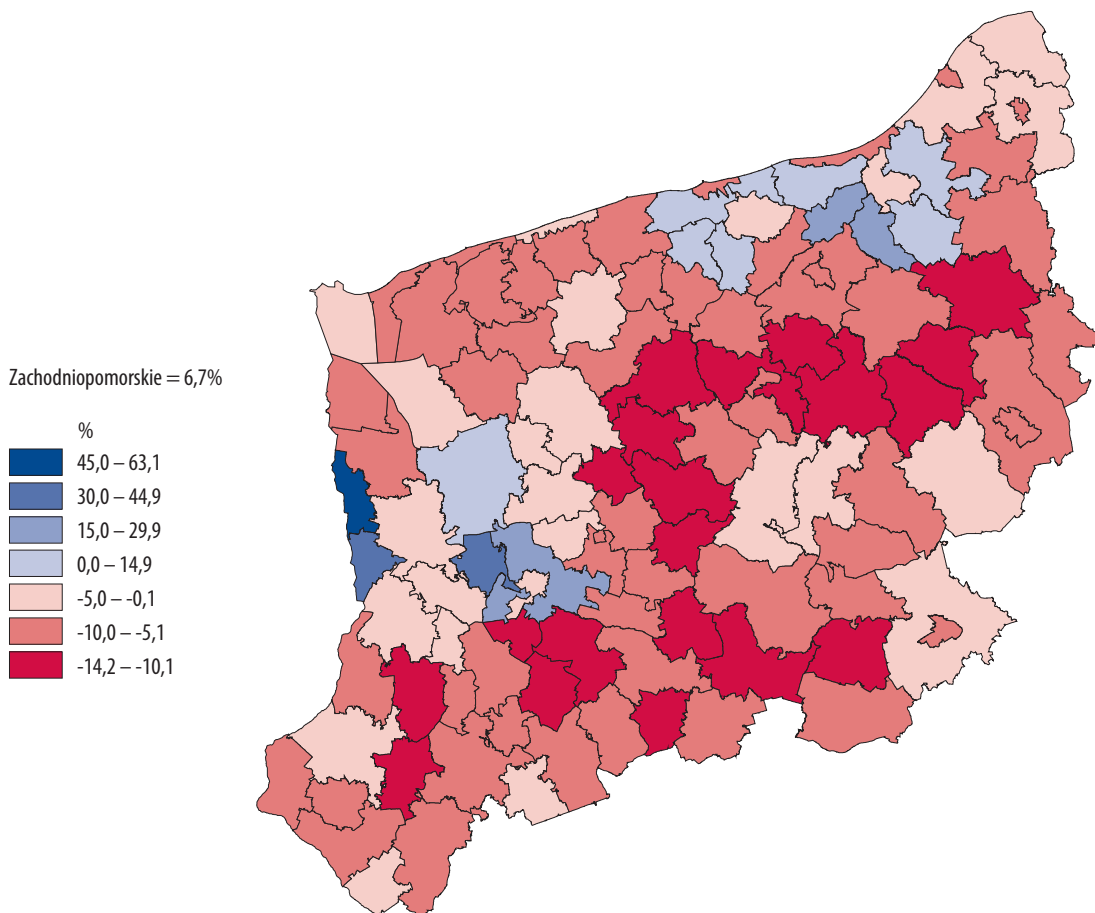

^a Dobra (Szczecińska). ^b Zieleniewo w gminie Kołobrzeg.

^a Dobra (Szczecińska). ^b Zieleniewo in the municipality of Kołobrzeg.

Ubytek liczby ludności wykazanej w NSP 2021 względem NSP 2011 był widoczny w większości gmin województwa zachodniopomorskiego. Tylko w 14 gminach położonych na terenach oddziaływania większych ośrodków miejskich odnotowano wzrost liczby ludności.

Mapa 1.1. Ubytek/przyrost liczby ludności w gminach^a w 2021 r.
Map 1.1. Increase/decrease of population in municipal areas^a in 2021

a Według granic administracyjnych z 2021 r.
a According to the administrative boundaries of 2021.

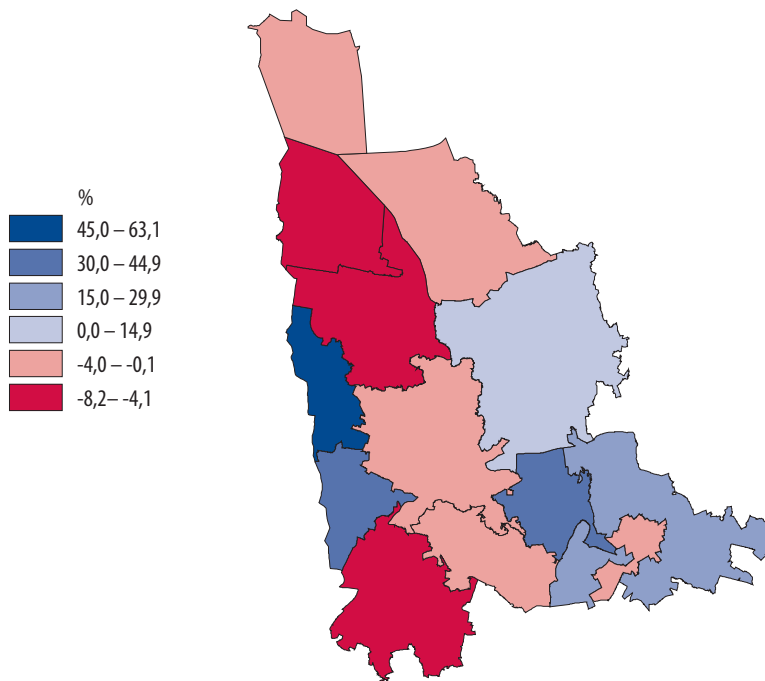
Dnia 26 października 2016 r., zgodnie z ustawą z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zarząd województwa przyjął uchwałę w sprawie określenia obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym oraz ich granice. Podstawowym celem określenia obszarów funkcjonalnych w polityce przestrzennej województwa było zwiększenie potencjału rozwojowego obszarów funkcjonalnych miast dla zwiększenia równowagi rozwoju w województwie. Z uwagi na potrzebę wykorzystania wspólnego potencjału i integrację miejskich obszarów funkcjonalnych szczególną uwagę zwrócono na trzy obszary: Szczeciński Obszar Metropolitalny, Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny oraz Centralną Strefę Funkcjonalną Województwa Zachodniopomorskiego.

Szczeciński Obszar Metropolitalny (miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego) obejmuje miasto Szczecin – podstawowy rdzeń obszaru, Świnoujście oraz gminy położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta rdzeniowego: Stargard (gminę miejską i gminę wiejską), Goleniów, Gryfino, Police, Stepnicę, Nowe Warpno, Kobylankę, Stare Czarnowo, Dobrą i Kołbaskowo. Łączna liczba mieszkańców tych gmin według stanu w dniu 31 marca 2021 r. wynosiła 683 385 osób, co stanowiło 41,2% populacji województwa. W stosunku

do poprzedniego spisu powszechnego liczba mieszkańców obszaru funkcjonalnego spadła o 2 125 osób, tj. o 0,3%. Miasto rdzeniowe utraciło w tym okresie 13 963 mieszkańców. Jednocześnie w gminach ościennych – Dobrej, Kołbaskowie, Kobylance zanotowano w ostatniej dekadzie przyrosty liczby mieszkańców, odpowiednio o 10 590, o 3 553 oraz o 1 634 osoby, tj. łącznie o 15 777 mieszkańców. Wzrost liczby ludności zanotowały również gmina Goleniów (o 2 027 osób) oraz wiejska gmina Stargard (o 2 102 osoby). Gmina miejska Stargard utraciła w tym czasie 2 618 mieszkańców, co nie bilansuje się wzrostem liczby mieszkańców gminy wiejskiej. Można rozważyć odpływ ludności z gminy miejskiej Stargard do Kobylanki, ale do tej gminy napływała również ludność z miasta Szczecin.

Mapa 1.2. Ubytek/przyrost liczby ludności w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym w 2021 r.

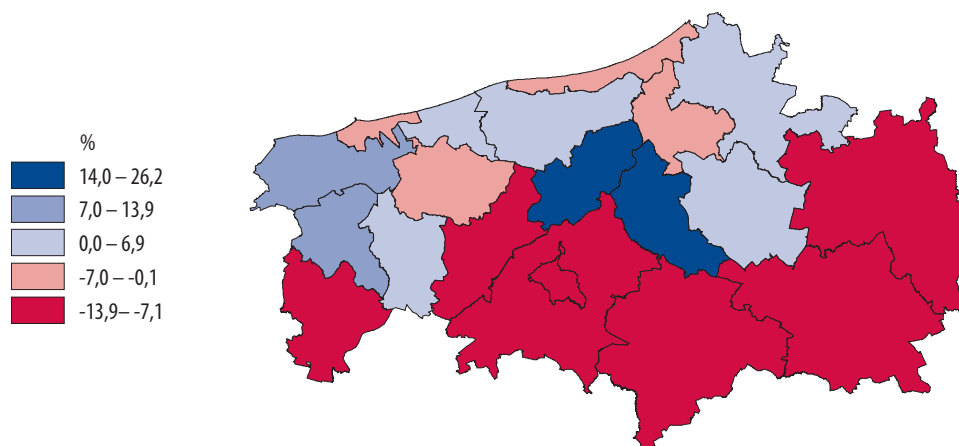
Map 1.2. Increase/decrease of population in the Szczecin Metropolitan Area in 2021

Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (KKB OF) zlokalizowany jest w północnej części województwa zachodniopomorskiego. Podstawowy rdzeń obszaru tworzą trzy miasta: Koszalin, Kołobrzeg i Białogard. Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego) obejmuje wspomniane miasta oraz gminy położone w sąsiedztwie tych miast: Dygowo, Gościno, wiejską gminę Kołobrzeg, Rymań, Siemyśl, Ustronie Morskie, Będzino, Biesiekierz, Bobolice, Manowo, Mielno, Polanów, Sianów, Świeszyno, wiejską gminę Białogard, Karlino i Tychowo. Łączna liczba mieszkańców tych gmin według stanu w dniu 31 marca 2021 r. wynosiła 295 549 osób, co stanowiło 17,8% populacji województwa. W stosunku do poprzedniego spisu powszechnego liczba mieszkańców obszaru funkcjonalnego spadła o 7 925 osób, tj. o 2,6%. Miasta rdzeniowe utraciły w tym okresie 7 931 mieszkańców, tj. 4,4% ich liczby. Liczba mieszkańców Koszalina (105 883 osoby) spadła w tym okresie tylko o 3,1%, podczas gdy Kołobrzegu o 5,9%, a Białogardu o 7,1%.

Mapa 1.3. Ubytek/przyrost liczby ludności w Koszalińsko-Koło-brzesko-Białogardzkim Obszarze Funkcjonalnym w 2021 r.

Map 1.3. Increase/decrease of population in the in the Koszalin-Kołobrzeg-Białogard Functional Area in 2021

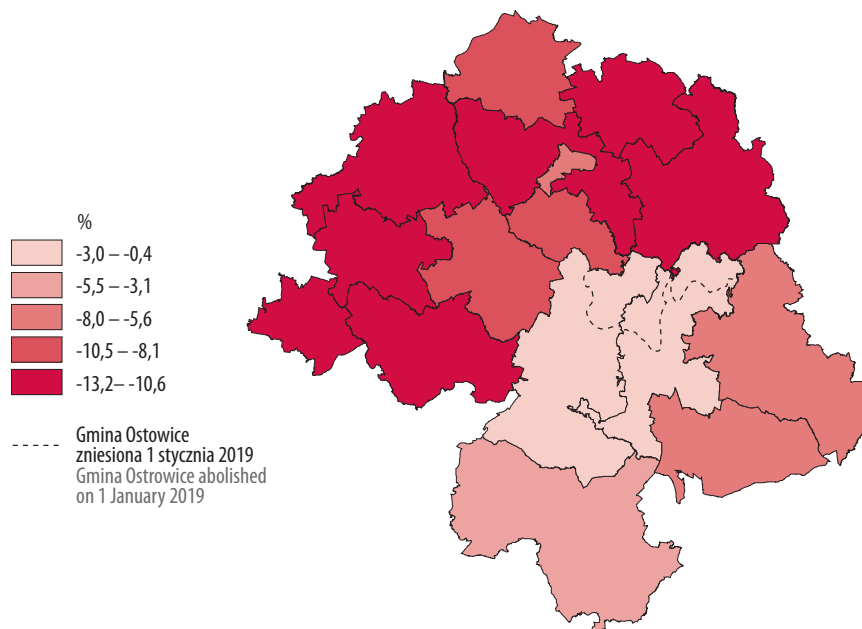

W powiecie koszalińskim wzrosty liczby ludności w dziesięcioleciu międzypisowym odnotowały gminy Świeszyno (o 1 681 osób), Biesiekierz (o 1 374 osoby), Sianów (o 318 osób), Manowo (o 63 osoby) i Będzino (o 48 osób). Wzrosty te sumarycznie rekompensowały ubytek ludności w mieście Koszalin. W powiecie kołobrzesckim silny ubytek liczby ludności miasta Kołobrzeg (o 2 789 osób) nie był nawet w połowie rekompensowany wzrostami liczby mieszkańców gminy wiejskiej Kołobrzeg oraz Gościna (łącznie wzrost o 1 291 osób). W powiecie białogardzkim odnotowano zarówno znaczący ubytek liczby mieszkańców miasta Białogard (o 1 777 mieszkańców), jak i gminy wiejskiej Białogard, gminy miejsko-wiejskich Karlino i Tychowo (łącznie o 2 057 mieszkańców).

W województwie zachodniopomorskim wyznaczono obszar funkcjonalny subregionalnego zespołu miast – Centralną Strefę Funkcjonalną, której rdzeń miejski jest rozlokowany w sześciu miastach: Czaplinku, Drawsku Pomorskim, Łobzie, Połczynie-Zdroju, Świdwinie i Złocięncu. Te 6 miast posiada wzajemnie uzupełniającą się infrastrukturę usługową (usługi zdrowia, edukacji, kultury i handlu), której utrzymanie przez każde miasto osobno byłoby niemożliwe i nieracjonalne ekonomicznie. Zważywszy na fakt, że Centralną Strefę Funkcjonalną tworzy 16 gmin powiatów drawskiego, łobeskiego oraz świdwińskiego, należy odnotować, że ten obszar funkcjonalny liczy jeszcze 4 inne małe miasta poniżej 5 tys. mieszkańców. Według stanu w dniu 31 marca 2021 r. cały obszar funkcjonalny zamieszkiwało 133 667 osób, z czego w miastach – 75 882, a w rdzeniu miejskim 6 miast powyżej 5 tys. mieszkańców – 62 962 osoby.

Mapa 1.4. Ubytek liczby ludności w Centralnej Strefie Funkcjonalnej w 2021 r.

Map 1.4. Decrease of population in Central Functional Area in 2021

* Gmina Drawsko Pomorskie łącznie z ludnością Bornego, Dołgiego, Jelenina, Ostrowic i Przytonia w 2011 r. - ubytek o 7,2%

In 2011 Drawsko Pomorskie gmina including the population of Borne, Dołgie, Jelenin, Ostrowice and Przytoni - loss of 7.2%.

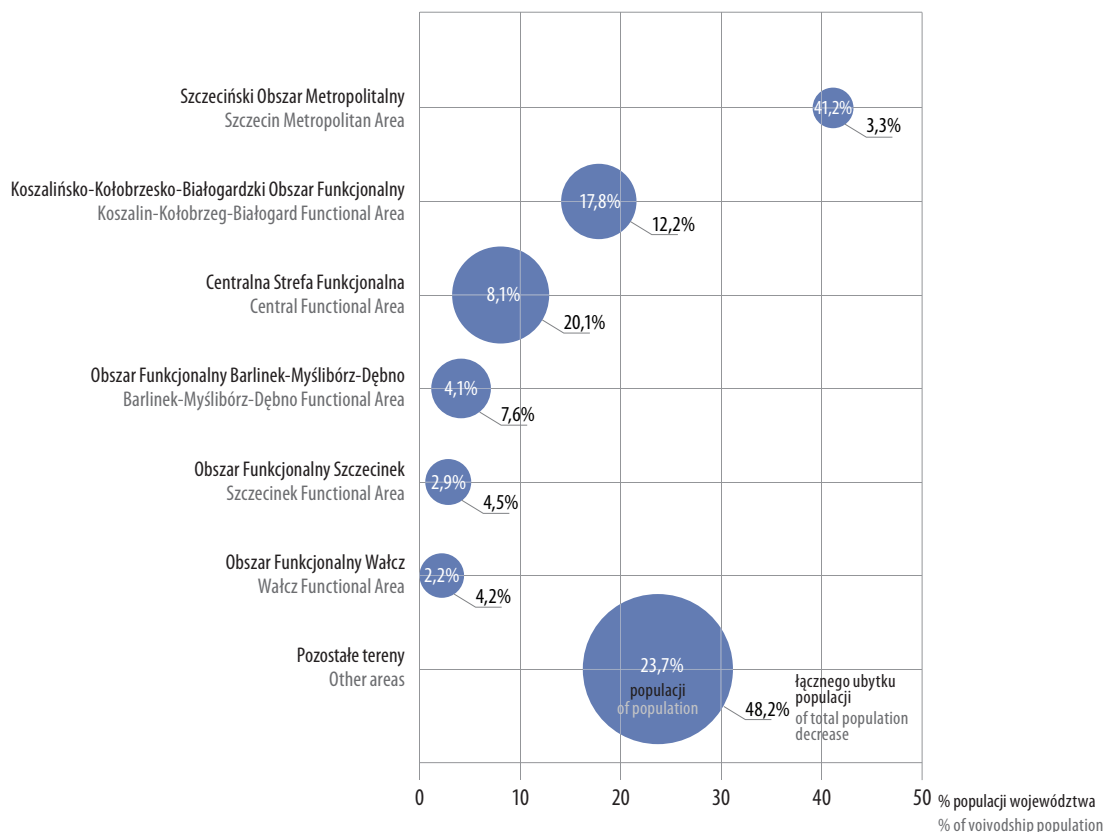
** Gmina Złocieniec łącznie z ludnością Chlebowa, Cieminka, Gronowa, Nowego Worowa, Płoci, Siecina, Smołdżęcina i Szczycienka w 2011 r. - ubytek o 8,7%.

In 2011 Złocieniec gmina including the population of Chlebowo, Cieminek, Gronowo, Nowy Worowo, Płocie, Siecino, Smołdżęcino and Szczycienko - loss of 8.7%.

W porównaniu ze stanem liczby ludności w dniu 31 marca 2011 r. populacja Centralnej Strefy Funkcjonalnej zmniejszyła się o 13 091 osób, tj. o 8,9%. Żadna z gmin tego obszaru funkcjonalnego nie zwiększyła liczebnie swojej populacji. Ciekawym przypadkiem była sytuacja w powiecie drawskim, który od ostatniego spisu powszechnego utracił jedną gminę. Od 1 stycznia 2019 r. gmina Ostrowice została zniesiona rozporządzeniem Rady Ministrów, a jej dotychczasowy obszar został włączony do ustalonych sąsiednich dwóch gmin: Drawsko Pomorskie i Złocieniec. Pomimo to, w okresie międzyspisywom odnotowano spadek liczby ludności w obu gminach, które wchłonęły ludność gminy Ostrowice nieznacznie poniżej 1%. Gmina Ostrowice liczyła według stanu w dniu 31 marca 2011 r. 2 633 mieszkańców. W ciągu 10 lat na terenach gmin Drawsko Pomorskie, Złocieniec i Ostrowice ubyło łącznie 2 796 mieszkańców. Nie oznacza to, że osadnictwo na terenach byłej gminy Ostrowice zredukowało się całkowicie – dla 13 miejscowości tego obszaru łączny ubytek liczby ludności sięgał 345 osób, tj. o 13,1%.

W strukturze przestrzennej województwa zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wytyczono granice obszarów o znaczeniu ponadregionalnym oraz obszarów regionalnych. Obok wymienionych Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, Koszalińsko-Kołobrzieszko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego oraz obszaru funkcjonalnego subregionalnego zespołu miast – Centralnej Strefy Funkcjonalnej wyróżniono Obszar Funkcjonalny Szczecinka i Wałcza jako miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych oraz Obszar Funkcjonalny subregionalnego zespołu miast Barlinka-Myślibórz-Dębna. Gminy miejska i wiejska Szczecinek skupiają 2,9% ludności województwa. Według stanu w dniu 31 marca 2021 r. populacja tych 2 gmin liczyła 47 363 mieszkańców. W stosunku do poprzedniego spisu powszechnego odnotowano ubytek 2 935 mieszkańców, tj. o 5,8%. Populacja gmin miejskiej i wiejskiej Wałcz liczyła podczas spisu z 2021 r. 36 390 osób, stanowiąc 2,2% populacji województwa. W stosunku do spisu z 2011 r. odnotowano tam spadek o 2 760 osób, tj. o 7,0%. Obszar funkcjonalny zespołu miast Barlinek, Myślibórz oraz Dębno obejmuje gminy: Dębno, Myślibórz, Barlinek, Nowogródek Pomorski i Pełczyce. Według NSP 2021 populacja tego obszaru skupiała 4,1% ludności województwa, sięgając 68 346 osób. W stosunku do NSP 2011 spadła o 4 945 osób, tj. o 6,7%.

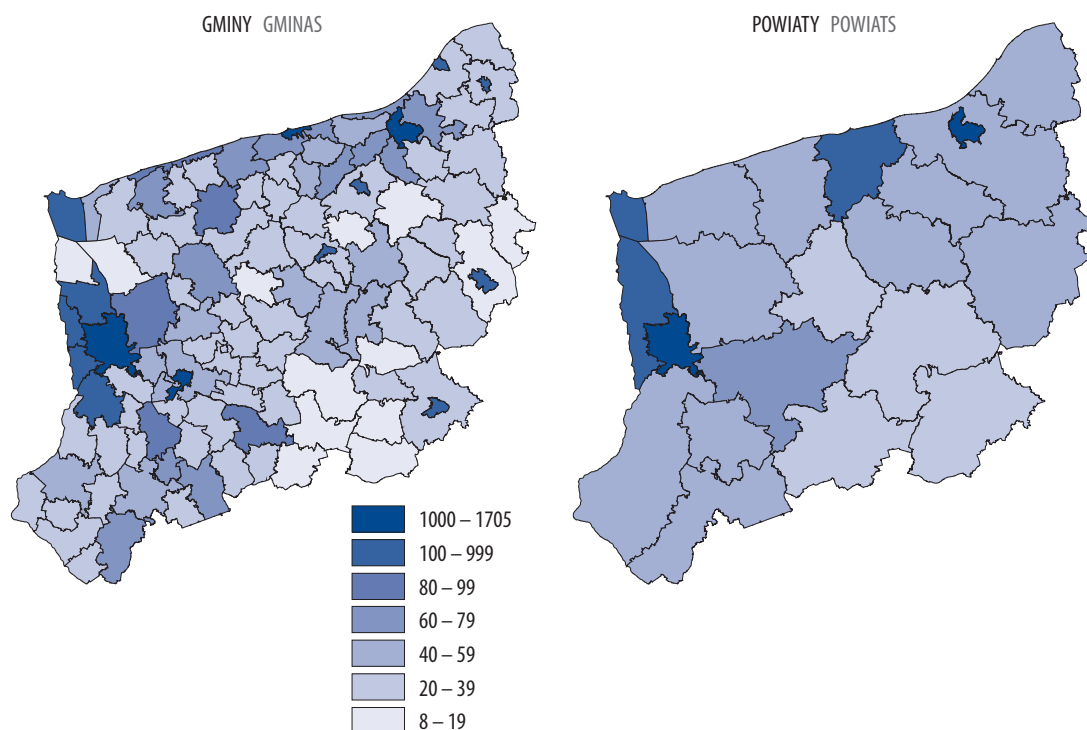
Wykres 1.3. Ubytek liczby ludności w wybranych obszarach funkcjonalnych w 2021 r.
Wykres .1.3. Decrease of population in selected functional areas in 2021

Ogólny ubytek populacji województwa zachodniopomorskiego wykazany jako różnica stanu dla NSP 2021 oraz 2011, sięgający 65 169 osób, jest nierównomiernie rozlokowany. Ubytek ten, wynoszący 3,8%, jest mniejszy na terenach oddziaływania dużych ośrodków miejskich (SOM – 0,3%, KKB OF – 2,6%), a silniejszy w oddaleniu od dużych ośrodków miejskich (CSF – 8,9%). Poza oddziaływaniem ośrodków miejskich, w których rozwinięte są gałęzie przemysłu i usług o znaczeniu ponadregionalnym, pozostają tereny liczące 23,7% ludności województwa. Ubytek ludności na tych terenach w stosunku do NSP 2011 sięgał 7,4%. Największy udział w ogólnym ubytku ludności województwa miały tereny poza oddziaływaniem ośrodków miejskich oraz Centralna Strefa Funkcjonalna – razem 68,3%.

Gęstość zaludnienia w województwie zachodniopomorskim należała w 2021 r. do najniższych w kraju i wyniosła 72 osoby na 1 km². W miastach wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 777 osób na 1 km², a na wsi – 24. W Polsce na 1 km² przypadały 122 osoby, przy czym w miastach – 1017, a na wsi – 53. W stosunku do wyników spisu z 2011 r. gęstość zaludnienia w województwie zachodniopomorskim zmniejszyła się o 3,9% (w kraju o niecały 1%).

Mapa 1.5. Gęstość zaludnienia w 2021 r.
Map 1.5. Population density in 2021

1.2. Ludność według płci i wieku

1.2. Population by sex and age

Najistotniejszą zmienną determinującą spadek liczby ludności jest wiek, a w zasadzie jego struktura w populacji zarówno województwa, jak i kraju.

Wiek osób określa się liczbą lat ukończonych, ustaloną poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. momentem krytycznym, tj. 31 marca 2021 r.).

Tablica 1.3. Ludność według biologicznych grup wieku
Table 1.3. Population by biological age groups

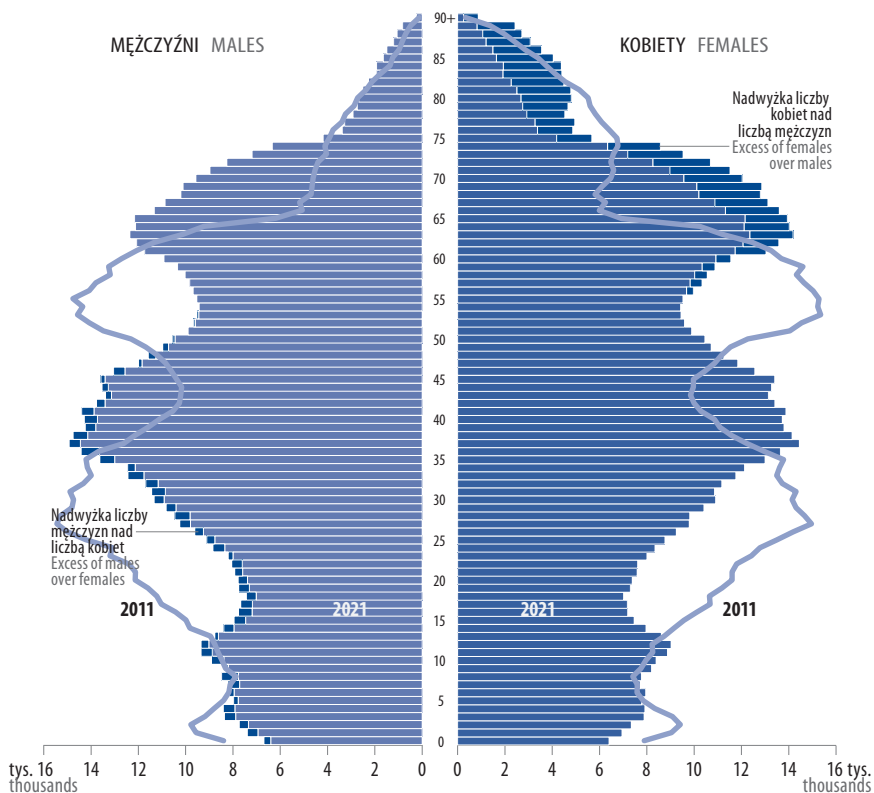
Wyszczególnienie Specification	2011	2021	Zmiana w latach 2011–2021 Change in 2011–2021		2011	2021
	w osobach in persons		w % in %	w odsetkach in percent		
Ogółem Total	1 722 885	1 657 716	-65 169	-3,8	100,0	100,0
0–14 lat year	255 272	243 213	-12 059	-4,7	14,8	14,7
15–64	1 254 602	1 092 160	-162 442	-12,9	72,8	65,9
65 lat i więcej years and more	213 011	322 343	+109 332	+51,3	12,4	19,4
Miasta Urban areas	1 187 748	1 133 281	-54 467	-4,6	100,0	100,0
0–14 lat year	162 125	156 085	-6 040	-3,7	13,6	13,8
15–64	867 610	735 862	-131 748	-15,2	73,0	64,9
65 lat i więcej years and more	158 013	241 334	+83 321	+52,7	13,3	21,3
Wieś Rural areas	535 137	524 435	-10 702	-2,0	100,0	100,0
0–14 lat year	93 147	87 128	-6 019	-6,5	17,4	16,6
15–64	386 992	356 298	-30 694	-7,9	72,3	67,9
65 lat i więcej years and more	54 998	81 009	+26 011	+47,3	10,3	15,4

Procesy starzenia się społeczeństwa pogłębiają się w województwie zachodniopomorskim. Liczba osób po 65 r.ż. przekroczyła w 2021 r. 300 tys. osób. Ich udział w populacji województwa wyniósł niemal 20% i w porównaniu do 2011 wzrósł o 7,0 p.proc. Za wzrost liczebny tej grupy osób w 76,2% odpowiedzialna jest populacja miast. W miastach odsetek osób po 65 r.ż. wyniósł 21,3% (wzrost o 8,0 p.proc.), na wsi –15,4% (wzrost o 5,1 p.proc.).

Jednocześnie udział dzieci (poniżej 15 r.ż.) pozostaje w analizowanym dziesięcioleciu stosunkowo stabilny. Wzrost odsetka osób starszych jest równoważony przez spadek liczby ludności w wieku 15–64 lat. Grupa ta zmniejszyła się o ponad 160 tys. osób w ciągu 10 lat do 1 092 160 osób. Do spadku liczebności tej grupy w 81,1% przyczyniła się zmiana w populacji miast.

W całym kraju udział osób w wieku 65 lat i więcej był o 0,8 p.proc. niższy niż w województwie. Jednocześnie ten odsetek w miastach był dla Polski niższy o 0,9 p.proc., natomiast na terenach wiejskich – o 0,4 p.proc. wyższy. W stosunku do populacji całego kraju wyraźna staje się różnica dotycząca ludności w wieku 0–14 lat. W Polsce liczba dzieci wzrosła o 1,8% (w miastach o 1,3%, na wsi o 2,4%), podczas gdy w województwie zachodniopomorskim spadek liczby dzieci w dziesięcioleciu doprowadził do zmniejszenia się ich odsetka w stosunku do statystyk krajowych. Udział dzieci w województwie był o 0,9 p.proc. niższy niż w Polsce (w tym w miastach o 0,7 p.proc., na wsi – o 0,8 p. proc.).

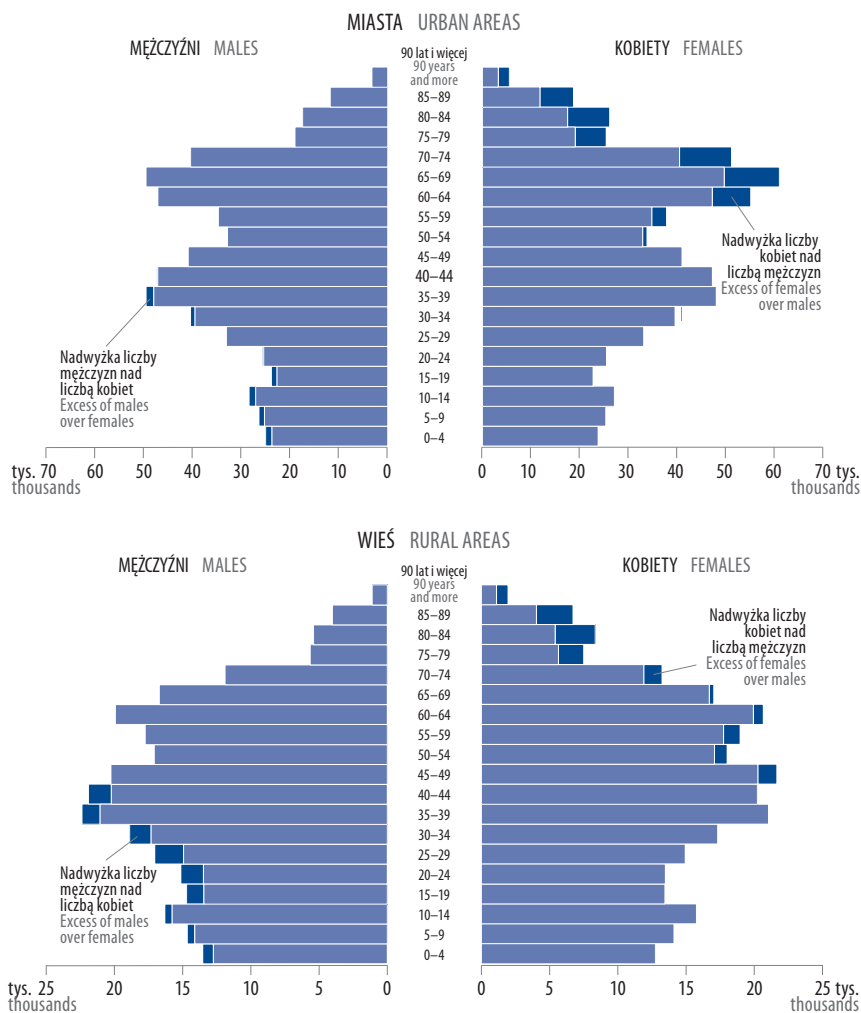
Wykres 1.4. Ludność według płci i wieku
Chart 1.4. Population by sex and age

Nierównomierne procesy starzenia się społeczeństwa w obu grupach płci można analizować w oparciu o piramidę wieku. W najmłodszych grupach wieku widoczna jest przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, natomiast relacja odwrócona stabilizuje się między 51 a 56 r.ż. Wspominany współczynnik feminizacji, którego wysokie wartości odzwierciedlają intensywność starzenia się społeczeństwa, przekracza w województwie wartość 150 kobiet na 100 mężczyzn począwszy od 77 r.ż., a wartość 200 kobiet na 100

mężczyzn – począwszy od 83 r.ż. Na piramidach wieku dla podpopulacji miejskiej i wiejskiej widoczne są różnice w charakterystycznej nadwyżce liczby kobiet nad mężczyznami. W podpopulacji miejskiej przewaga liczby kobiet widoczna jest od 45 r.ż., stanowiącego początek tzw. wieku produkcyjnego niemobilnego. Wśród populacji wiejskiej przewaga jest widoczna dopiero od 65 r.ż. Jest to prawidłowość obserwowana również na analogicznych piramidach wieku dla obu podpopulacji w całym kraju.

Wykres 1.5. Ludność według grup wieku i płci w 2021 r.
 Chart 1.5. Population by age groups and sex in 2021

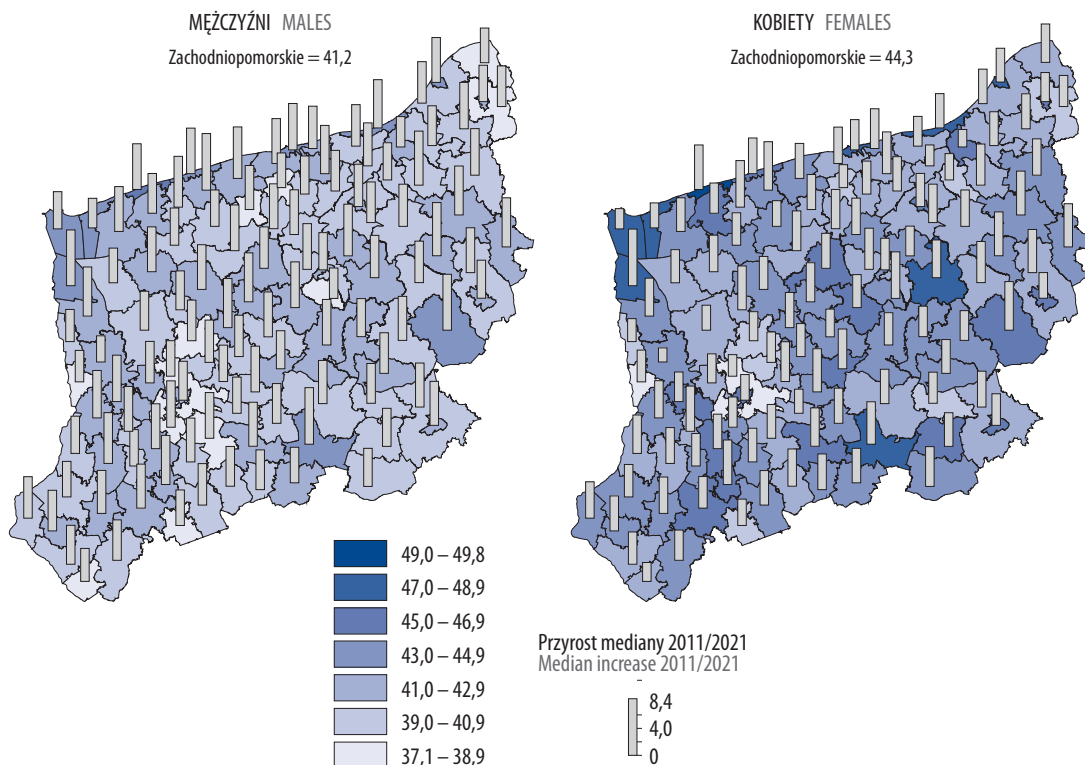
Mediana wieku w województwie zachodniopomorskim według NSP 2021 wyniosła 42,7 roku (NSP 2011 r. – 38,4 roku). Wśród kobiet wiek środkowy ukształtował się na poziomie 44,3 roku, a wśród mężczyzn – 41,2 roku. Z porównania zmian w okresie międzypisowym wynika, że szybsze tempo starzenia odnotowano w populacji mężczyzn oraz wśród mieszkańców wsi.

Tablica 1.4. Mediana wieku ludności
Table 1.4. Population age median

Wyszczególnienie Specification	2011	2021	Przyrost w latach 2011–2021 Increase in 2011–2021	
			w latach in years	w % in %
Ogółem Total	38,4	42,7	4,3	11,2
mężczyźni males	36,8	41,2	4,4	12,0
kobiety females	40,2	44,3	4,1	10,3
Miasta Urban areas	39,7	43,6	3,9	9,8
mężczyźni males	37,6	41,8	4,2	11,1
kobiety females	42,0	45,5	3,5	8,2
Wieś Rural areas	35,8	40,8	5,0	13,9
mężczyźni males	35,0	39,9	4,9	14,1
kobiety females	36,7	41,7	5,0	13,6

Porównując mediany wieku ludności województwa zachodniopomorskiego i Polski wynika, że intensywne procesy starzenia się społeczeństwa zachodzą w województwie. W ciągu dekady wiek środkowy mieszkańca województwa zachodniopomorskiego wzrósł o 4,3 roku, natomiast w kraju – o 3,6 roku. Według płci wzrost mediany wieku dla mężczyzn w województwie wyniósł 4,4 roku (wobec 3,7 roku w kraju), a dla kobiet – 4,1 roku (wobec odpowiednio 3,3 roku).

Mapa 1.6. Mediana wieku ludności według płci w 2021 r.
Map .1.6. Median age of population by sex in 2021

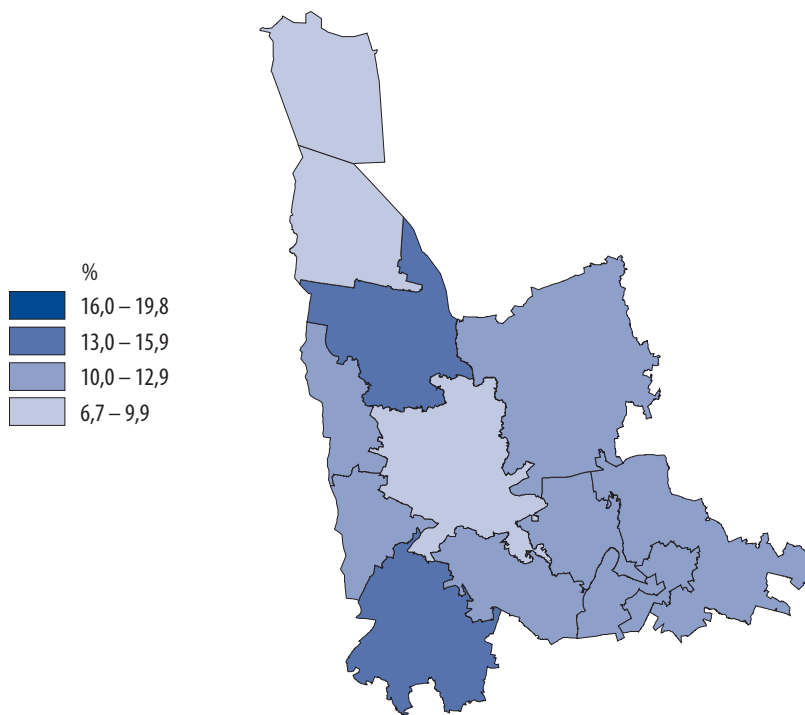

Mediana wieku ludności w poszczególnych gminach województwa zachodniopomorskiego jest wyższa dla kobiet niż dla mężczyzn i wykazuje w obu grupach płci zróżnicowanie terytorialne. Charakterystyczne dla województwa zachodniopomorskiego jest niższe tempo starzenia się społeczności zamieszkujących tereny rozlewisk ośrodków miejskich oraz wyższe tempo starzenia społeczności zamieszkujących tereny nadmorskie. Najmłodsze populacje w grupie mężczyzn odnotowano w gminach: Kołbaskowo – średniowy wiek to 37,1 roku, Nowogródek Pomorski – 37,2 roku, wiejska gmina Stargard – 37,9 roku, Postomino – 38,0 roku oraz Sławno – 38,1 roku. W grupie kobiet najmłodsze populacje charakteryzowały gminy: Kołbaskowo – mediana 38,3 roku, wiejska gmina Stargard – 38,6 roku, Stara Dąbrowa – 39,4 roku), Dobra (Szczecińska) – 39,6 roku i Sławno – 39,7 roku. W grupie mężczyzn najwyższa mediana wystąpiła w gminach: Dziwnów (45,4 roku), Borne Sulinowo (44,4 roku), Świnoujście (44,2 roku), Kołobrzeg (44,2 roku) oraz Międzyzdroje (44,1 roku); w grupie kobiet: Dziwnów (49,8 roku), Kołobrzeg (48,7 roku), Międzyzdroje (48,1 roku), Darłowo (48,0 roku) oraz Nowe Warpno (48,0 roku).

Porównanie oszacowań median wieku z ostatnich dwóch spisów powszechnych wykazuje niejednolite tempo starzenia się populacji gmin w ostatnim dziesięcioleciu. Wśród mężczyzn największy przyrost mediany wieku zanotowano w gminach: Drawno (o 6,7 roku), Karnice (o 6,7 roku), Nowe Warpno (o 6,6 roku), Borne Sulinowo (o 6,6 roku) oraz Manowo (o 6,4 roku). Wśród kobiet największe przyrosty zaobserwowano również w gminie Nowe Warpno (o 8,4 roku), a także Karnice (o 7,2 roku), Borne Sulinowo (o 7,2 roku), Świerzno (o 6,9 roku) oraz Brzeżno (o 6,9 roku). W obu grupach płci najmniejsze wzrosty odnotowano dla miasta Szczecin (o 3,1 roku dla mężczyzn oraz o 2,1 roku dla kobiet). Warto zauważyć, że różnice przyrostów mediany dla NSP 2021 względem NSP 2011 w obu grupach płci wskazują na szybsze tempo starzenia się w podpopulacji mężczyzn niż kobiet. Dla województwa różnica ta sięgała 0,3 roku. Jednocześnie we wszystkich gminach sytuacja była zróżnicowana, w znacznej części gmin zaobserwowano relację odwrotną – szybszego starzenia się populacji kobiet niż mężczyzn. Znamienne jest występowanie tego zjawiska w największych miastach regionu – Szczecinie, Koszalinie, Świnoujściu.

Społeczności wiejskie charakteryzowały się jednocześnie intensywniejszym przyrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (8,7 p.proc. na wsi wobec 8,2 p.proc. w miastach).

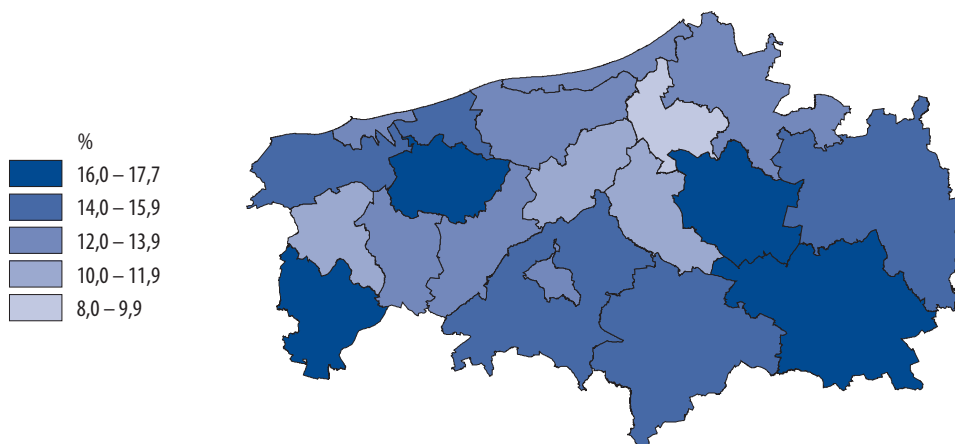
Mapa 1.7. Względny wzrost mediany wieku ludności w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym w 2021 r.
 Map 1.7. The relative increase in median age of population in the Szczecin Metropolitan Area in 2021

Tempo starzenia się społeczności poszczególnych gmin województwa zachodniopomorskiego warto analizować na podstawie przyrostów względnych. W całym regionie, dla obu płci łącznie, w okresie międzypisowym mediana wieku wzrosła o 11,2% wartości tej miary wobec NSP 2011 r., osiągając 42,7 roku. W Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym względny przyrost mediany wieku wyniósł 8,8%, zaś w mieście rdzeniowym tylko 6,7%. Dla całego SOM wiek środkowy osiągnął poziom 42,7 roku (należąc do najniższych wśród obszarów funkcjonalnych), zaś dla miasta rdzeniowego – 43,1 roku. Największe tempo starzenia się społeczności gminy zaobserwowano w SOM w gminie Nowe Warpno, gdzie mediana wieku wzrosła o 19,7% do poziomu 45,5 roku, jak i w gminie Police – o 15,8%, do 42,6 roku.

Mapa 1.8. Względny wzrost mediany wieku ludności ^a w Koszalińsko-KołobrzESCO-Białogardzkim Obszarze Funkcjonalnym w 2021 r.

Map .1.8. The relative increase in median age of population ^a in the Koszalin-Kołobrzeg-Białogard Functional Area in 2021

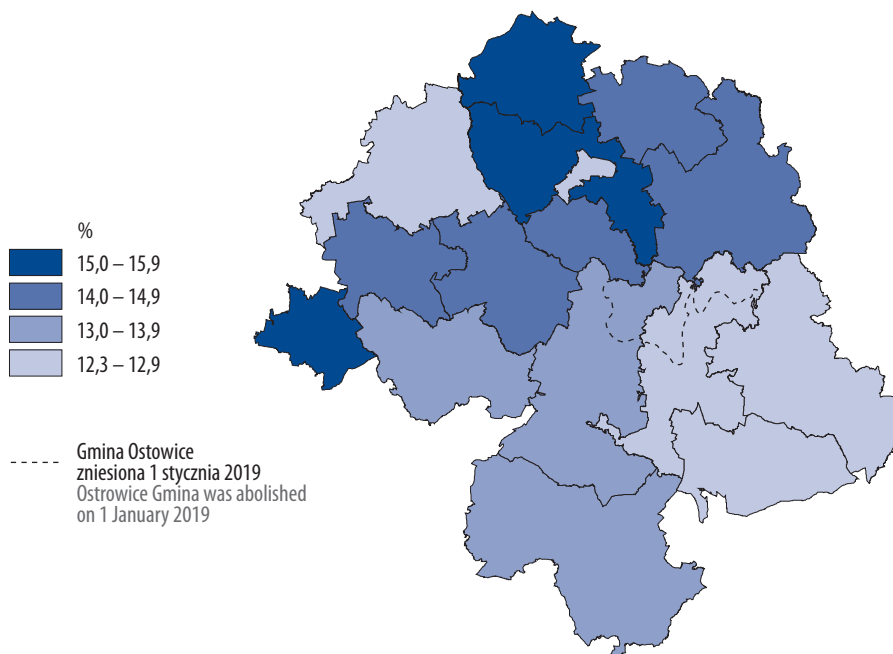

^a Dla obu płci łącznie.
^a For both sexes combined.

Koszalińsko-KołobrzESCO-Białogardzki Obszar Funkcjonalny miał drugie najniższe tempo wzrostu wieku populacji spośród wszystkich obszarów funkcjonalnych województwa. Jednocześnie charakteryzował się statystycznie najstarszą populacją. Pomiędzy NSP 2011 a NSP 2021 mediana wieku dla obu płci wzrosła o 11,5% do poziomu 43,1 roku, tj. najwyższego spośród wszystkich analizowanych obszarów funkcjonalnych. Podstawowy rdzeń obszaru tworzą trzy miasta: Koszalin, Kołobrzeg i Białogard. W Koszalinie nastąpił wzrost mediany o 8,0% do poziomu 43,8 roku, zaś w Kołobrzegu – o 11,8% do rekordowego poziomu w województwie 46,3 roku, a w Białogardzie – o 13,1% do poziomu 43,4 roku. Najwyższe tempa wzrostu utrzymywały się w gminach Manowo i Bobolice, gdzie mediany wieku tych populacji w 2021 r. przekraczały poziom z 2011 r. o 17,6%.

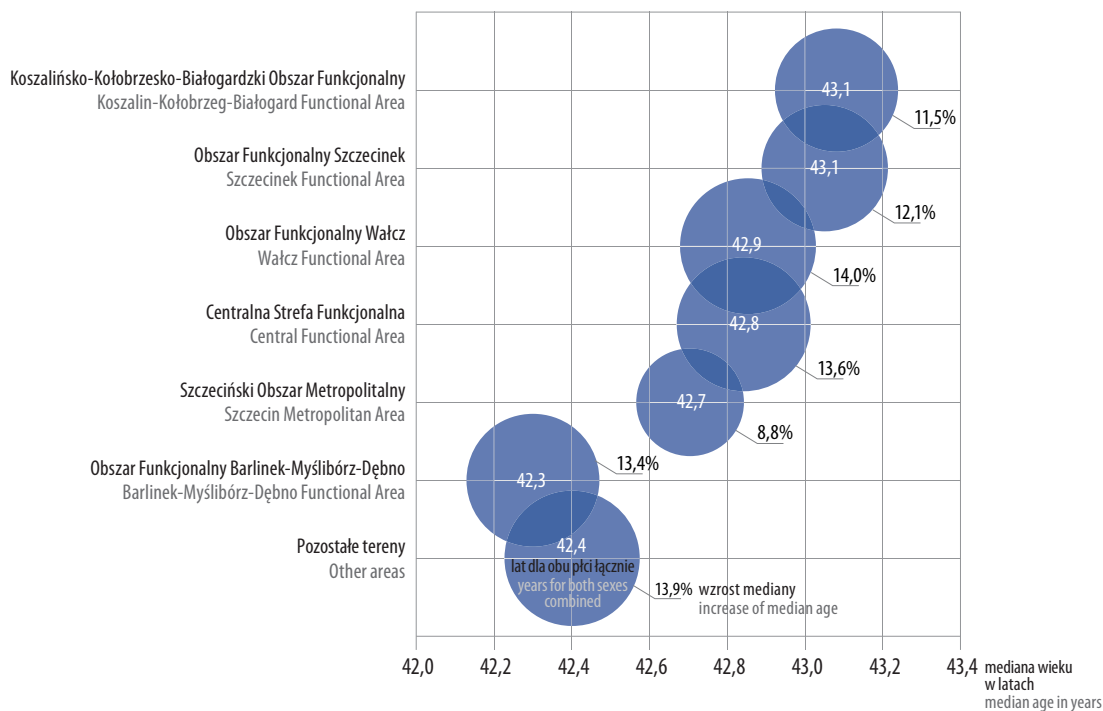
W obszarze funkcjonalnym subregionalnego zespołu miast, Centralnej Strefie Funkcjonalnej, względny wzrost mediany wieku pomiędzy NSP 2021 a NSP 2011 wyniósł 13,6%, osiągając poziom 42,8 roku. W poszczególnych gminach obszaru funkcjonalnego środkowy wiek społeczności w 2021 r. przekraczał poziom z 2011 r. nie wykazując dużych różnic w przestrzeni. Najwyższą wartość tego wzrostu odnotowano dla wiejskiej gminy Świdwin (16,0%).

Mapa 1.9. Względny wzrost mediany wieku ludności^a w Centralnej Strefie Funkcjonalnej w 2021 r.
 Map 1.9. The relative increase in median age of population^a in the Central Zone in the West Pomeranian region in 2021

a Dla obu płci łącznie. b Bez ludności gminy Ostrowice w 2011 r.
 a For both sexes combined. b Without population of Ostrowice municipality in 2011.

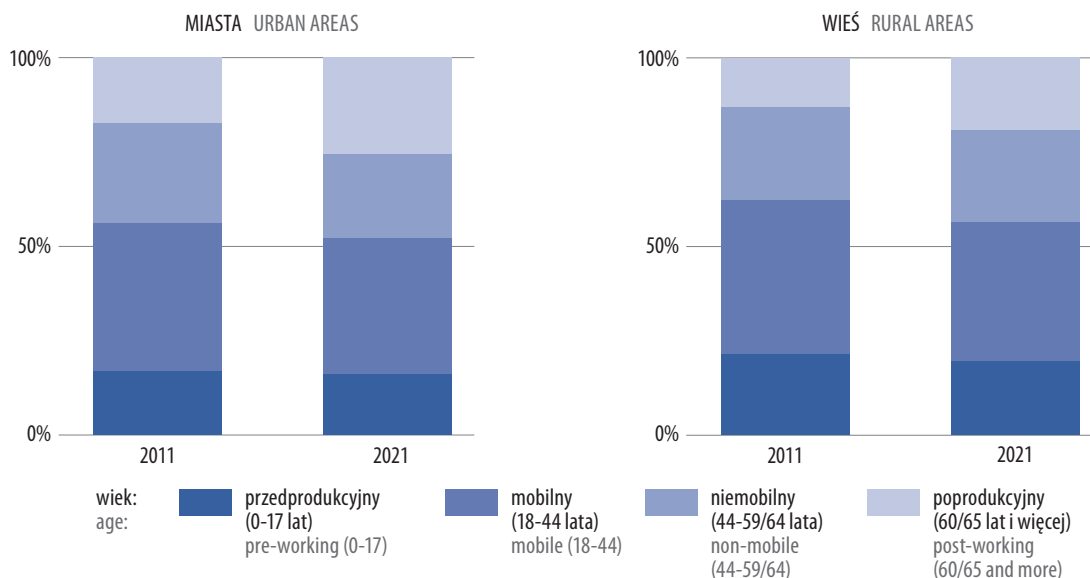
Wykres 1.6. Wzrost mediany wieku ludności w wybranych obszarach funkcjonalnych w 2021 r.
 Chart 1.6. Increase in the population median age in the selected functional areas in 2021

Analiza tempa wzrostu median wieku dla obszarów funkcjonalnych i pozostałych terenów województwa zachodniopomorskiego potwierdza spostrzeżenia o pogłębiających się procesach starzenia się społeczności lokalnych poza strefami oddziaływania dużych ośrodków miejskich. Najwyższy względny wzrost wieku pomiędzy NSP 2021 a NSP 2011 osiągnął Obszar Funkcjonalny Wałcza (o 14,0%), przy jednoczesnym podobnym wzroście dla terenów pozostałych (o 13,9%). Jednocześnie najstarsza populacja wystąpiła na Obszarze Funkcjonalnym Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkim, gdzie mediana wieku osiągnęła poziom 43,1 roku oraz na obszarach funkcjonalnych Szczecinka oraz Wałcza – odpowiednio 43,1 roku oraz 42,9 roku.

Proces starzenia się ludności w regionie znajduje swoje odzwierciedlenie również w statystykach struktury ludności według ekonomicznych grup wieku. Utrzymuje się tendencja malejącego odsetka ludności w wieku produkcyjnym. W stosunku do NSP 2011 r liczba osób w wieku produkcyjnym w województwie obniżyła się do poziomu 980 560 w 2021 r., tj. o ponad 151 tys. osób. Udział osób w wieku produkcyjnym obniżył się w tym okresie z 65,7% do 59,2% (w kraju – z 64,4% do 59,3%).

Wykres 1.7. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2011 i 2021
Chart 1.7. Structure of population by economic age groups in 2011 and 2021

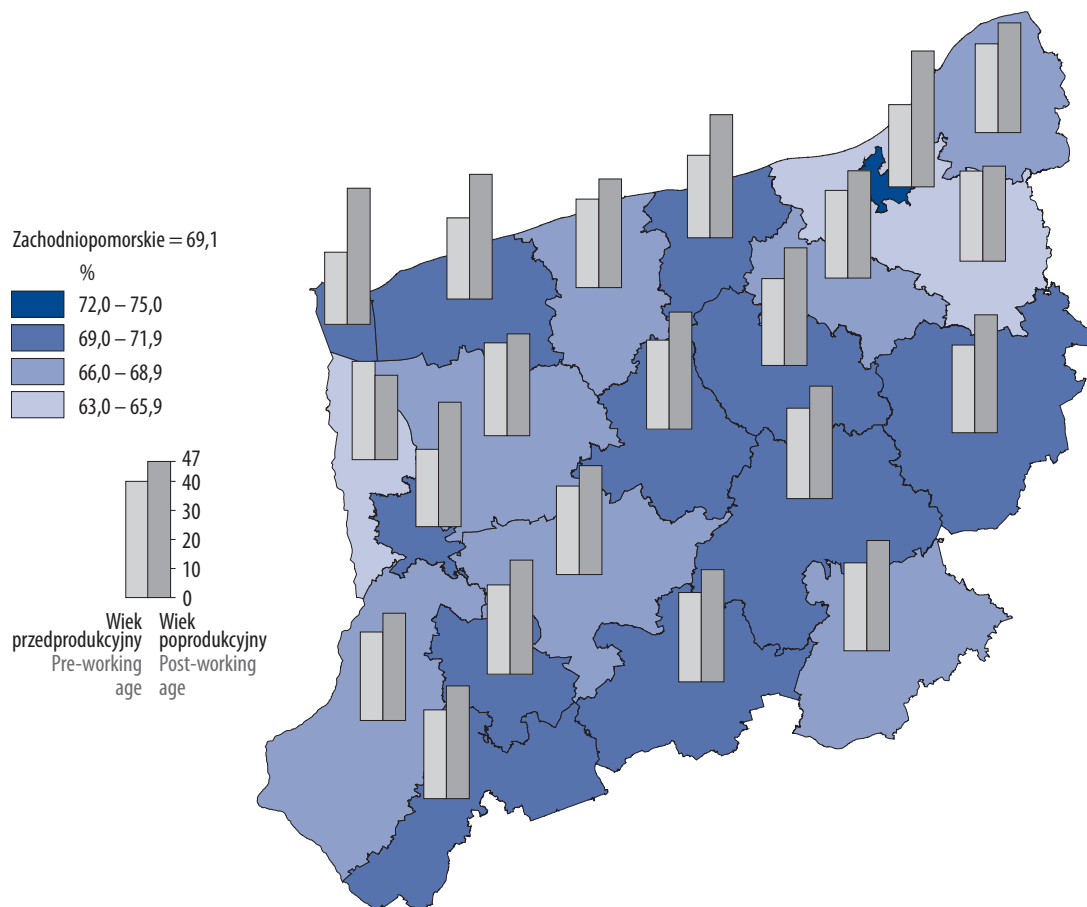

Zarówno w kraju, jak i w województwie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym przekroczył 20%. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym osiągnęła w województwie 388 713 osób, wzrastając w ciągu dziesięciolecia międzypopulacyjnego o ponad 114 tys. osób. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w województwie wyniósł w 2021 r. 23,4%, tj. o 1,1 p.proc. więcej niż w kraju. Ta zmiana strukturalna była w województwie intensywniejsza niż w Polsce – w regionie odnotowano wzrost o 7,6 p.proc. (w kraju – o 5,4 p.proc.). Procesom starzenia się społeczeństwa w województwie towarzyszył spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym – do poziomu 17,4%, podczas gdy w kraju spadek ten wyniósł 18,4%.

Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w miastach województwa zachodniopomorskiego w 2021 r. stanowił tylko 16,3%, podczas gdy udział ludności w wieku poprodukcyjnym przekroczył 25%. Wieś zachodniopomorska miała zdecydowanie wyższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (19,9%) i niższy osób w wieku poprodukcyjnym (19,1%). W miastach i na wsi zmiany struktur były zróżnicowane, a tempo zmian udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym było nawet sześciokrotnie niższe niż w populacji ogółem. Społeczności miast charakteryzowały się jednocześnie intensywniejszym przyrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (8,2 p.proc., wobec 6,2 p.proc. na wsi).

Mapa 1.10. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2021 r.

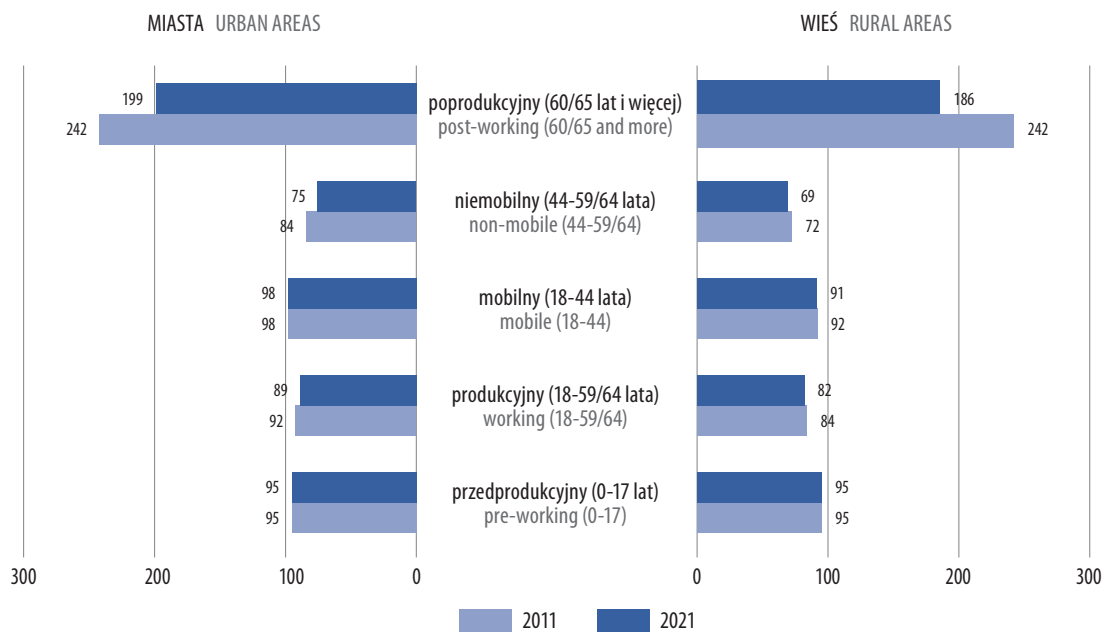
Map 1.10. Population at non-working age per 100 persons at working age in 2021

Według danych NSP 2021 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło przeciętnie 69,1 osób w wieku nieprodukcyjnym. Dla wieku przedprodukcyjnego wskaźnik obciążenia demograficznego wyniósł 29,4 osoby na 100 osób w wieku produkcyjnym, zaś dla wieku poprodukcyjnego – 39,6. Dla całego kraju wskaźnik ogólny obciążenia demograficznego wyniósł 68,6, zaś dla wieku przedprodukcyjnego – 31,0, a dla wieku poprodukcyjnego – 37,6.

Najwyższe wartości wskaźnika obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku przedprodukcyjnym w 2021 r. odnotowano w powiecie polickim (33,9 osób) oraz goleniowski (32,0 osób), a najmniejsze wartości wskaźnika uzyskały miasta: Świnoujście (24,9 osób), Szczecin (26,6 osób), Koszalin (28,3 osób) oraz powiat kamieński (28,0 osób). Najwyższe wartości wskaźnika obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym miały w 2021 r. cztery wymienione powiaty z najniższym poziomem wskaźnika dla ludności w wieku przedprodukcyjnym: Świnoujście (46,9 osób), Szczecin (42,9 osób), Koszalin (46,8 osób) oraz powiat kamieński (43,0 osób). Najniższe wartości zanotowano w powiecie polickim i koszalińskim (29,1 oraz 32,8 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym). Ogólny wskaźnik obciążenia demograficznego był najwyższy w Koszalinie i Świnoujściu, gdzie jego poziom przekraczał 70 osób. Podobnie wysoką wartość wskaźnika zaobserwowano w powiecie łobeskim (71,1 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym).

Wykres 1.8. Współczynnik feminizacji według grup wieku w latach 2011 i 2021
 Chart 1.8. Femininity ratio by age groups in 2011 and 2021

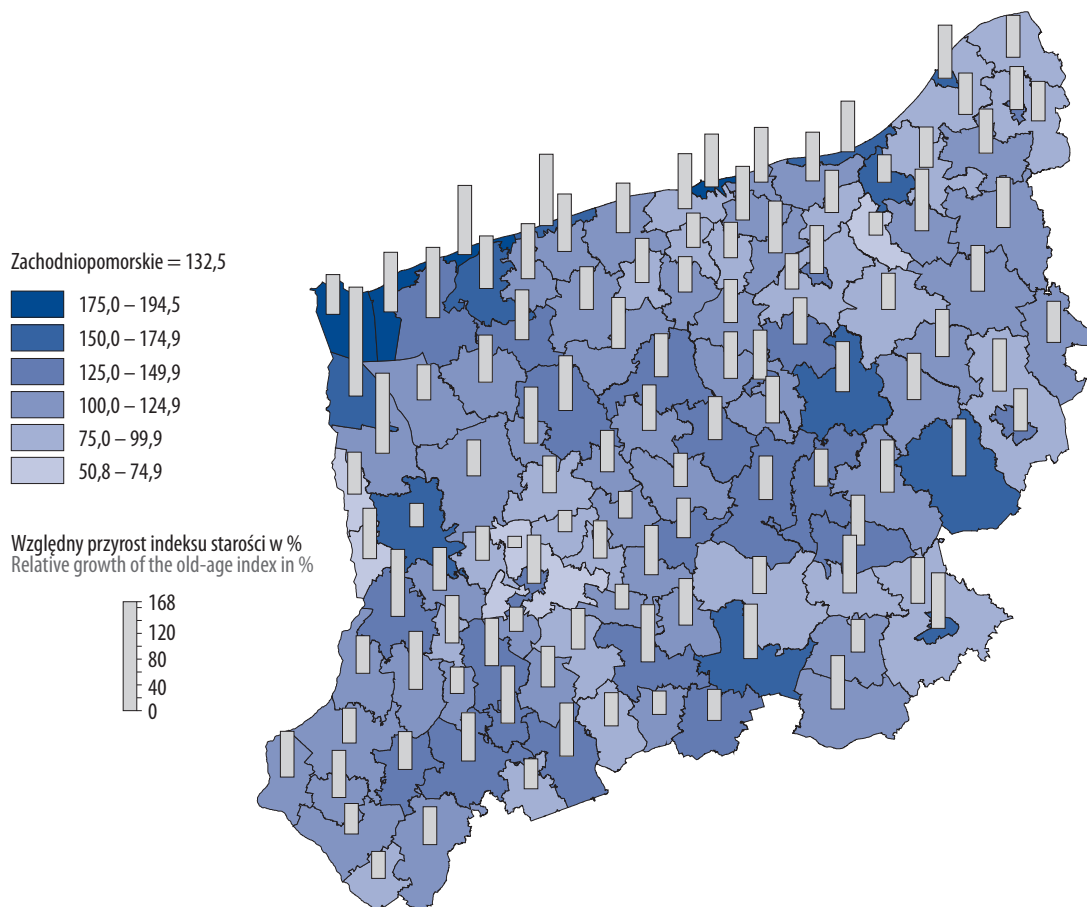
Procesom starzenia się społeczeństwa towarzyszy wzrost współczynnika feminizacji, który w 2021 r. wzrósł do poziomu 106 kobiet na 100 mężczyzn w województwie (w Polsce – 107). Wśród ludności miejskiej współczynnik feminizacji wyniósł 110, a wśród ludności wiejskiej wskazywał na relację odwróconą – na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet. Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn była wyraźna dla wieku poprodukcyjnego we wszystkich przekrojach terytorialnych – dla województwa w tej grupie wieku przypadało 195 kobiet na 100 mężczyzn, w miastach – 199, na wsi – 186.

Kolejną miarą ilustrującą procesy starzenia się społeczeństwa jest indeks starości, definiowany jako liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat (liczba dziadków przypadająca na 100 wnuczków). Spadek liczby urodzeń, jaki miał miejsce w ostatnich dziesięciu latach, powoduje znaczne pogorszenie proporcji między najmłodszymi, a najstarszymi generacjami. Ten fakt znajduje odzwierciedlenie w wartościach przyjmowanych przez indeks starości. Im niższa wartość miernika tym lepsze zabezpieczenie dla osób w starszym wieku, liczba dzieci (0–14 lat) stanowi „przeciwwagę” dla liczby ludności w wieku 65 i więcej lat.

W 2011 r. 83 dziadków przypadało na 100 wnuczków. Liczba dziadków przekraczała liczbę wnuków wyłącznie w gminach miejskich: Kołobrzeg, Koszalin, Szczecin i Świnoujście. W 2021 r. przewaga dziadków była już powszechna – indeks starości wyniósł 133. Nie było już gmin, w których liczba dziadków byłaby niższa niż liczba wnuków. Wyniki NSP 2021 pokazują, że najmniej korzystna sytuacja w tym zakresie ma miejsce w gminach nadmorskich, gdzie wartość indeksu zbliża się do 200 – w mieście Kołobrzeg (195 dziadków na 100 wnuków), w gminie Dziwnów (190), w mieście Świnoujście (187), w gminie Międzyzdroje (180), w gminie Darłowo (171), w gminie Kamień Pomorski (165) i gminie Mielno (164). Największe przyrosty indeksu starości w okresie międzypisowym osiągnęły gminy Nowe Warpno, Police i Rewal – w każdej indeks wzrósł ponad 2,5-krotnie.

Mapa 1.11. Indeks starości w 2021 r.

Map 1.11. Ageing index in 2021

1.3. Ludność według stanu cywilnego
1.3. Population by marital status

Struktura ludności według stanu cywilnego uwarunkowana jest czynnikami demograficznymi: liczbą osób w poszczególnych grupach wieku, liczbą małżeństw i rozwodów, liczbą zgonów. Z racji uwzględniania w analizach procesów zawierania małżeństw, ogólną populację ogranicza się do ludności w wieku 15 lat i więcej. Stan cywilny – odnoszony do formalnoprawnej sytuacji respondentów – wyróżnia następujące kategorie: kawaler/panna, żonaty/zamężna, wdowiec/wdowa, rozwiedziony/rozwiedziona (osoby posiadające orzeczoną przez sąd separację zaliczane są do grupy żonatych/zamężnych). Wyniki spisu powszechnego z 2021 r. pokazują, że najbardziej liczną grupą wśród osób w wieku 15 lat i więcej, liczącej w województwie zachodniopomorskim 1 414 503 osoby, są osoby pozostające w związku małżeńskim, które stanowią ponad połowę tej populacji – 59,5% (841 401 osób). Dla porównania – w kraju odsetek ten był niższy – 56,0%.

Stan cywilny – ze względu na przepisy prawa obowiązujące w poszczególnych krajach – wyznaczające dolną granicę wieku umożliwiającego zawieranie związków małżeńskich – w spisach ludności przyjęto określanie stanu cywilnego dla osób będących w wieku 15 lat i więcej.

Zgodnie z prawem polskim występują cztery kategorie stanu cywilnego:

- kawaler, panna – osoby, które nigdy nie pozostawały w prawnym związku małżeńskim;
 - żonaty, zamężna – osoby, których związek małżeński został zawarty zgodnie z prawem świeckim;
 - wdowiec, wdowa – osoby, których prawne małżeństwo przestało istnieć z powodu śmierci współmałżonka;
 - rozwiedziony, rozwiedziona – osoby, których małżeństwo zostało rozwiązane orzeczeniem sądu.
- Osoby, w stosunku do małżeństwa, których sąd orzekł separację z prawnego punktu widzenia, w dalszym ciągu pozostają w stanie małżeńskim.

Tablica 1.5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w 2021 r.

Table 1.5. Population aged 15 years and more by marital status in 2021

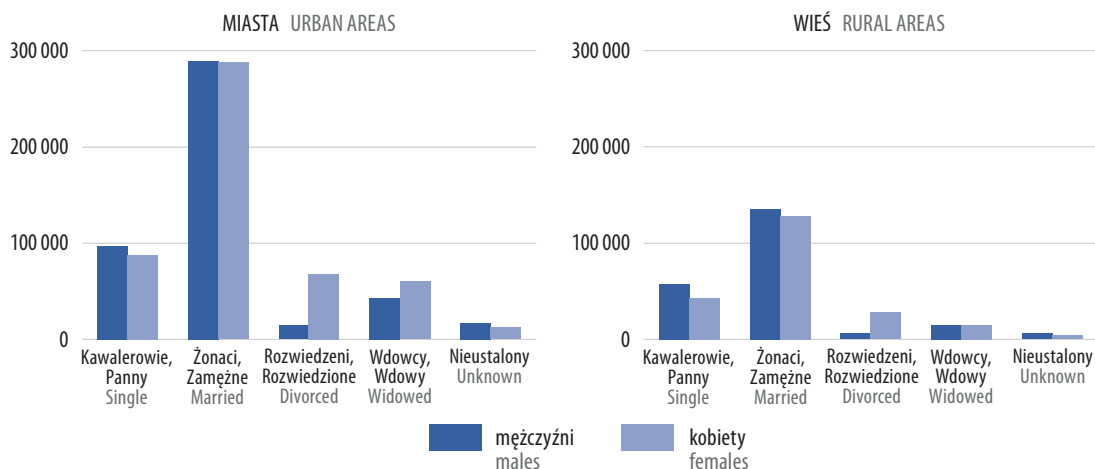
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Kawalerowie, panny Single	Żonaci, zamężne Married	Wdowcy, wdowy Widowed	Rozwiedzeni, rozwiedzione Divorced	Nieustalony Unknown
W TYSIĄCACH IN THOUSANDS						
Ogółem Total	1 414 503	284 861	841 401	115 807	132 780	39 654
Mężczyźni Males	680 802	154 367	425 282	20 178	57 772	23 203
Kobiety Females	733 701	130 494	416 119	95 629	75 008	16 451
STRUKTURA POZIOMA (W %) HORIZONTAL STRUCTURE (IN %)						
Ogółem Total	100,0	20,1	59,5	8,2	9,4	2,8
Mężczyźni Males	100,0	22,7	62,5	3,0	8,5	3,4
Kobiety Females	100,0	17,8	56,7	13,0	10,2	2,2

Kolejną znaczącą grupą byli nigdy nie zamężni (kawalerowie i panny), stanowiący 20,1% badanej populacji. Wyższy o ponad 2 p.proc. odsetek zaobserwowano w grupie mężczyzn, co można uzasadnić niższym przeciętnym wiekiem kobiet w momencie zawierania związku małżeńskiego.

Strukturę dopełniają osoby owdowiałe stanowiące 8,2% oraz osoby rozwiedzione – 9,4%. Ze względu na różnice w przeciętnym trwaniu życia w obu grupach płci uzasadniona wydaje się różnica w odsetku owdowiałych mężczyzn i kobiet. Wdów było ponad 95 tys., podczas gdy wdowców prawie pięciokrotnie mniej – nieco ponad 20 tys. Wśród rozwiedzionych widoczna jest również przewaga kobiet, jednak znacznie mniejsza.

Wykres 1.9. Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i stanu cywilnego w 2021 r.

Chart 1.9. Population aged 15 and more by sex and marital status in 2021

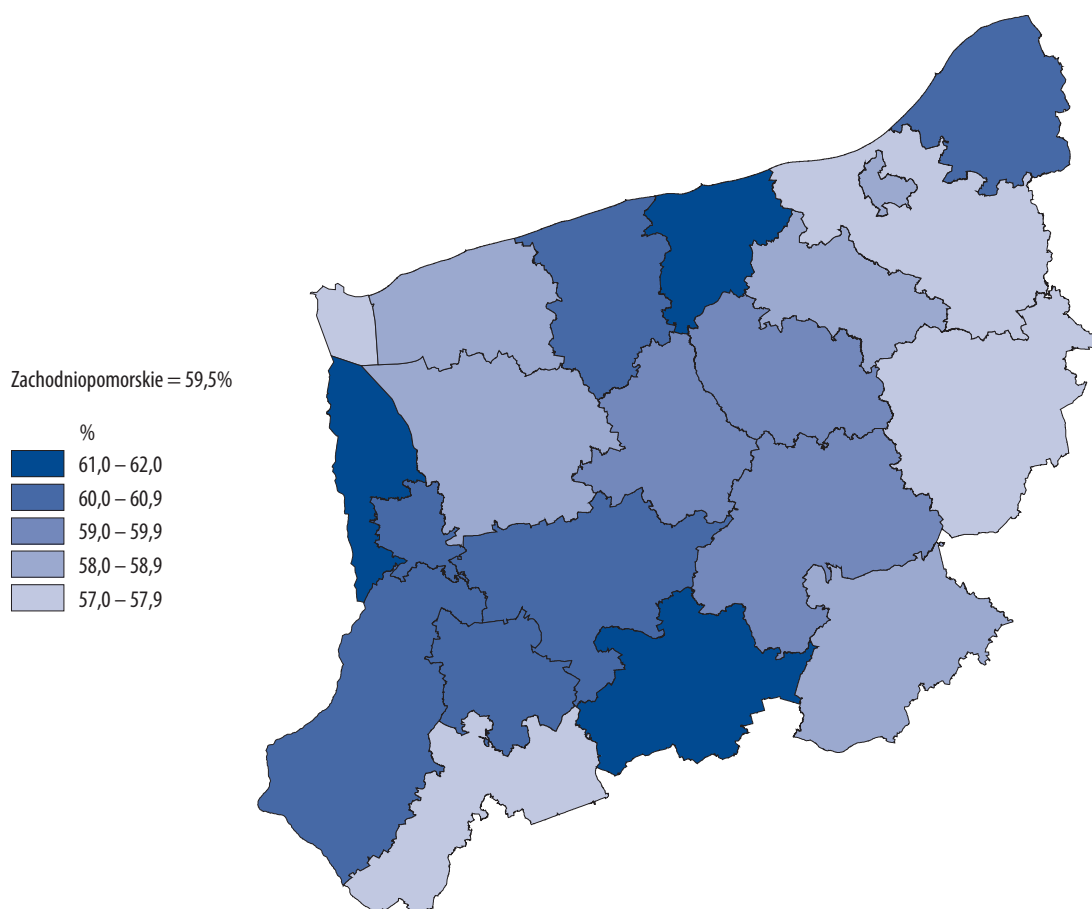

W miastach odsetek pozostających w związkach małżeńskich był nieznacznie niższy niż na wsi – 59,1% wobec 60,4%. W podopulacjach miast i wsi zauważalne były różnice w grupach płci. Odsetek kobiet zamężnych w mieście sięgał tylko 55,7%, podczas gdy odsetek żonatych – 62,9%. Na wsi różnice te nie były już tak duże – 56,0% zamężnych wobec 61,6% żonatych.

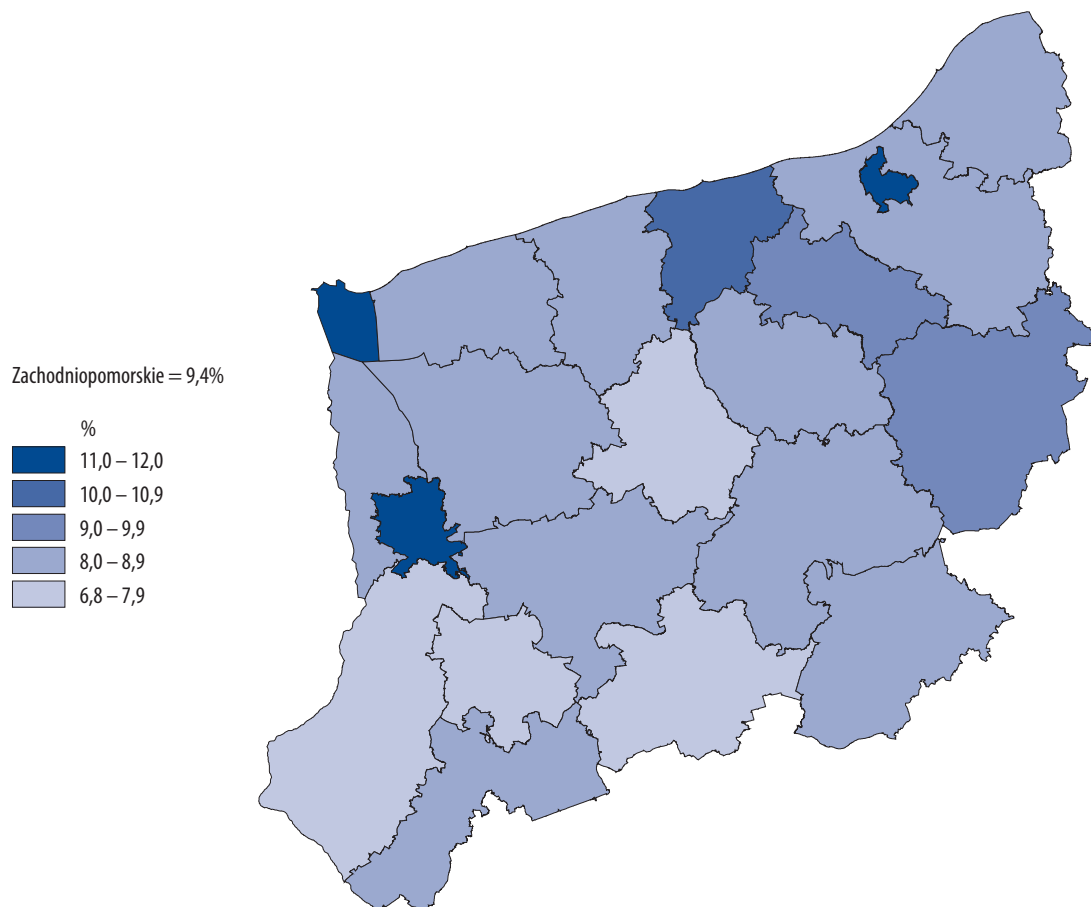
Wśród osób owdowiałych w mieście wdowy stanowiły 13,1% kobiet, a wdowcy 3,1% populacji mężczyzn. W mieście i na wsi różnica ta wynosiła około 10 p.proc., ale w populacji wsi wdowy stanowiły 12,8%, podczas gdy wdowcy tylko 2,7%. Łącznie grupa wdów i wdowców liczyła w 2021 r. w miastach ponad 82 tys. osób, a na wsi niecałe 34 tys.

W zróżnicowaniu terytorialnym struktury ludności według stanu cywilnego widoczne są prawidłowości pokrywające się częściowo ze zjawiskiem urbanizacji i rozlewania się miast. W Szczecinie odnotowano w 2021 r. 11,1% osób rozwiedzionych (i niezamężnych powtórnie) przy 60% udziale ludności pozostającej w związkach małżeńskich. W powiecie polickim, gryfińskim i stargardzkim odsetek rozwiedzionych był wyraźnie niższy – odpowiednio 8,9%, 7,6% oraz 8,5% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. W Koszalinie zarejestrowano 12,2% osób rozwiedzionych, zaś w powiecie koszalińskim – 7,9%.

Mapa 1.12. Żonaci/zamężne w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w 2021 r.
 Map 1.12. Married persons aged 15 and more by marital status in 2021

Mapa 1.13. Rozwiedzeni/rozwidzione w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w 2021 r.
Map 1.13. Divorced persons aged 15 and more by marital status in 2021

Rozdział 2.

Chapter 2.

Ludność według kraju urodzenia i obywatelstwa

Population by country of birth and citizenship

2.1. Ludność według kraju urodzenia

2.1. Population by country of birth

Kraj urodzenia zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa.

Wyniki spisu 2021 wykazały, że 97,0% (1 608 772 osób) stałych mieszkańców naszego województwa wskazało Polskę jako kraj swego urodzenia, prawie 3% (47 327 osób) urodziło się poza obecnymi granicami Polski, a dla 0,1% ankietowanych (1 617) nie ustalono miejsca urodzenia. W porównaniu z poprzednim spisem liczba urodzonych za granicą zmniejszyła się o 20,2% (wobec spadku urodzonych w kraju o 3,2%), natomiast o 13,0% wzrosła liczba osób, dla których nie ustalono miejsca urodzenia. Nadal ponad trzy czwarte osób urodzonych za granicą to mieszkańcy miast (75,3%, wobec 77,4% w 2011 r.), choć w porównaniu z 2011 r. ich liczba zmniejszyła się o 22,3%, a liczba osób urodzonych za granicą i mieszkających na wsi była niższa o 12,9%.

Tablica 2.1. Ludność według kraju urodzenia

Table 2.1. Population by country of birth

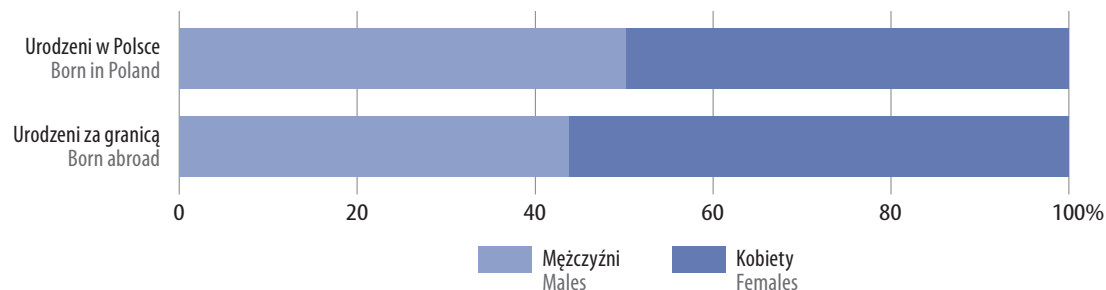
Kraj urodzenia Country of birth	2011		2021		2011=100
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % in %	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % in %	
Ogółem Total	1722885	100,0	1657716	100,0	96,2
Polska Poland	1662157	96,5	1608772	97,0	96,8
Inny kraj Other country	59297	3,4	47327	2,9	79,8
Nieustalony Unknown	1431	0,1	1617	0,1	113,0
Miasta Urban areas	1187748	100,0	1133281	100,0	95,4
Polska Poland	1140601	96,0	1096419	96,7	96,1
Inny kraj Other country	45899	3,9	35657	3,1	77,7
Nieustalony Unknown	1248	0,1	1205	0,1	96,6
Wieś Rural areas	535137	100,0	524435	100,0	98,0
Polska Poland	521556	97,5	512353	97,7	98,2
Inny kraj Other country	13398	2,5	11670	2,2	87,1
Nieustalony Unknown	183	0,0	412	0,1	225,1

Oprócz oczywistej różnicy w liczebności wyodrębnionych na podstawie miejsca urodzenia analizowanej subpopulacji – czyli osób urodzonych w kraju i za granicą – widoczne są również znaczne różnice w strukturach płci i wieku.

Wśród osób urodzonych za granicą dominowały kobiety, przy czym ich odsetek w tej grupie był większy niż wśród urodzonych w Polsce (odpowiednio 57,2% i 51,2%). W odniesieniu do spisu z 2011 r. o 3,8 p.proc. zmniejszył się odsetek kobiet urodzonych za granicą, podczas gdy udział kobiet urodzonych w Polsce w ciągu analizowanych 10 lat uległ niewielkiemu spadkowi (o 0,3 p.proc.).

Wykres 2.1. Ludność według miejsca urodzenia i płci w 2021 r.

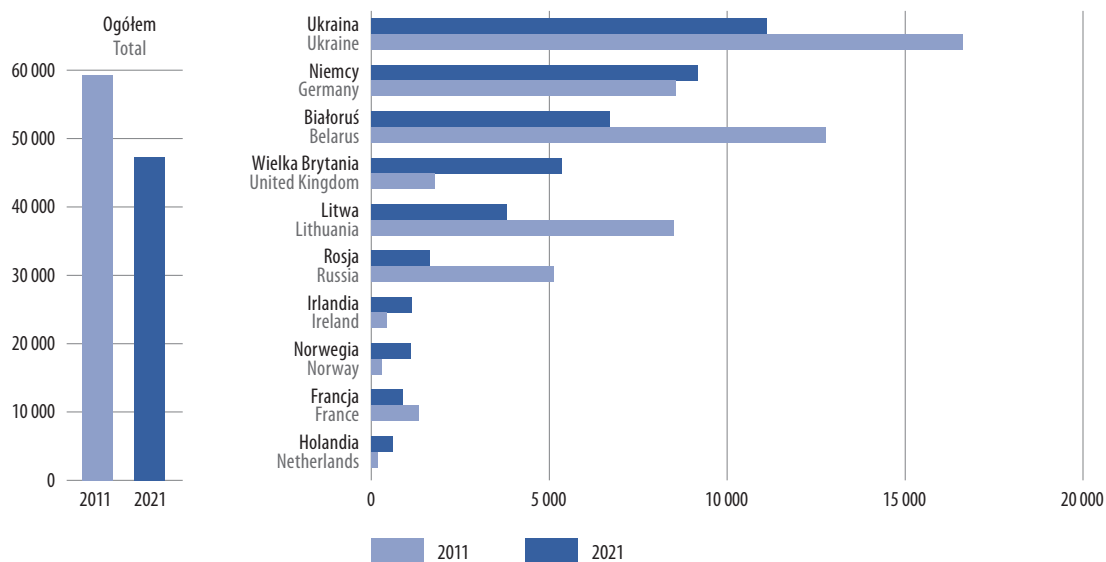
Chart 2.1. Population by place of birth and sex in 2021

W 2021 r. wśród osób urodzonych poza granicami Polski najczęściej jako kraj urodzenia deklarowało Ukrainę (23,5% wobec 28,0% w 2011 r.), Niemcy (19,4% wobec 14,4%) oraz Białoruś (14,2% wobec 21,5%). Porównanie liczby ludności według wybranych krajów urodzenia według ostatniego i poprzedniego spisu ludności i mieszkań (z 2011 r.) wskazuje, że największy wzrost (niemal czterokrotny) wystąpił wśród osób urodzonych w Norwegii i Holandii (niemal czterokrotny), a także Wielkiej Brytanii i Irlandii (niemal trzykrotny). Jednocześnie zmniejszyła się liczba osób urodzonych w Rosji (o 68,0%), na Litwie (o 55,2%), Białorusi (o 47,4%) i na Ukrainie i we Francji (po 33,0%).

Wykres 2.2. Ludność urodzona za granicą według wybranych krajów urodzenia

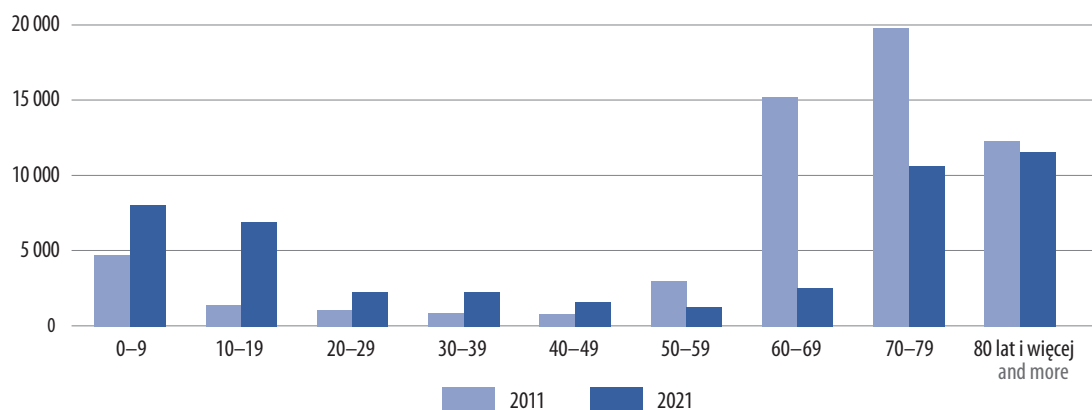
Chart 2.2. Foreign-born population by selected country of birth

Odsetek ludności urodzonej za granicą różnił się wyraźnie w zależności od wieku. W województwie zachodniopomorskim ze względu na wzmożone osiedlanie tych terenów wynikające z powojennych działań repatriacyjnych w 2021 r. niemal 50% stanowiły osoby ze starszych roczników (urodzone głównie na Ukrainie, Białorusi i Litwie) – 80 lat i więcej (24,5%) oraz 70–79 lat (22,5%). Warto zwrócić uwagę na różnicę w strukturze wieku osób urodzonych w Polsce i za granicą. W populacji urodzonych w kraju odsetek osób w wieku 70 lat i więcej stanowił 11,0%, natomiast prawie co trzecia osoba była w wieku 30–49 lat (30–39 i 40–49 lat – odpowiednio 15,8% i 15,9%). Dla populacji urodzonej za granicą osoby w wieku 30–49 lat stanowiły jedynie 8,3%, natomiast ponad 30% osób urodzonych za granicą było w wieku 0–19 lat (0–9 lat – 17,7% i 10–19 lat – 14,6%). Zważywszy na fakt, że ponad 9 tys. osób z tej grupy urodziło się w Niemczech, a ponad 5 tys. w Wielkiej Brytanii, należy przypuszczać, że są to dzieci emigrantów przebywających czasowo za granicą z ostatnich 10 lat, które zostały zameldowane w Polsce, a tym samym wliczone do ludności Polski. Większość z nich wraz z rodzicami jednak w dalszym ciągu mieszka czasowo za granicą. Natomiast grupa osób urodzonych w Polsce w wieku 0–19 lat stanowiła 18,9%. W ciągu 10 lat od poprzedniego spisu nastąpiła naturalna zmiana w strukturze wieku osób urodzonych za granicą. W 2011 r. osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły ponad 3/4 tej subpopulacji, natomiast w 2021 r. 52,4%, przy czym odsetek osób w wieku 60–69 lat zmniejszył się w ciągu 10 lat z 25,6% do 5,4%. Ponad trzykrotnie wzrósł odsetek osób urodzonych za granicą poniżej 20-tego roku życia (z 10,4% w 2011 r. do 31,7% w 2021 r.). Jednocześnie wzrósł o ponad 6 p.p. odsetek osób w wieku 20–59 lat urodzonych za granicą (z 9,7% w 2011 r. do 15,9% w 2021 r.).

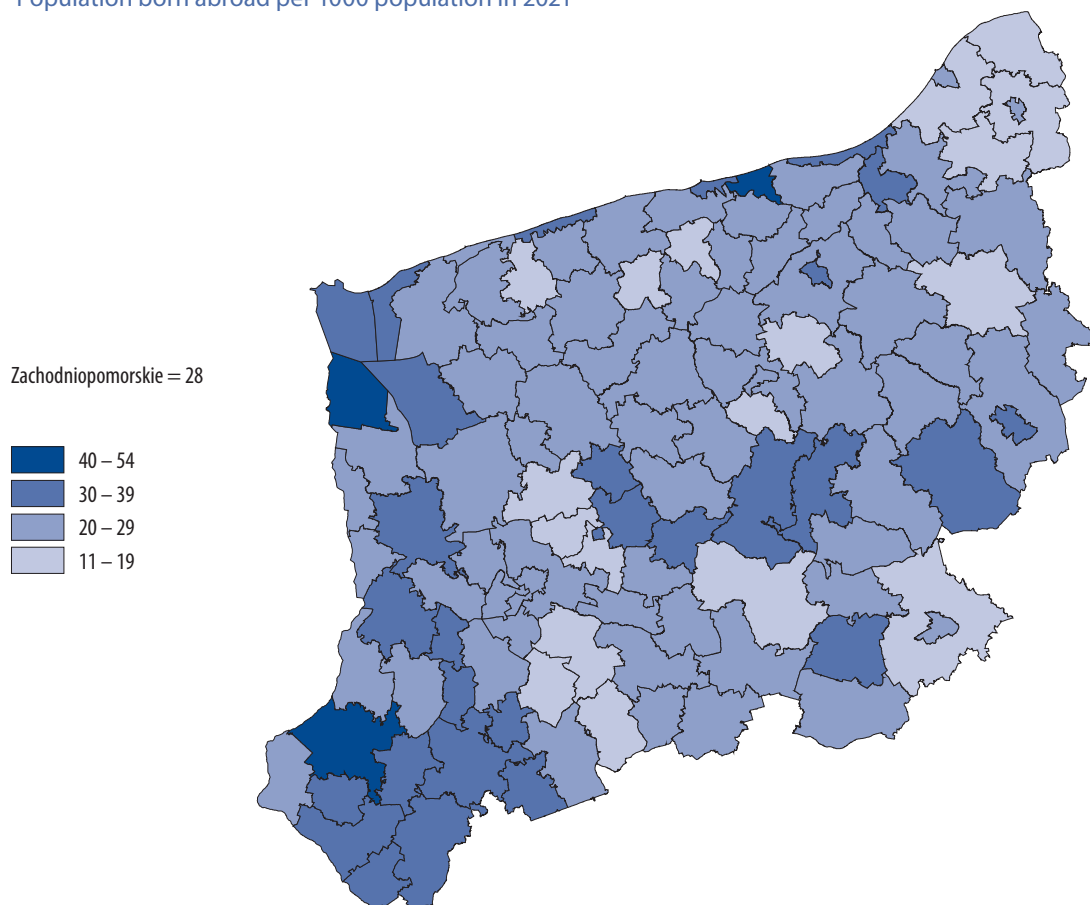
Wykres 2.3. Ludność urodzona za granicą według wieku

Chart 2.3. Foreign-born population by groups of age

Średnio na 1000 mieszkańców województwa zachodniopomorskiego przypadają 28 osób urodzonych za granicą (w Polsce – 19 osób), ale w poszczególnych gminach liczby te wahały się od 11 osób na obszarze wiejskim Bobolice do 54 osób w gminie wiejskiej Ustronie Morskie.

Mapa 2.1. Ludność urodzona za granicą na 1000 ludności w 2021 r.
Map 2.1. Population born abroad per 1000 population in 2021

2.2. Ludność według kraju obywatelstwa

2.2. Population by citizenship

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem, nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od pytania o narodowość. Dla osób nieposiadających obywatelstwa żadnego kraju przewidziana była możliwość odpowiedzi: nie posiadam obywatelstwa żadnego kraju. Jeśli spisywana osoba posiadała obywatelstwa kilku krajów, zastosowano hierarchię wskazań: Polska, kraje UE, kraje trzecie.

Cudzoziemiec to osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa, bez względu na fakt posiadania lub nie obywatelstwa (obywatelstw) innych krajów.

Bezpaństwowiec to osoba nieposiadająca obywatelstwa żadnego kraju (bezpaństwowcy są zaliczani do cudzoziemców).

Wyniki spisu 2021 wykazały, że wśród stałych mieszkańców województwa zachodniopomorskiego 99,7% (1 652 764 osoby) to obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, a tylko 0,3% (4 952 osób) stanowili cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa – w tym 4 934 osoby wskazało obywatelstwo innego kraju, 7 osób określiło się jako bezpaństwowcy, natomiast dla 11 osób kraj obywatelstwa nie został ustalony (wobec 926 w 2011 r.).

Wśród osób z niepolskim obywatelstwem najczęściej jako kraj obywatelstwa deklarowano Ukrainę (53,5% wobec 23,6% w 2011 r.), Białoruś (10,8% wobec 5,8%) oraz Niemcy (9,1% wobec 19,9%). W kraju osoby z obywatelstwem ukraińskim stanowiły 47,4% – w 2011 r. 24,2%, białoruskim – odpowiednio 16,6% i 6,5%, a niemieckim – 3,2% i 8,8%.

Tablica 2.2. Ludność według kraju obywatelstwa

Table 2.2. Population by citizenship

Kraj obywatelstwa Country of citizenship	2011		2021		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % in %	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % in %	2011=100
Ogółem Total	1722885	100,0	1 657 716	100,0	96,2
Polska Poland	1719603	99,8	1 652 764	99,7	96,1
Inny kraj Other country	2321	0,1	4 934	0,3	212,6
w tym of which					
Unia Europejska^a European Union^a	969	0,1	957	0,1	98,8
Ukraina Ukraine	129	0,0	2 642	0,2	2048,1
Bezpaństwowcy Stateless persons	35	0,0	7	0,0	20,0
Nieustalony Unknown	926	0,1	11	0,0	1,2

a Bez Wielkiej Brytanii.

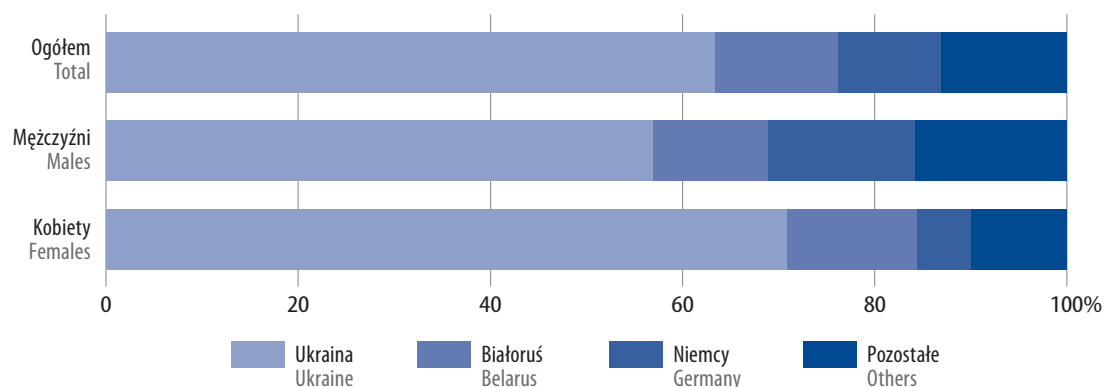
a Excluding United Kingdom

Mimo, iż liczba cudzoziemców mieszkających w Polsce na stałe nie jest zbyt duża, to populacja ta jest dosyć zróżnicowana biorąc pod uwagę ich płeć i wiek.

Wśród ogółu osób z obywatelstwem niepolskim przeważają mężczyźni, którzy stanowili 56,2% tej subpopulacji (58,9% w 2011 r.). Odsetek mężczyzn wśród osób z obywatelstwem polskim wyniósł 48,6%, (48,7% w 2011 r.). Udziały kobiet i mężczyzn różnią się jednakże w zależności od kraju obywatelstwa. Wśród obywateli Rosji i Ukrainy kobiety stanowiły odpowiednio 58,4% i 51,9% (w 2011 r. – 73,1% i 67,6%), ale już pośród Niemców – 23,8% (wobec 23,2%).

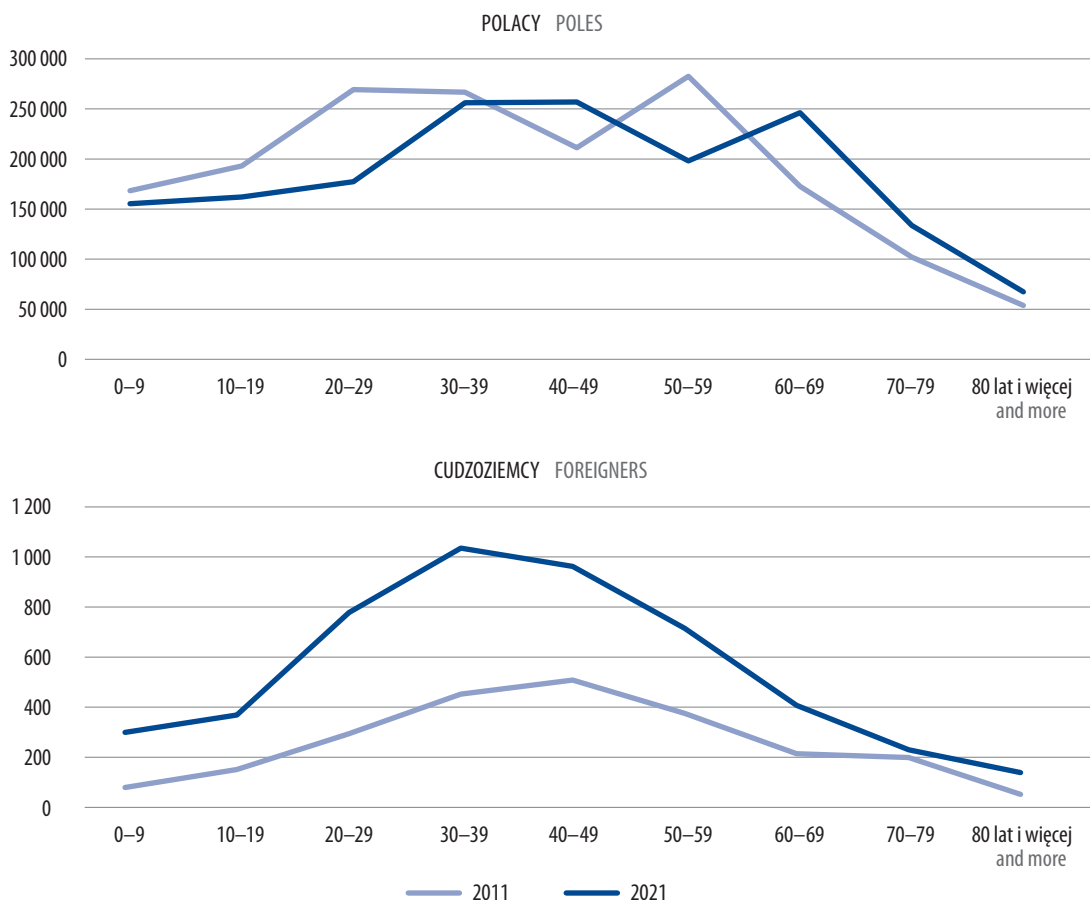
Wykres 2.4. Ludność z obywatelstwem niepolskim według kraju obywatelstwa i płci w 2021 r.

Chart 2.4. Population with non-Polish citizenship by country of citizenship and sex in 2021

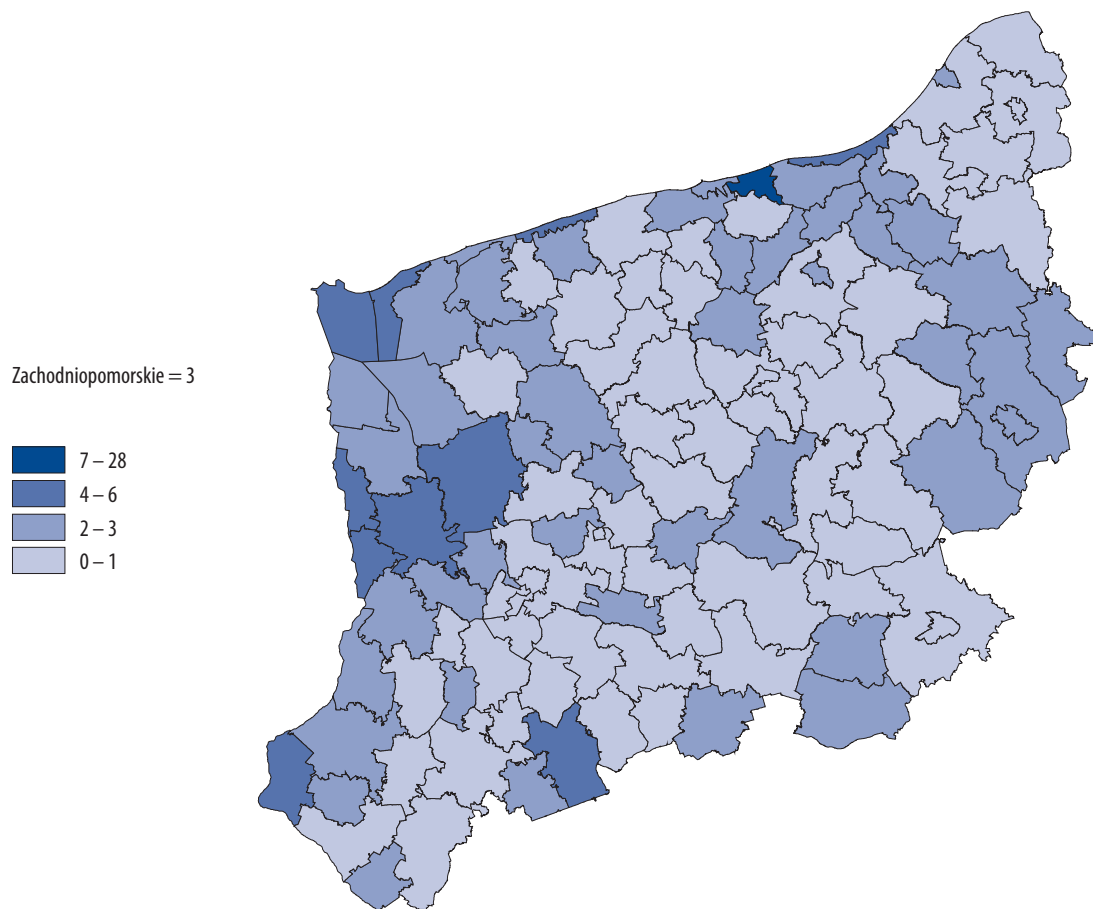
Osoby, które decydują się na migrację są zwykle stosunkowo młode. W efekcie 56,3% mieszkańców województwa zachodniopomorskiego z obywatelstwem niepolskim było w wieku wysokiej aktywności zawodowej (20–49 lata), podczas gdy wśród osób z polskim obywatelstwem odsetek ten wyniósł 41,7% (w 2011 r. odpowiednio – 54,1% i 43,5%). Daje się również zauważyć znaczącą różnicę odsetka osób przed 20 rokiem życia wśród osób z obywatelstwem polskim (18,8% wobec 21,0% w 2011 r.) i cudzoziemców (13,6% wobec 9,9%) oraz osób po 60 roku życia (odpowiednio 27,1% i 15,7%). W porównaniu z 2021 r. wśród osób z obywatelstwem polskim znacznie wzrósł odsetek osób w wieku po 60 r.ż. (o 8 p.proc.), podczas gdy odsetek tej populacji z obywatelstwem niepolskim zmniejszył się o 4,3 p.proc.).

Wykres 2.5. Ludność według obywatelstwa i grup wieku w 2021 r.
Chart 2.5. Population structure by the citizenship and age groups in 2021

W 2021 r., podobnie jak w kraju, średnio na 1000 mieszkańców województwa przypadały 3 osoby z obywatelstwem innym niż polskie (wobec 1 osoby w 2011 r.). Wyjątek stanowiła gmina wiejska Ustronie Morskie, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało 28 osób z obywatelstwem niepolskim.

Mapa 2.2. Ludność z niepolskim obywatelstwem na 1000 ludności w 2021 r.
Map 2.2. Population with non-Polish citizenship per 1000 population in 2021

Rozdział 3.

Chapter 3.

Wykształcenie ludności

Education of the population

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/ stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą; pytanie zadawane osobom w wieku 13 lat i więcej.

Poziom wykształcenia jest określany na podstawie klasyfikacji ISCED 2011:

- a) wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora – zaznaczają osoby z tytułem doktora, doktora habilitowanego lub profesora;
- b) wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów II stopnia (uzupełniających magisterskich) lub jednolitych studiów magisterskich. Do tej kategorii należy również zaliczyć osoby, które posiadają dyplom lekarza;
- c) wyższe z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym – zaznaczają osoby z tytułem zawodowym licencjata, inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów I stopnia (licencjackich, inżynierskich);
- d) dyplom ukończenia kolegium – dotyczy absolwentów kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz absolwentów kolegiów pracowników służb społecznych;
- e) policealne – dotyczy osób, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej) do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej. Do tej kategorii zaliczyć należy również osoby, które ukończyły studium nauczycielskie;
- f) średnie ogólnokształcące – zaznaczają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem;
- g) średnie zawodowe – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej);
- h) zasadnicze zawodowe/branżowe – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia;
- i) gimnazjalne – posiadają osoby, które uzyskały świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy. Osobom, które ukończyły gimnazjum przed 1932 r., należy zaznaczyć wykształcenie średnie ogólnokształcące;
- j) podstawowe ukończone – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej) niezależnie od tego, ile klas ona liczyła (osiem, siedem, sześć czy dawniej cztery), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej;
- k) niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci

3.1. Population aged 13 and more by educational level and sex

W 2021 r. liczba ludności województwa zachodniopomorskiego w wieku 13 lat i więcej – dla której ustalany był poziom wykształcenia – liczyła 1 448 238 osób (wobec 1 504 243 podczas spisu w 2011 r.). Według płci przeważają kobiety, a ich liczba w 2021 r. wyniosła 750 279, co stanowiło 51,8% ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej, natomiast liczba mężczyzn wyniosła 697 959 (48,2%).

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 r. odsetek osób z wykształceniem co najmniej średnim wyniósł 56,9% (w kraju 58,8%), przy czym wśród kobiet wspomniany wskaźnik wyniósł 61,8% (w kraju 63,5%), podczas gdy wśród mężczyzn – 51,6% (w kraju 53,6%).

Struktura ludności województwa zachodniopomorskiego według wykształcenia jest zbliżona do tej, którą odnotowano dla całego kraju.

Największą rozbieżność zaobserwowano dla podgrupy osób z wykształceniem wyższym, ponieważ w województwie zachodniopomorskim odnotowano jedną z niższych wartości odsetka osób legitymujących się tym wykształceniem wśród ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej (22,6% wobec 24,5% w kraju). Wśród kobiet współczynnik ten wyniósł 26,3% podczas gdy wśród mężczyzn – 18,7%. Należy również zwrócić uwagę, że wśród osób z wykształceniem wyższym dominowały osoby z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym, które stanowiły 70,8% osób z wykształceniem wyższym.

Absolwenci szkół średnich (łącznie z policealnymi) zajmują dominującą pozycję w strukturze ludności według poziomu wykształcenia – w 2021 r. odsetek takich osób wyniósł 34,3% (identycznie jak w całym kraju). Wśród absolwentów szkół średnich najwyższy udział stanowiły osoby z wykształceniem średnim zawodowym (59,5% wobec 62,7% w kraju). Kobiety absolwentki szkół średnich (łącznie z policealnymi) stanowiły 35,6% ogółu populacji kobiet powyżej 13 r.ż., podczas gdy analogiczny wskaźnik wśród mężczyzn wyniósł 32,9%. Warto zauważyć, że za różnicę odpowiada przede wszystkim odsetek osób z wykształceniem policealnym (4,8% wśród kobiet i 2,2% wśród mężczyzn), podczas gdy odsetki osób z wykształceniem średnim (bez policealnego) pozostają na zbliżonym poziomie (odpowiednio 30,7% wśród kobiet i 30,6% wśród mężczyzn).

Tablica 3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci
Table 3.1. Population aged 13 and more by the level of education and sex

Wykształcenie Education	Ogółem Total		Mężczyźni Males		Kobiety Females	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe ^a Tertiary ^a	16,7	22,6	14,7	18,7	18,4	26,3
Średnie ^b Secondary ^b	31,2	34,3	28,5	32,9	33,9	35,6
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational/sectoral	20,6	20,7	26,9	26,1	14,7	15,7
Gimnazjalne Lower secondary	4,9	3,1	5,4	3,6	4,5	2,5
Podstawowe ukończone Primary completed	19,1	12,9	17,3	11,8	20,8	14,0
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Primary not completed and without school education	1,7	3,0	1,2	3,0	2,1	2,9
Nieustalony Unknown	5,9	3,4	6,1	3,9	5,7	3,0

a Dla 2011 r. dane zmienione (uprzednio prezentowane bez wykształcenia kolegijskiego). b Razem z policealnym.

U w a g a: Ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

a For 2011, the data has been changed (previously presented without a college education). b Including post-secondary.
Due to data rounding, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

Wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe posiadała więcej niż co piąta osoba. W 2021 r. udział osób o tym poziomie wykształcenia wyniósł 20,7%. Również dla tej grupy odsetek w kraju był wyższy i wyniósł 21,3%. Należy zaznaczyć, że tej grupie osób dominowali mężczyźni – 60,7% ogółu osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, podczas gdy kobiety stanowiły jedynie 39,3%. Znajduje to również odzwierciedlenie w odsetku osób z tym wykształceniem pod względem płci – 26,1% wśród mężczyzn i 15,7% wśród kobiet.

Udział osób z wykształceniem podstawowym oraz gimnazjalnym osiągnął 16,0% (wskaźnik ten wśród kobiet wyniósł 16,5%, podczas gdy wśród mężczyzn – 15,4%), natomiast udział osób z nieukończonym wykształceniem podstawowym oraz bez wykształcenia szkolnego – 3,0% (3,0% wśród mężczyzn i 2,9% wśród kobiet). Dla 3,4% ludności nie ustalono poziomu wykształcenia (3,9% wśród mężczyzn i 3,0% wśród kobiet).

3.2. Ludność według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania

3.2. Population by educational level and place of residence

Czynnikiem różnicującym strukturę ludności według poziomu wykształcenia jest również miejsce zamieszkania. W województwie zachodniopomorskim struktura poziomu wykształcenia ludności wiejskiej różni się od tej odnotowanej wśród mieszkańców miast.

Według wyników spisu w 2021 r. wśród 998 325 ludności w wieku 13 lat i więcej zamieszkałej w miastach ponad 1/4 (255 516, tj. 25,6%) stanowiły osoby, które ukończyły uczelnie wyższe. Wśród 449 913 osób zamieszkałych na wsi udział osób o wyższym wykształceniu był znacznie niższy i wyniósł 16,1%.

Zarówno wśród ludności zamieszkałej w miastach, jak i na wsi w 2021 r. nadal dominującym poziomem wykształcenia było wykształcenie średnie (łącznie z policealnym). Zbiorowość takich osób w miastach wyniosła 362 272, co stanowiło 36,3%, natomiast na wsi – 134 060, tj. 29,8%.

3.3. Poziom wykształcenia ludności według wieku

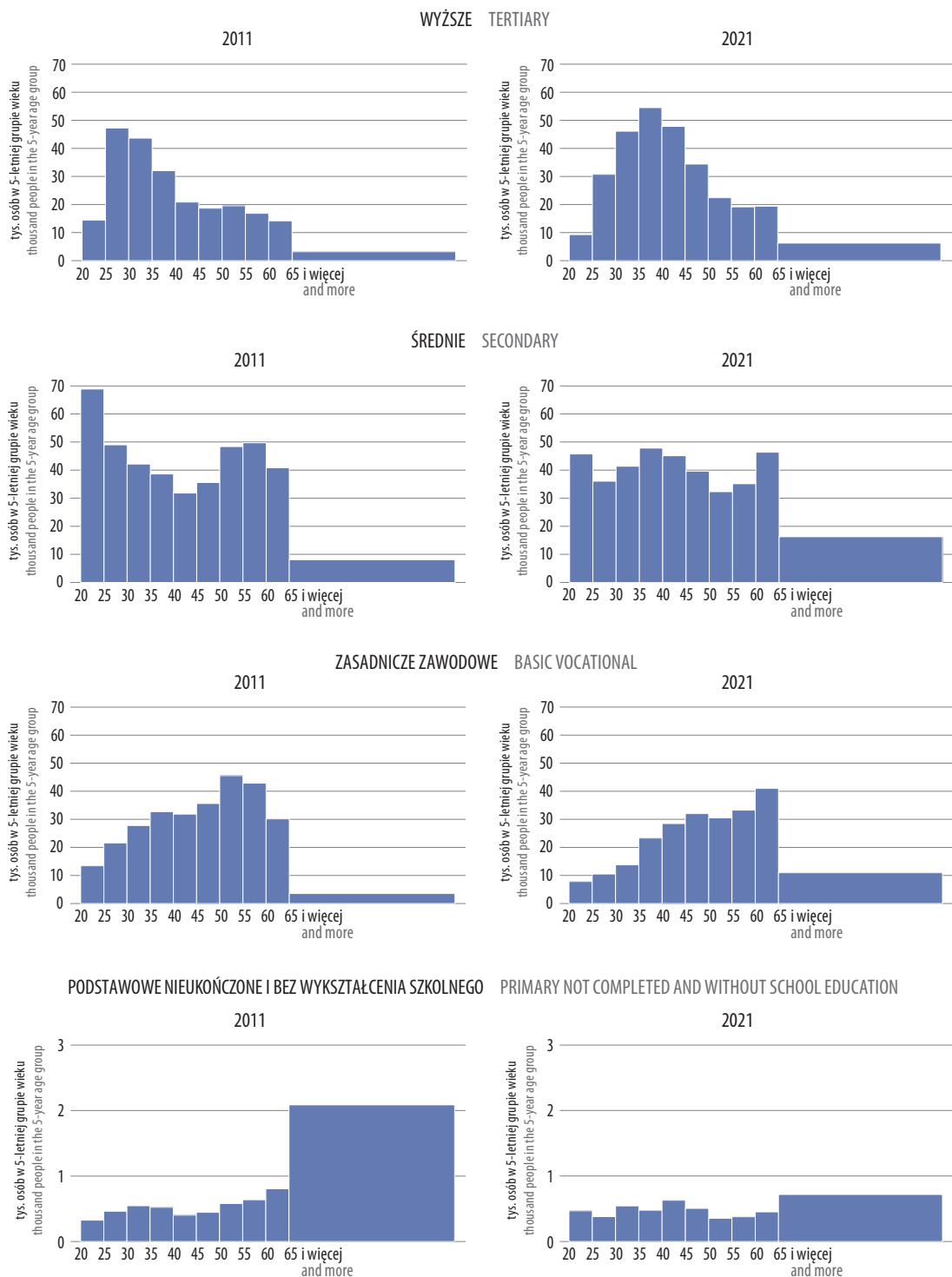
3.3. Educational level of the population by age

Wielu interesujących informacji na temat wykształcenia ludności dostarcza również analiza prowadzona według grup wieku. W 2021 r. najwyższy udział osób legitymujących się wykształceniem wyższym stanowiły osoby pomiędzy 25 a 45 r.ż. Dla każdej z 5 letnich grup wiekowych tego zakresu odsetek legitymujących się wykształceniem wyższym wśród ogółu osób z tej grupy wiekowej wynosił ponad 30%. Łącznie osoby pomiędzy 25 a 45 r.ż. stanowiły 54,7% wśród ogółu ludności o tym poziomie wykształcenia.

Rozkłady liczby ludności według wieku w grupach wykształcenia mogą wskazywać na potencjalne deficyty zasobów ludzkich na rynku pracy w nadchodzących latach. Taki rodzaj analizy będzie jednak w pełni uprawniony dopiero po uzyskaniu wyników ostatecznych ze spisu powszechnego z 2021 r. Niemniej próba uchwycenia zmian struktur w czasie została zaproponowana na histogramach.

Wykres 3.1. Rozkład liczby ludności w wieku 20 lat i więcej według wieku w grupach osiągniętego poziomu wykształcenia w latach 2011 i 2021

Chart 3.1. Distribution of the population aged 20 and more by age in groups of attained educational levels in the years 2011 and 2021

Wśród osób posiadających wykształcenie średnie i policealne największą grupę (z udziałem 37,0%) stanowiły osoby do 40 r.ż., w tym osoby w grupie wieku 20–24 lata stanowiły najwyższy udział (9,2%). Warto podkreślić, że wśród osób z wykształceniem ogólnokształcącym osoby w omawianej grupie wieku do 40 lat stanowiły prawie połowę zbiorowości z tym wykształceniem (49,9%), a najwyższy 14,0% udział odnotowano również w grupie wieku 20–24 lata, gdzie jeszcze kontynuowana jest nauka na kolejnym szczeblu edukacji. Dla porównania warto dodać, że wśród osób z wykształceniem średnim zawodowym tylko 29,2% osób miało mniej niż 40 lat.

Z kolei wykształcenie zasadnicze zawodowe najczęściej posiadały osoby w grupie wieku 45–69 lat i odsetek ich wyniósł 57,8% w stosunku do ogółu osób o tym poziomie wykształcenia. Należy podkreślić, że osoby w młodszych grupach wieku – do 30 roku życia – zdecydowanie najrzadziej wybierały zasadnicze szkoły dające przygotowanie zawodowe, co było konsekwencją zmian w systemie szkolnictwa.

Rozpatrując kolejne poziomy wykształcenia w powiązaniu z wiekiem zaobserwowano, że osoby, które ukończyły szkołę na poziomie gimnazjum i szkoły podstawowej, to głównie osoby młode w wieku 13–19 lat, które w większości kontynuują naukę i ich udział wyniósł 24,6% wśród osób z tym poziomem wykształcenia i aż 52,4% wśród rówieśników. W pozostałych analizowanych grupach wieku wśród osób o tych poziomach wykształcenia ich udział znacząco spada. Należy jednak zwrócić uwagę na wyższy udział osób po 65-tym roku życia o wykształceniu gimnazjalnym i podstawowym, który wyniósł 24,4%.

Wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego dotyczy głównie osób najmłodszych – 13–14 lat (74,4%), a także najstarszych w wieku 80 lat i więcej (8,2%).

3.4. Zróżnicowanie regionalne

3.4. Regional diversity

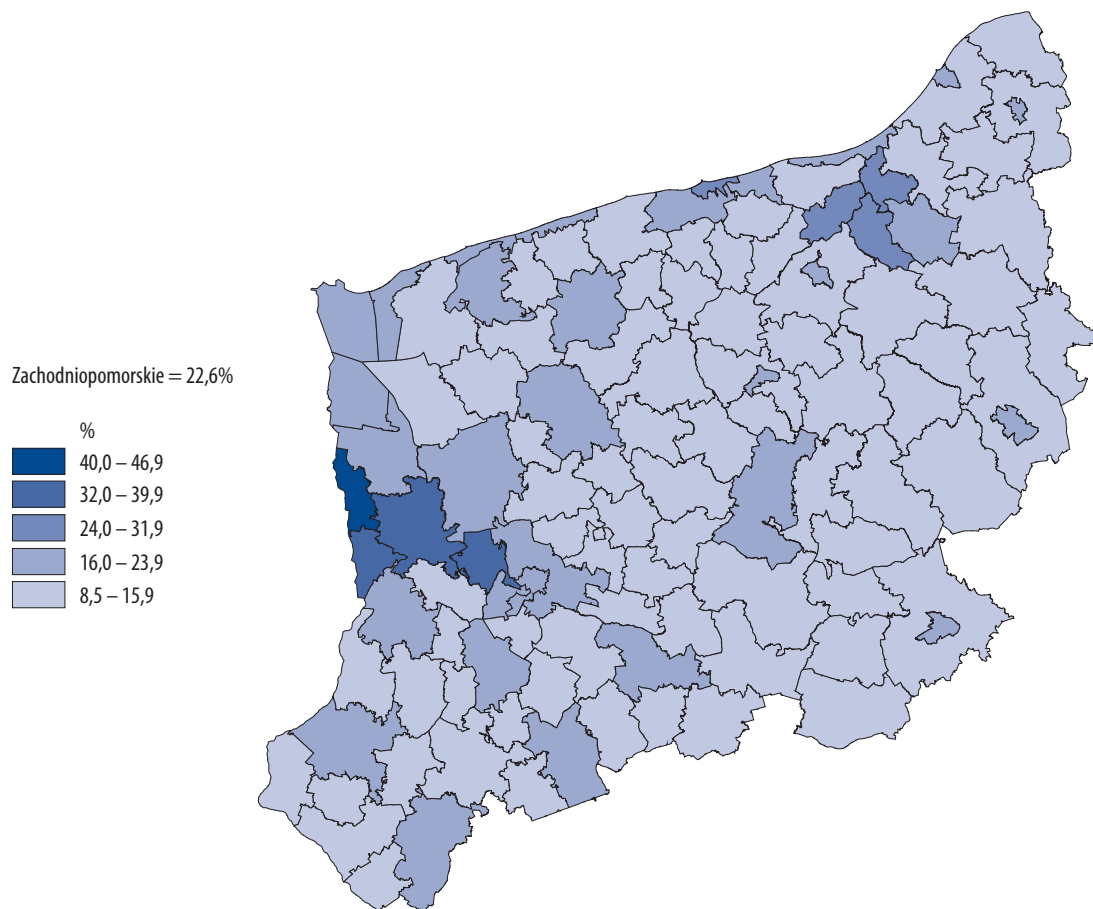
Poziom wykształcenia ludności jest zróżnicowany terytorialnie. W większości gmin osoby z wykształceniem średnim stanowią najlichnieszą grupę (97 gmin). Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym branżowym stanowią największą grupę w 14 gminach. W 2 gminach (Kołbaskowo i Dobra) najlichnieszą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym, choć należy zauważyć, że obie gminy są gminami ościennymi Szczecina. W skali województwa największą grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim i policealnym, a udział osób o tym poziomie wykształcenia w województwie zachodniopomorskim (34,4%) jest niemal identyczny jak w kraju (34,3%).

Większe zróżnicowanie obserwuje się wśród osób z wykształceniem wyższym. Przy średniej dla województwa 22,7%, największy odsetek zamieszkuje gminy: Dobra (Szczecińska) (46,7%), Kołbaskowo (37,7%) oraz m. Szczecin i Kobylanka (po 32,7%). Warto zaznaczyć, że w gminie Dobra (Szczecińska) grupa osób z wykształceniem wyższym jest ponad pięć razy większa niż grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Dla porównania najniższymi odsetkami osób posiadających wykształcenie wyższe charakteryzowały się gminy: Rąbino, Dobra (Nowogardzka), Rymań, Brzeźno, Krzęcin, Stara Dąbrowa i Dolice w których udział osób z wykształceniem wyższym nie przekraczał 10,0%.

Warto też zwrócić uwagę na udziały osób o wykształceniu zasadniczym zawodowym zamieszkujące w poszczególnych gminach. Najwyższe udziały takich osób odnotowano w gminach: Rymań (32,8%), Cedynia (31,5%), Brojce (31,1%) i Postomino (30,9%). Z kolei najniższe w gmina-ch: Dobra (Szczecińska) – 8,8% oraz Kołbaskowo – 13,8%.

W 2021 r. najwięcej osób z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym zamieszkiwało w gminach: Pełczyce (30,2%), Rafowo Małe (29,9%) oraz Krzęcin (29,3%), wobec 16,2% średnio w województwie.

Mapa 3.1 Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem wyższym
Map 3.1. Population aged 13 and more with tertiary education

Rozdział 4

Chapter 4

Osoby z niepełnosprawnościami

Persons with disabilities

Osoby niepełnosprawne (z niepełnosprawnościami) to takie osoby, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoby, które takiego orzeczenia nie posiadają, lecz ich sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wykonywanie codziennych czynności, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.

Przez czynności codzienne (podstawowe) dla danego wieku należy rozumieć:

- dla niemowląt – prawidłową reakcję na bodźce zewnętrzne (płacz, uśmiech, właściwe gesty i odruchy);
- dla dzieci w wieku przedszkolnym – zdolność brania udziału w grach i zabawach w grupie rówieśników;
- dla dzieci w wieku szkolnym – uczęszczanie do szkoły oraz uczestnictwo we wszystkich rodzajach obowiązkowych zajęć;
- dla osób w wieku aktywności zawodowej – pracę zawodową, naukę lub prowadzenie gospodarstwa domowego;
- dla osób w wieku starszym – podstawową samoobsługę przy czynnościach higienicznych, zakupach, przyrządzaniu posiłków itp.

Informacje o osobach niepełnosprawnych, zgodnie z przepisami ustawy o NSP, pozyskiwane były na zasadzie dobrowolności.

Zbieżne kryteria wyodrębniania osób niepełnosprawnych stosowane w kolejnych spisach pozwalają na prezentację osób niepełnosprawnych według różnych grup i kategorii:

- osoby niepełnosprawne prawnie, tj. które posiadały odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony (niezależnie czy odczuwały ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku czy też nie),
- osoby niepełnosprawne wyłącznie biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale odczuwały całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla ich wieku.

Kryterium zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie było:

- dla osób w wieku 16 lat i więcej – posiadanie aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający, ustalającego niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo,
- dla osób poniżej 16 roku życia – posiadanie aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności wydanego przez organ orzekający.

Wyniki spisu ludności w 2021 r. wykazały, że liczba osób niepełnosprawnych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 224 349 osób (13,5% ogólnej populacji województwa, w Polsce – 14,3%). W porównaniu do wyników NSP 2011 r. liczba osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się o 14 292, tj. o 6,8% (w Polsce o 16,0%).

Biorąc pod uwagę podział osób niepełnosprawnych na podstawowe kategorie, to według wyników ostatniego spisu, wśród ogółu osób niepełnosprawnych – podobnie jak w 2011 r. – dominowały osoby posiadające prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność (niepełnosprawni prawnie), których liczba wyniosła 141 517 (63,1%, w Polsce 63,7%). W porównaniu do 2011 r. nastąpił jednakże spadek liczeb-

ności tej grupy osób niepełnoprawnych o 2,5%. W okresie międzypisowym zwiększyła się liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie (tzn. nie posiadających prawnego orzeczenia stwierdzającego niepełnosprawność, natomiast deklarujących odczuwanie ograniczenia sprawności z 64 897 w 2011 r. do 82 832 w 2021 r., tj. o 27.6%.

Tablica 4.1. Osoby z niepełnosprawnościami według miejsca zamieszkania, płci i kategorii niepełnosprawności w 2021 r.

Table 4.1. Disabled persons by place of residence, sex and category of disability in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban area			Wieś Rural area		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
Osoby niepełnosprawne – ogółem Disabled persons – total	224 349	157 992	71 265	86 727	66 357	32 381	33 976
Osoby niepełnosprawne prawnie Legally disabled persons	141 517	100 400	49 251	51 149	41 117	21 247	19 870
w wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności: aged 16 years and more with disability degree:	131 817	93 865	45 162	48 703	37 952	19 353	18 599
znacznym considerable	42 087	29 610	13 407	16 203	12 477	5 742	6 735
umiarkowanym moderate	56 172	39 835	19 730	20 105	16 337	8 668	7 669
lekkim minor	33 558	24 420	12 025	12 395	9 138	4 943	4 195
w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności ^a aged 0-15 years with disability certificate ^a	9 700	6 535	4 089	2 446	3 165	1 894	1 271
Osoby niepełnosprawne prawnie według ograniczeń sprawności: Legally disabled persons by activity limitation:	141 517	100 400	49 251	51 149	41 117	21 247	19 870
odczuwający ograniczenia sprawności: perceiving activity limitations:	80 031	55 964	26 982	28 982	24 067	12 277	11 790
całkowite totally	10 606	7 183	3 456	3 727	3 423	1 665	1 758
poważne severely	22 893	16 048	7 585	8 463	6 845	3 386	3 459
umiarkowane moderately	46 532	32 733	15 941	16 792	13 799	7 226	6 573
nieodczuwający ograniczeń ^b having no limitation ^b	61 486	44 436	22 269	22 167	17 050	8 970	8 080
Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności: Disabled persons only biologically perceiving activity limitations:	82 832	57 592	22 014	35 578	25 240	11 134	14 106
całkowite totally	2 358	1 675	573	1 102	683	289	394
poważne severely	14 312	9 855	3 838	6 017	4 457	1 987	2 470
umiarkowane moderately	66 162	46 062	17 603	28 459	20 100	8 858	11 242

a Łącznie z osobami w wieku od 16 lat do 17 lat i 6 m-cy, których orzeczenia o niepełnosprawności zostały wydłużone z mocy prawa ze względu na stan epidemii lub zagrożenia epidemicznego wirusem SARS-CoV-2 w 2021 r. b Osoby niepełnosprawne tylko prawnie.

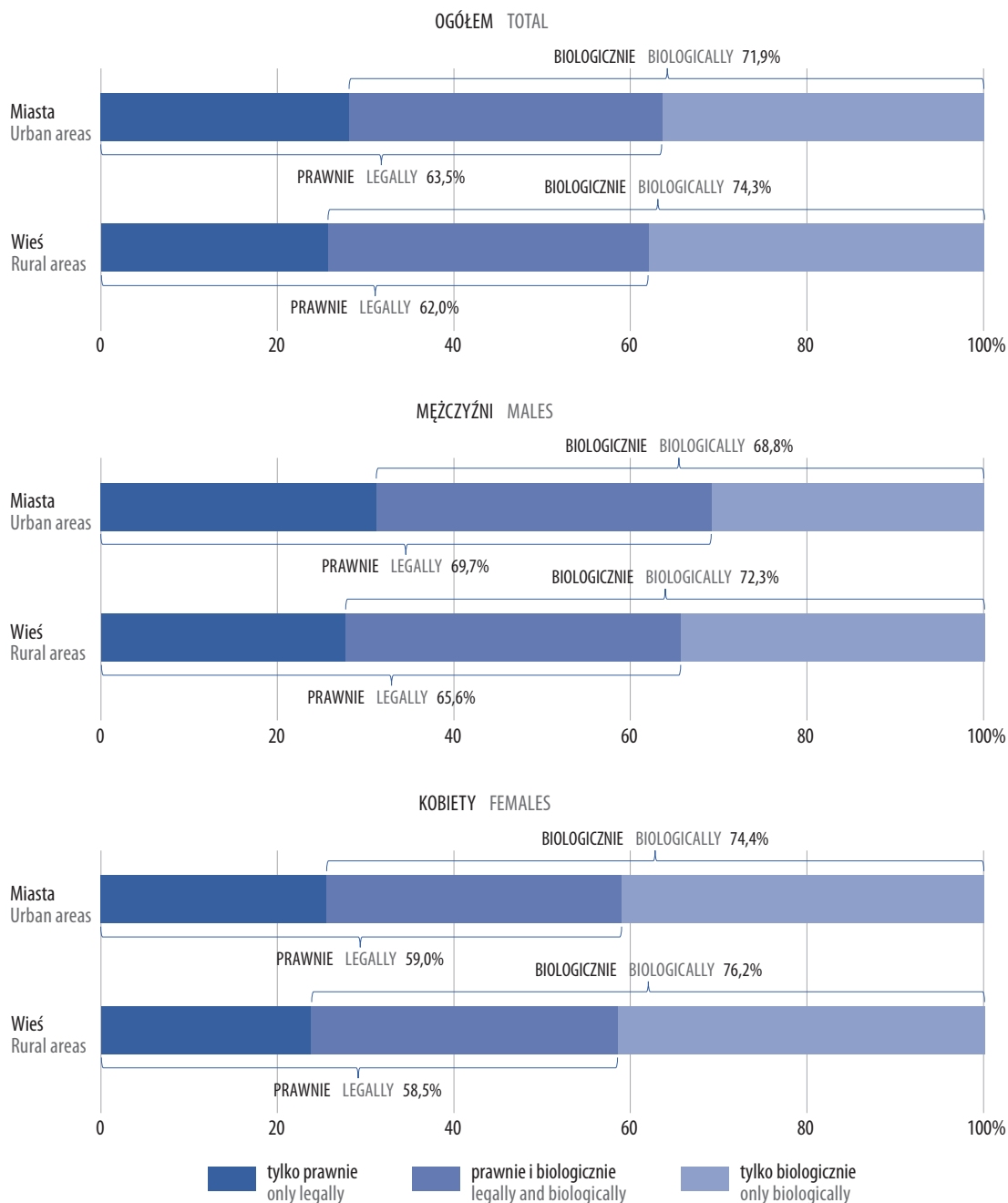
a Including persons aged 16 to 17 years and 6 months whose disability certificates have been extended by law due to the state of epidemic or epidemic threat of the SARS-CoV-2 virus in 2021. b Only legally disabled persons.

W 2021 r. wśród zbiorowości osób z niepełnosprawnościami przeważały kobiety (53,8%, wobec 46,2% mężczyzn, w Polsce 54,9%, wobec 45,1% mężczyzn). W 2011 r. udział kobiet w strukturze niepełnosprawnych był nieznacznie niższy (53,2%).

W miastach województwa zachodniopomorskiego w 2021 r. mieszkały 157 992 osoby niepełnosprawne i stanowiły one 13,3% ogółu ludności tam mieszkającej (w Polsce 14,8%). W porównaniu do wyników poprzedniego spisu zbiorowość ta zwiększyła się o 5,1 % (w Polsce o 11,2%). Wśród ogółu niepełnosprawnych mieszkańców miast przeważały kobiety (86 727 osób), które stanowiły 54,9%, wobec 45,1% mężczyzn (w Polsce 56,2%, wobec 43,8% mężczyzn) i w porównaniu do 2011 r. proporcje według płci nieznacznie się zmieniły (kobiety 54,1%, mężczyźni 45,9%).

Wykres 4.1 Osoby z niepełnosprawnościami według miejsca zamieszkania, płci i kategorii niepełnosprawności w 2021 r.

Chart 4.1. Disabled persons by a place of residence, sex and category of disability in 2021

Na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w 2021 r. mieszkało 66 357 osób niepełnosprawnych. W porównaniu do wyników poprzedniego spisu zbiorowość ta zwiększyła się o 6 643 osoby, czyli o 11,1% (w Polsce wzrost o 24,5%). Wśród ogółu niepełnosprawnych mieszkańców wsi przeważały kobiety, które stanowiły 51,2%.

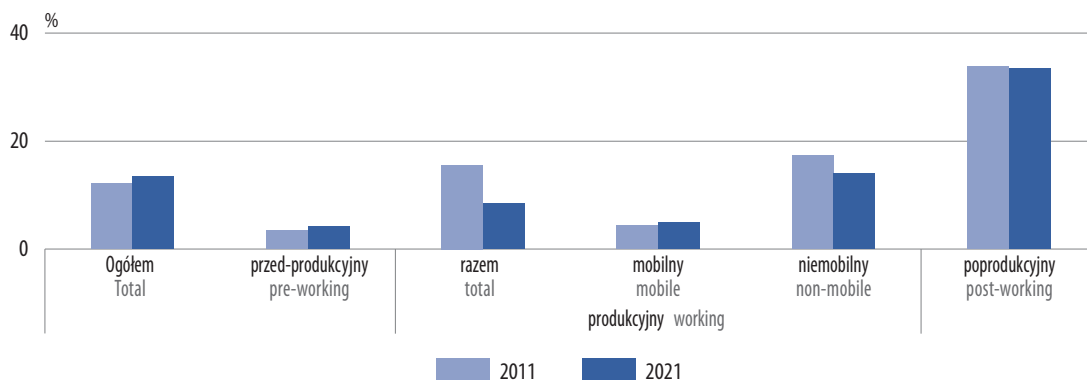
Przy analizie danych dotyczących stopnia ograniczenia sprawności oraz posiadanego orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność należy mieć na uwadze wiek osób niepełnosprawnych. Stopień niepełnosprawności (znaczny, umiarkowany, lekki) ustalany jest bowiem wyłącznie osobom w wieku 16 lat i więcej. Natomiast w odniesieniu do osób do 16 r.ż. ustalany jest jedynie fakt posiadania prawnego orzeczenia o niepełnosprawności.

W 2021 r. wśród osób niepełnosprawnych prawnie osoby w wieku 16 lat i więcej stanowiły 93,2% (w Polsce ponad 93%). W porównaniu do 2011 r. wzrósł udział osób w wieku 0–15 lat posiadających prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność (z 4,7% do 6,9%).

Wyniki spisu 2021 r. pokazały, że niezależnie od płci – zarówno w miastach, jak i na wsi – wśród niepełnosprawnych prawnie powyżej 16 lat – najwięcej było osób posiadających umiarkowany stopień niepełnosprawności. W miastach udział osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wynosił 42,4%, natomiast na wsi 43,0%. Na kolejnym miejscu, pod względem liczebności znalazły się osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Na wsi udział osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu niepełnosprawności był wyższy niż w miastach (odpowiednio 32,9% i 31,6%).

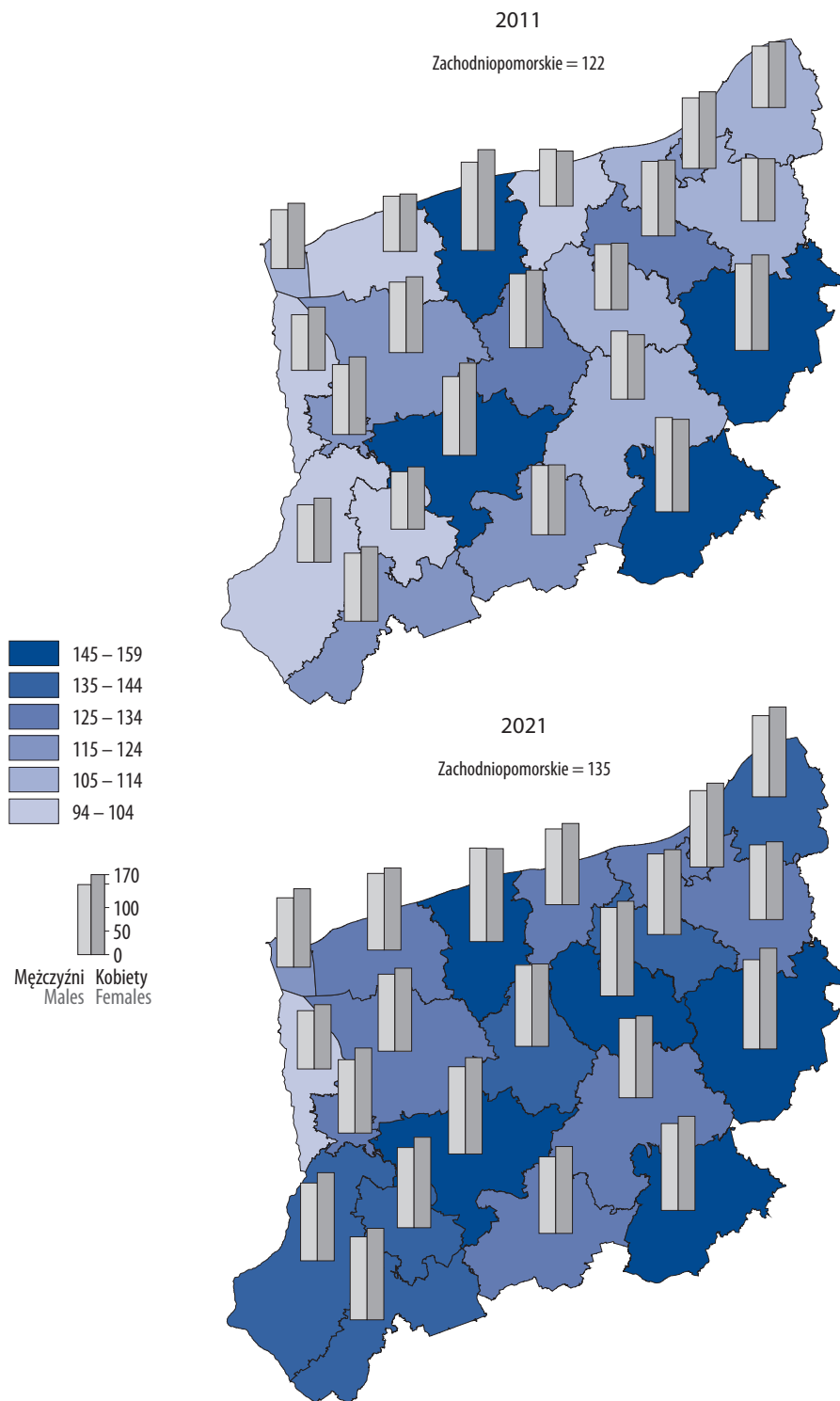
Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie najczęściej deklarowały umiarkowane ograniczenie sprawności (79,9%), ograniczenie sprawności poważne zadeklarowało 17,3%, natomiast ograniczenie sprawności w stopniu całkowitym – 2,9%.

Wykres 4.2 Udział osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie ludności danej grupy wieku
 Chart 4.2. Percentage of disabled persons in total number of population of age group

W okresie międzyspisyowym nastąpił wzrost udziału osób z niepełnosprawnościami w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w tej grupie wieku z 3,4% w 2011 r. do 4,2% (w Polsce z 3,0% w 2011 r. do 4,3% w 2021 r.). Udział osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym w 2021 r. wyniósł 8,4% i znacząco spadł w stosunku do 2011 r. z 15,6%. Udział osób niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym w 2021 r. wyniósł 33,4% i nie zmienił się znacząco od poprzedniego spisu (33,8%).

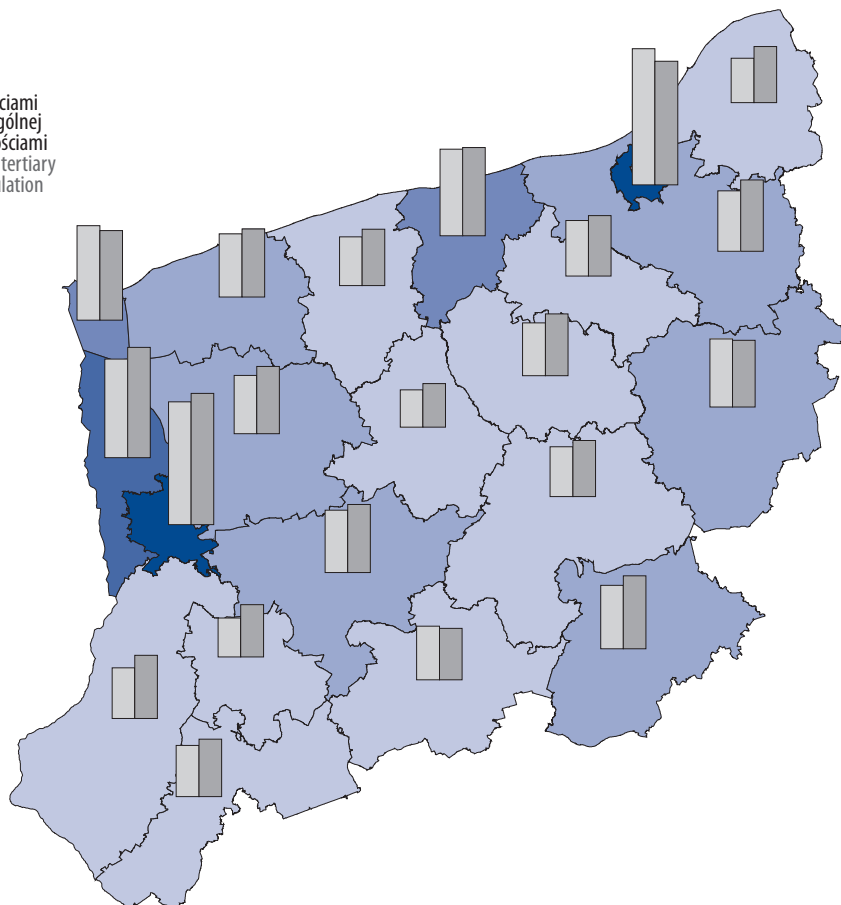
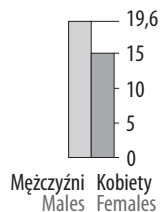
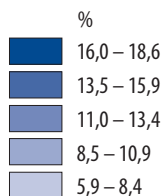
Mapa 4.1 Osoby z niepełnosprawnościami na 1000 ludności
 Map 4.1. Persons with disabilities per 1000 population

Mapa 4.2. Osoby z niepełnosprawnościami z wykształceniem wyższym w 2021 r.
 Map 4.2. Persons with disabilities with tertiary education in 2021

Udział osób z niepełnosprawnościami z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie osób* z niepełnosprawnościami
 Share of disabled persons* with tertiary education among the total population of disabled persons*

Zachodniopomorskie = 12,0

* W wieku 15 lat i więcej.
 *Aged 15 and more.

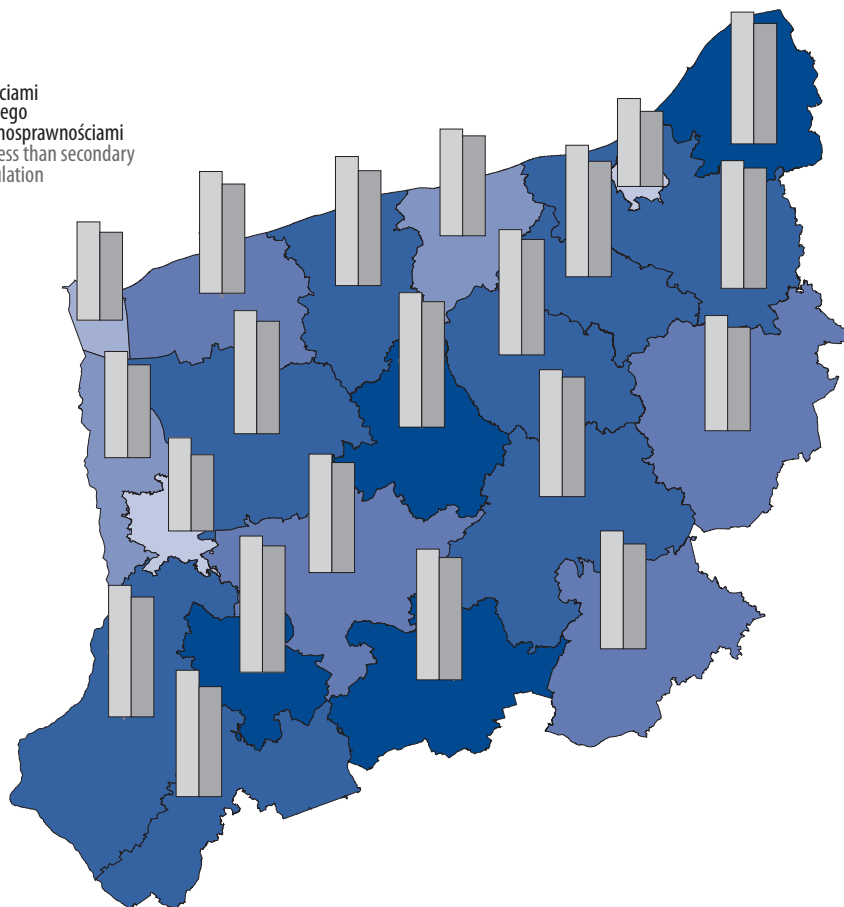
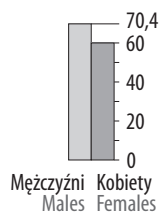
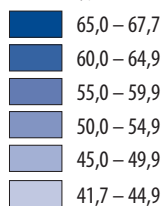
W spisie ludności 2021 r. wszystkim osobom w wieku 13 lat i więcej ustalony został najwyższy ukończony poziom wykształcenia, niezależnie czy był on uzyskany w szkole dziennej, wieczorowej lub w systemie zaocznym. Jednak dla opracowania charakterystyk osób niepełnosprawnych według innych cech przyjęto prezentowanie danych o poziomie wykształcenia dla ludności w wieku 15 lat i więcej.

W 2021 r. wśród 214 261 osób z niepełnosprawnościami w wieku 15 lat i więcej najwięcej było osób o wykształceniu średnim (łącznie z policealnym) – 67 804, co stanowiło 31,6% udziału w strukturze poziomu wykształcenia tej zbiorowości osób. Podobnie pod względem liczebności kształtowały się zbiorowości osób niepełnosprawnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym oraz gimnazjalne i podstawowe (odpowiednio – 5 631 i 5 6414 osoby, czyli 26,3%). Udział osób z wykształceniem wyższym to prawie 12%. Zdecydowanie najmniejszą grupę wśród niepełnosprawnych stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego – 5425 osób (2,5%).

Mapa 4.3. Osoby z niepełnosprawnościami z wykształceniem poniżej średniego w 2021 r.
 Map 4.3. Persons with disabilities with less than secondary education in 2021

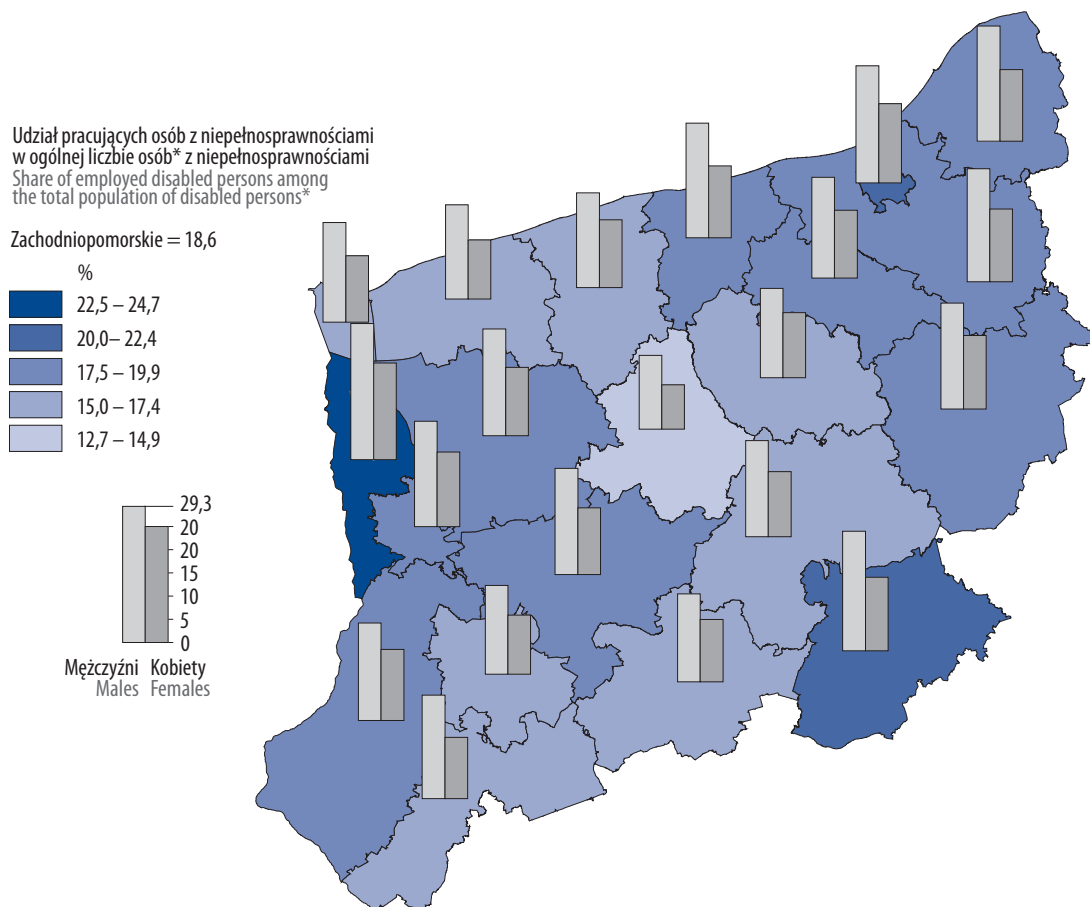
Udział osób z niepełnosprawnościami z wykształceniem poniżej średniego w ogólnej liczbie osób* z niepełnosprawnościami
 Share of disabled persons with less than secondary education among the total population of disabled persons*

Zachodniopomorskie = 55,2
 %

* W wieku 15 lat i więcej.
 *Aged 15 and more.

Mapa 4.4. Pracujące osoby z niepełnosprawnościami w 2021 r.
 Map 4.4. Employed disabled persons in 2021

* W wieku 15 lat i więcej.
 *Aged 15 and more.

Charakteryzując populację osób niepełnosprawnych według cech demograficzno-społecznych warto również przedstawić informacje na temat ich statusu na rynku pracy. Najbardziej liczna grupa to bierni zawodowo, stanowiący około 78,7% ogółu. Pracujący to 18,6%. Natomiast najmniej liczną grupą byli bezrobotni, którzy stanowią około 1,2% ogółu.

Rozdział 5

Chapter 5

Charakterystyka narodowo-etniczna ludności

National-ethnic identity characteristics

Dane o narodowości, języku i wyznaniu mają w badaniach statystycznych specyficzny status, ponieważ odnoszą się do najbardziej subiektywnych, delikatnych i wrażliwych aspektów życia badanych jednostek, które są dość trudno dostępne dla badania statystycznego. Jednocześnie polskie społeczeństwo cechuje się stosunkowo niewielkim udziałem przedstawicieli mniejszości etnicznych, językowych i wyznaniowych, a także ich nierównomiernym i znacznym rozproszeniem, co poważnie utrudnia ujmowanie ich w badaniach statystycznych, w szczególności ustalanie ich stanów liczebnych i struktury.

Polska statystyka publiczna zdobyła już pewne doświadczenie w podejmowaniu zagadnień etniczno-kulturowych w ramach badań spisowych. Pytania z tego obszaru zostały bowiem już uwzględnione we wszystkich trzech ostatnich powszechnych spisach ludności, jakie odbyły się po transformacji ustrojowej w Polsce, choć w różnym ujęciu i zakresie, bo pytania o narodowość i język zadano w 2021 r. po raz trzeci, zaś o wyznanie – po raz drugi.

W założeniach metodologicznych dotyczących badania cech etniczno-kulturowych w powszechnym spisie ludności w 2021 r. położono nacisk na zachowanie porównywalności danych z poprzednim spisem ludności, co skutkowało przyjęciem identycznych rozwiązań w zakresie stosowanych definicji oraz kształtu pytań jak w badaniu spisowym z 2011 r.

Należy również podkreślić, że mimo iż metodologia przyjęta do realizacji spisu ludności w 2021 r. zakładała wykorzystanie zróżnicowanych źródeł danych, w tym rejestrów administracyjnych, informacje z zakresu narodowości, języka i wyznania w zasadzie mogły być pozyskiwane wyłącznie za pomocą technik ankietowych, tzn. otrzymywanych odpowiedzi na pytania kwestionariusza spisowego.

5.1. Struktura narodowo-etniczna ludności

5.1. National-ethnic structure of the population

Narodowość, przynależność narodowa lub etniczna – jest deklaratywną, opartą na subiektywnym odczuciu, indywidualną cechą każdego człowieka, wyrażającą jego emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia związek z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. Narodowości (odczuwanej przynależności narodowo-etnicznej) nie należy mylić z przynależnością państwową – czyli obywatelstwem. W spisie ludności i mieszkań 2021 umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażenie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych poprzez zadanie dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Z możliwości wyrażenia tożsamości etnicznych skorzystało 1 657 716 spisywanych osób. Na podstawie wyników uzyskanych w spisie ludności 2021 można stwierdzić, że wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego 99,4% (1 647 530 osób) wyraziło w pierwszej lub drugiej deklaracji swoją tożsamość jako polską, co obejmowało 1 647 530 osób (wobec 98,8% ogółu ludności w Polsce). Inną tożsamość niż polska wskazało 1,8% respondentów (w kraju odpowiednio 3,7%). Do najliczniejszych innych niż polskie identyfikacji narodowo-etnicznych w województwie zachodniopomorskim należały deklaracje ukraińskie i niemieckie (w kraju – śląskie i kaszubskie). W sumie odnotowano – jako odpowiedź na pierwsze lub drugie pytanie etniczne – 5 735 deklaracji ukraińskich (co stanowiło 7,0% takich deklaracji w kraju) oraz 5222 deklaracji niemieckich (odpowiednio 3,6%), które wskazują na utrzymywanie się poczucia odrębności etnicznej społeczności regionalnych. Warto również zwrócić uwagę na wysokie odsetki osób deklarujących przynależność do krajów skandynawskich – Dani, Norwegi oraz Szwecji, które stanowiły odpowiednio 14,1%, 12,9% i 9,3% takich deklaracji w kraju.

W odniesieniu do 447 mieszkańców nie ustalono żadnych danych dotyczących przynależności narodowo-etnicznej.

Przypadki nieustalonych danych dotyczą w podobnym zakresie wszystkich pytań z dziedziny narodowości, języka i wyznania i wynikają głównie z faktu niewzięcia udziału w badaniu spisowym, np. z powodu przebywania za granicą lub innych przyczyn. Wynikały również z sytuacji osób przebywających czasowo za granicą, a spisanych przez ich domowników w Polsce, którzy mieli możliwość uniknięcia odpowiedzi na niektóre pytania dotyczące nieobecnych. Ponadto pewna część nieustalonych danych dotyczyła osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania, w odniesieniu do których z założenia nie zadawano wielu pytań spisowych, ograniczając się jedynie do ustalania kilku podstawowych informacji.

Należy zaznaczyć, że znaczna część z ogólnej liczby braków odpowiedzi – w odniesieniu do pytań etnicznych – została zredukowana w toku prac nad walidacją danych, poprzez zastosowanie procedur imputacji.

Tablica 5.1. Ludność według rodzaju identyfikacji narodowo-etnicznych w 2021 r.

Table 5.1. Population by kind of the national-ethnic identities in 2021

Wyszczególnienie Specification	Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) National-ethnic identification (answers to the first or second question)	Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	1657716	4,4
Polska Polish	1647530	4,4
Inna niż polska Other than Polish	29200	2,1
w tym: of which:		
ukraińska Ukrainian	5735	7,0
niemiecka German	5222	3,6
angielska English	2419	4,4
białoruska Byelarusian	1531	2,7
norweska Norwegian	1157	12,9
romska Romany	766	5,8
rosyjska Russian	719	4,5
amerykańska American	717	2,6
kaszubska Kashubian	714	0,4
szwedzka Swedish	657	9,3
irlandzka Irish	615	5,3
śląska Silesian	595	0,1
żydowska Jewish	594	3,5
włoska Italian	585	2,9
holenderska Dutch	525	5,1
duńska Danish	480	14,1
łemkowska Lemko	438	3,2
francuska French	420	2,8
Nieustalona Unknown	447	4,0

Przystępując do analizy zmian, jakie dokonały się między dwoma ostatnimi spisami w zakresie stanów liczebnych zbiorowości etnicznych wypada przypomnieć, że w porównywanych okresach liczba ludności w województwie zmniejszyła się o 3,8% i jednocześnie znacznie zmniejszyła się liczba braków danych, czyli osób o nieustalonej narodowości (o 98,2%). W tym kontekście w porównaniu do 2011 r. liczebność osób narodowości polskiej zmniejszyła się o 44 018 osób (o 2,6%) i jednocześnie wzrosła o 11 013 osób (o 60,6%) liczebność osób identyfikujących się z innymi niż polska społecznościami (w obu przypadkach – liczone po obu deklaracjach). Warto podkreślić, że w kraju tendencja była odwrotna – wśród osób o narodowości polskiej odnotowano wzrost o 0,5%, innej niż polska – spadek o 4,3%, co wiąże się ze zmianami w obu największych zbiorowościach etno-regionalnych Ślązaków oraz Kaszubów, które w województwie zachodniopomorskim stanowiły zaledwie 4,5% osób deklarujących narodowość niepolską. Wśród grup

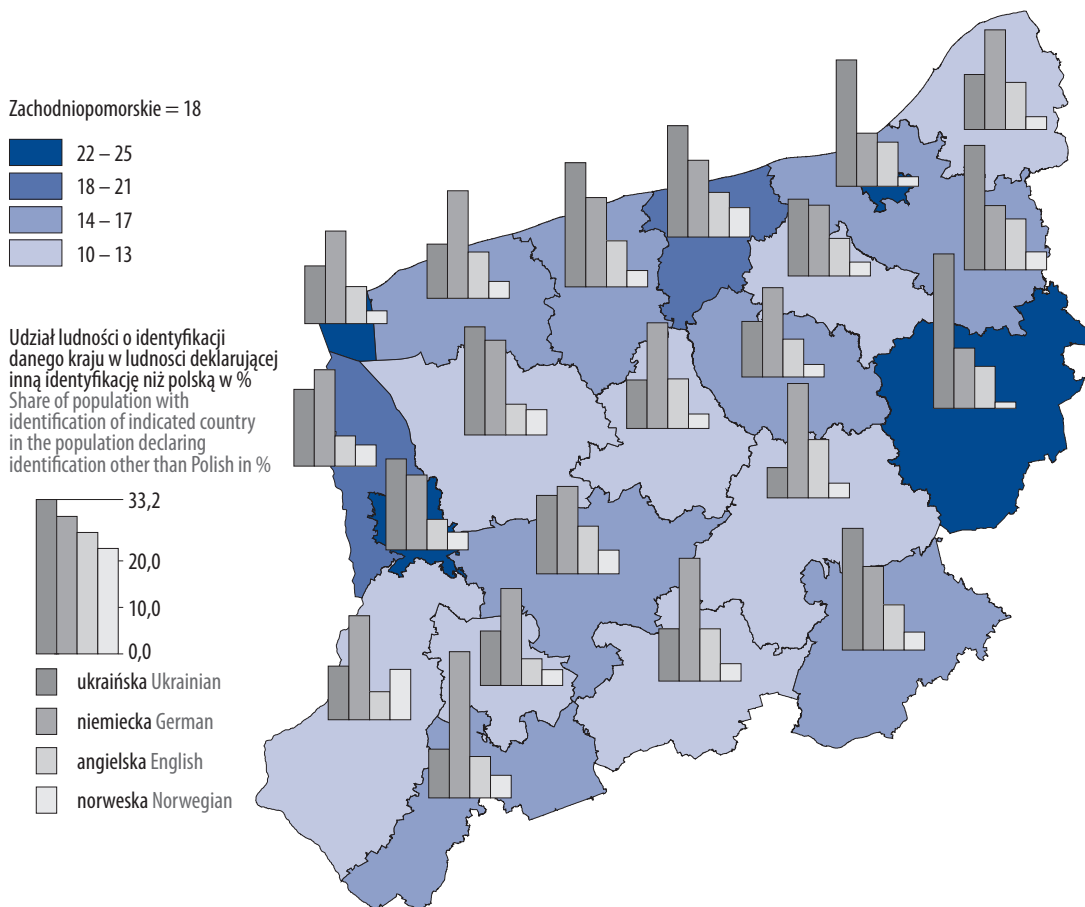
dominujących w województwie zachodniopomorskim, tj. osób utożsamiających się z Ukrainą i Niemcami zanotowano wzrosty odpowiednio o 15,2% i o 47,7%. Ponad 5-krotnie wzrosła społeczność angielska, niemal 4-krotnie – norweska, blisko 3-krotnie – białoruska, a około 2-krotnie – liczebności osób narodowości szwedzkiej, amerykańskiej i żydowskiej. Wysoki wzrost nacji angielskiej może być skutkiem częstych migracji mieszkańców województwa do tego kraju i miejscem przebywania czasowego części osób zaliczanych do ludności Polski. Zmniejszyła się liczba osób deklarujących narodowości śląską i romską (odpowiednio o 32,7% i o 23,6%).

Przedstawione wyżej opisy zmian stanów liczebnych zbiorowości etnicznych mają charakter wstępny i wskazują jedynie na potrzebę prowadzenia dalszych analiz, uwzględniających pogłębione przekroje i badanie stwierdzonych zmian w relacji do takich zmiennych jak np. kraj urodzenia, obywatelstwo, miejsce przebywania oraz historia migracyjna osób.

Analizując strukturę deklaracji narodowo-etnicznych ludności w perspektywie jej terytorialnego zróżnicowania można zauważyć, że ludność o innych niż polska identyfikacjach narodowo-etnicznych skoncentrowana była przede wszystkim w powiatach szczecineckim (25 osób na 1000 mieszkańców) oraz w miastach na prawach powiatu: Szczecinie, Koszalinie i Świnoujściu (po 22 osoby), przy średniej dla województwa 18 osób.

Mapa 5.1. Inna niż polska identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) na 1000 ludności

Map 5.1. Non-Polish national-ethnic identification (answers to the first or second question) per 1000 population

W spisie ludności w 2021 r., podobnie jak w dwóch poprzednich spisach, obok pytania o przynależność narodowo-etniczną zadawano pytanie o język używany w kontaktach domowych, które dawało respondentom możliwość wymienienia dwóch języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też nie.

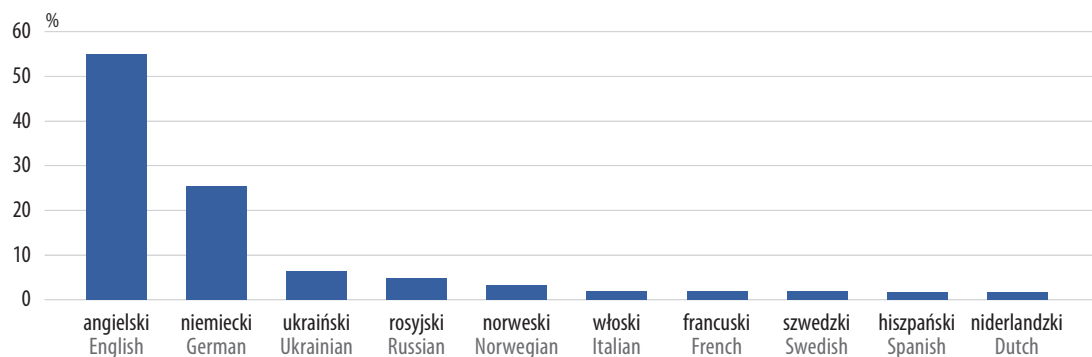
Język używany w domu dotyczy języka używanego na co dzień w domu i odnosi się do języka mówionego lub migowego, który używany jest w kontaktach rodzinnych.

Na podstawie wyników badania spisowego można stwierdzić, że w zdecydowanej większości ludność województwa zachodniopomorskiego posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim. Używanie tego języka zadeklarowało 1 652 814 osób, co stanowi 99,7% ogółu ludności (w kraju odpowiednio 99,6%). Osoby posługujące się w kontaktach rodzinnych językiem innym niż polski stanowiły zbiorowość liczącą 55 449 (3,3%, wobec 4,6% w kraju).

Tablica 5.2. Ludność według języka używanego w domu^a w 2021 r.
Table 5.2. Population by language used at home^a in 2021

Wyszczególnienie Specification	Język używany w domu Language used at home	Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	1 657 716	4,4
Polski Polish	1 652 814	4,4
Inny niż polski Other than Polish	55 449	3,2
w tym: of which:		
angielski English	30 497	4,1
niemiecki German	14 034	6,5
ukraiński Ukrainian	3 552	6,4
rosyjski Russian	2 685	4,2
norweski Norwegian	1 791	12,7
włoski Italian	1 092	2,8
francuski French	1 036	2,5
szwedzki Swedish	1 008	9,8
hiszpański Spanish	942	3,2
niderlandzki Dutch	875	5,0
duński Danish	724	15,1
romski Romany	438	6,0
polski język migowy Polish sign language	428	4,6
śląski Silesian	184	0,0
ormiański Ormian	158	7,1
Nieustalony Not specified	1 381	4,3

Wykres 5.1. Ludność według wybranego języka używanego w domu innego niż polski^a w 2021 r.
Chart 5.1. Population by selected language used at home non-Polish^a in 2021

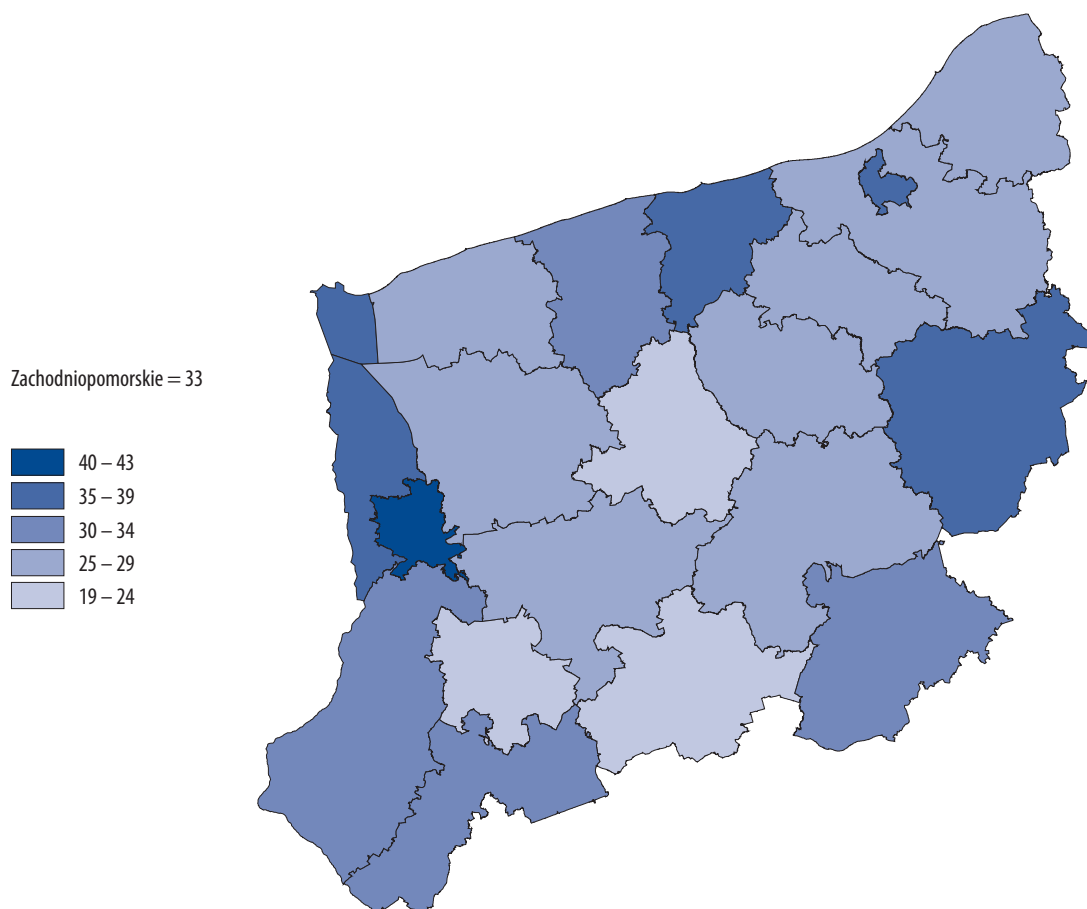

^a Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka.
^a Respondents were able to indicate more than one language.

Według danych spisowych językami niepolskimi, którymi ludność województwa zachodniopomorskiego najczęściej posługuje się w kontaktach domowych są: angielski (55,0%), niemiecki (25,3%), ukraiński (6,4%), rosyjski (4,8%) i norweski (3,2%). Warto zauważyć, że odsetki osób posługujących się językiem duńskim i norweskim, tak jak przynależność narodowościowa, w województwie zachodniopomorskim przekraczają 10% ludności posługującej się tymi językami w kraju (odpowiednio 15,1% i 12,7%), co potwierdza deklarowaną tożsamość.

Wśród powiatów, w których na 1000 mieszkańców przypadało najwięcej osób używających w domu języka innego niż polski, można wymienić miasta na prawach powiatu: Szczecin (43 osoby), Świnoujście i Koszalin (po 39) oraz powiat policki (39).

Mapa 5.2. Ludność używająca w domu języka innego niż polski^a na 1000 ludności w 2021 r.
Map 5.2. Population using at home non-Polish by language^a in 2021 per 1000 population in 2021

^a Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego języka.
^a Respondents were able to indicate more than one language.

Analizując zmiany dotyczące skali wykorzystywania poszczególnych języków do kontaktów domowych, jakie zaszły od 2011 r., odsetek osób wykorzystujących w kontaktach domowych język polski wzrósł o 1,2 p.proc. (wobec wzrostu w kraju o 0,1 p.proc.), natomiast znacząco, bo ponad 4-krotnie wzrosła liczebność zbiorowości posługujących się w kontaktach domowych językami niepolskimi. Na poziomie poszczególnych języków niepolskich można zauważyć pewne wzorce, które w pewnym stopniu korespondują z tym, co zaobserwowano w dziedzinie zmian dotyczących liczb deklaracji narodowościowych, przy czym w przypadku języka zmiany te wydają się być bardziej radykalne. Przejawia się to w tendencji, którą w uproszczeniu można by ująć w ten sposób, że w stosunku do 2011 r. pomniejszeniu uległy raczej liczeb-

ności grup użytkowników takich języków niepolskich, które tradycyjnie używane były na ziemiach województwa zachodniopomorskiego (np. romski – spadek o 42,6%). Natomiast znacznie wzrosła w stosunku do poprzedniego spisu liczba użytkowników takich języków, które mają powiązania z procesem migracji międzynarodowych (zarówno do- jak i z województwa zachodniopomorskiego), gdzie odnotowano blisko 7-krotny wzrost w przypadku języka angielskiego i ponad 4-krotny – niemieckiego.

5.2. Przynależność wyznaniowa

5.2. Religious affiliation

W 2021 r. pytanie o przynależność wyznaniową znalazło się na formularzu do spisu ludności w Polsce po raz drugi w powojennej historii spisów powszechnych. Tak jak w poprzednim spisie pytanie to miało charakter dobrowolny, co znalazło odzwierciedlenie w postaci zamieszczenia odpowiednich informacji o fakultatywnym charakterze pytania w instrukcji do spisu oraz uwzględnienia przy pytaniu o wyznanie opcji pozwalającej na ominięcie pytania o treści: „nie chcę odpowiadać na to pytanie”.

Wyznanie (przynależność wyznaniowa) jest to formalne uczestnictwo lub emocjonalny związek osoby z określonym wyznaniem religijnym (kościółem lub związkiem wyznaniowym); wyznanie jest określane na podstawie dobrowolnej deklaracji, w tym także brakiem związku z jakimkolwiek wyznaniem (bez wyznania). Pytanie o wyznanie nie odnosi się do wiary (lub niewiary) jako takiej, ani jej intensywności, lecz do odczuwanej lub formalnej przynależności (lub nieprzynależenia) do wyznania.

Z możliwości – formalnie dopuszczalnej oraz przewidzianej w założeniach metodologicznych badania spisowego – odmowy udzielania odpowiedzi na pytanie o wyznanie skorzystało 24,4% respondentów (wobec 20,5% w kraju), co odpowiada liczbie 405 293 mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Stosunkowo wysoki udział respondentów uchylających się od odpowiedzi na pytanie wyznaniowe poważnie utrudnia zadanie stworzenia precyzyjnego opisu stanów liczebnych poszczególnych wyznań, jak i liczebności społeczności bezwyznaniowców. Jednak można zauważyć, że udział osób o nieustalonym statusie wyznaniowym nie jest na tyle duży, aby mógł zupełnie uniemożliwić odtworzenie czy choćby przybliżenie struktury wyznaniowej mieszkańców regionu, ponieważ badanie spisowe pozwoliło określić status wyznaniowy w odniesieniu do 65,7% ogółu ludności województwa (w Polsce odpowiednio 72,6%).

Tablica 5.3. Ludność według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r.

Table 5.3. Population by the declaration of religious affiliation in 2021

Wyszczególnienie Specification	Przynależność do wyznania religijnego Religious affiliation	Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	1 657 716	4,4
Udzielający odpowiedzi na pytanie o wyznanie Answering a question on religion	1 251 673	4,1
należący do wyznania Belonging to a religion	1 088 792	3,9
Kościół katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki) Catholic Church - Latin rite (Roman Catholic Church)	1 069 457	3,9
Kościół prawosławny Orthodox Church	2 619	1,7
Świadkowie Jehowy Jehovah's Witnesses	7 722	7,1
Kościół Ewangelicko-Augsburski Evangelical Church of the Augsburg Confession	1 129	1,7
Kościół katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki) Catholic Church - Byzantine-Ukrainian rite (Greek Catholic Church)	2 870	8,6
Kościół Zielonoświątkowy Pentecostal Church	1 459	4,8
Kościół Starokatolicki Mariawitów Old Catholic Mariavite Church	125	1,0

Tablica 5.3. Ludność według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r. (dok.)
 Table 5.3. Population by the declaration of religious affiliation in 2021 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Przynależność do wyznania religijnego Religious affiliation	Polska = 100 Poland = 100
chrześcijaństwo (ogólna deklaracja wyznaniowa) Christianity (general declaration of religion)	258	2,9
Kościół Polskokatolicki Polish-Catholic Church of the Republic of Poland	49	0,7
Kościół Chrześcijań Baptystów Baptist Union	258	5,0
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu The Karma Kagyu Diamond Way Buddhist Association	102	3,2
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego Seventh-Day Adventist Church	161	5,1
Pastafarianizm Pastafarianism	90	3,9
Muzułmański Związek Religijny The Muslim Religious Union	61	2,8
Kościół Chrystusowy w Rzeczypospolitej Polskiej Fellowship of Christian Churches in Poland	176	8,5
Rodzima Wiara The Native Faith	155	7,6
Kościół Boży w Chrystusie Church of God in Christ	145	7,2
inne other	1 956	4,8
nienależący do żadnego wyznania not belonging to any religion	162 881	6,2
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie Refusing to answer the question on religion	405 293	5,2
Nie ustalono Not stated	750	4,7

Niewspółmiernie większa skala odmów odpowiedzi na pytanie o wyznanie w 2021 r. w porównaniu do 2011 r. poważnie ogranicza możliwości porównywania wyników z zakresu wyznania z dwóch ostatnich spisów, a w wymiarze liczebności bezwzględnych czyni to zadanie w zasadzie bezcelowym.

Wyniki spisu potwierdzają statystycznie dominującą pozycję Kościoła Katolickiego obrządku łacińskiego. Zbiorowość zaliczających się do wiernych Kościoła rzymskokatolickiego liczyła 1 069 457 osób, co stanowiło 64,5% ogółu ludności województwa (o 6,8 p.proc. mniej niż odpowiednio w kraju), a wobec ogółu wiernych w kraju było to zaledwie 3,9%.

Wszystkie pozostałe rodzaje identyfikacji wyznaniowych – włączając w to deklaracje wiernych innych niż łaciński obrządków Kościoła Katolickiego – mają wyraźnie mniejszościowy charakter.

Najliczniejszą pod względem liczebności pozycję wśród mniejszościowych społeczności wyznaniowych utrzymują przedstawiciele wyznania Świadkowie Jehowy. Według spisu mieszkańcy zaliczający się do grona członków i sympatyków tego wyznania tworzyli zbiorowość liczącą 7 722 osoby, czyli 0,5% ogółu ludności województwa zachodniopomorskiego, co wskazuje również na silną koncentrację wyznawców tej wiary w regionie (7,1% wiernych).

Do większych społeczności wyznań w województwie zachodniopomorskim można także zaliczyć wiernych Kościoła katolickiego – obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki) – 2 870 osób (8,6% wyznawców tej wiary w Polsce) oraz Kościoła Prawosławnego – 2 619 osób (odpowiednio 1,7%).

Warto również zauważyć, że wśród wielu pozostałych wyznań, pomimo stosunkowo małej liczebności wiernych w województwie zachodniopomorskim (poniżej 200 osób), odnotowano ich znaczny udział w skali Polski, np: Kościół Chrystusowy w Rzeczypospolitej Polskiej (8,5%), Rodzima Wiara (7,6%), Kościół Boży w Chrystusie (7,2%).

Rozdział 6

Chapter 6

Ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania

Population in the collective living quarters

Obiekt zbiorowego zakwaterowania (OZZ) to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi w zakresie następujących działalności:

- nauka i praca,
- system pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami,
- leczenie i opieka,
- obiekty instytucji wyznaniowych,
- tymczasowe schronienie,
- mieszkania chronione,
- zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich.

Informacje o osobach przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania (OZZ) oraz o osobach bezdomnych w spisach gromadzone są w celu opracowania liczby ludności Polski, ale również liczby i struktury gospodarstw domowych i rodzin. Potrzeby informacyjne w tym zakresie wynikają ze zobowiązań nałożonych na statystykę przez międzynarodowe akty prawne oraz z potrzeb krajowych. Rozporządzenie UE 2017/543 z dnia 22 marca 2017 r. określające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkańców w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów zobowiązuje kraje członkowskie do przekazania informacji o osobach przebywających w zinstytucjonalizowanym gospodarstwie domowym w zakresie dotyczącym m.in. liczby i rodzaju pomieszczeń niemieszkalnych, liczby mieszkańców takich pomieszczeń, w tym liczby osób bezdomnych, czy też informacji o osobach niemieszkających w gospodarstwie domowym.

Należy zaznaczyć, że definicja obiektu zbiorowego zakwaterowania jest pojęciem statystycznym. Również kategorie obiektów zbiorowego zakwaterowania są podziałem wykorzystywanym na potrzeby analiz statystycznych. W NSP 2021 wyróżniono następujące kategorie OZZ: nauka i praca, system pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, leczenie i opieka, obiekty instytucji wyznaniowych, tymczasowe schronienie, obiekty zamknięte (zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich), mieszkania chronione.

Zakres danych gromadzonych w aplikacji OZZ obejmował: informacje o obiekcie (dane adresowe, rodzaj i nazwę obiektu), liczbę osób przebywających w danym obiekcie, dane o osobach pozwalające na opracowanie informacji o płci i wieku osoby, statusie i okresie zamieszkania w danym obiekcie oraz czy osoba była cudzoziemcem.

Natomiast osoby przebywające w OZZ-tach dokonujące spisu z zastosowaniem elektronicznej aplikacji do NSP 2021 wypełniały kwestionariusz osobowy, który zawierał pełen zakres informacji gromadzonych w spisie oraz podawały informacje o członkach najbliższej rodziny, np. dzieciach, rodzeństwie, o ile takie osoby zamieszkiwały wraz z osobą dokonującą spisu w tym samym OZZ.

Przyjęte rozwiązania w zakresie metod i technik gromadzenia danych o osobach przebywających w OZZ-tach, wychodziły naprzeciw zobowiązaniom ustawowym dotyczącym samospisu, jak również pozwoliły na gromadzenie informacji m.in. o osobach niepełnoletnich przebywających np. w domach dziecka, czy też osobach starszych, które ze względów zdrowotnych nie miały możliwości wzięcia udziału w spisie.

Należy zaznaczyć, że w sytuacji podwójnego spisania na etapie opracowywania informacji wynikowych o liczbie ludności – z uwzględnieniem kategorii ludności według definicji krajowej oraz rezydującej – osoba została ujęta tylko jeden raz.

Tablica 6.1. Obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz ludność w nich mieszkająca według kategorii obiektów w 2021 r.

Table 6.1. Collective living quarters and population living there by category of objects in 2021

Kategorie obiektów Category of objects	Obiekty zbiorowego zakwaterowania Collective living quarters	Ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania Population in the collective living quarters		
		Ogółem Total	Kobiety Females	Mężczyźni Males
Ogółem Total	2114	17542	10163	7379
Nauka i praca Education and work	1290	7520	4512	3008
System pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi Foster care system and facilities for children and young persons with special educational needs	141	2196	1411	785
Leczenie i opieka Treatment and care	162	4661	2290	2371
Obiekty instytucji wyznaniowych Religious institutions facilities	127	668	346	322
Tymczasowe schronienie Temporary shelter	103	1184	946	238
Mieszkania chronione Sheltered dwellings	82	695	332	363
Pozostałe obiekty ^a Other objects ^a	209	618	326	292

a Łącznie z obiektami zamkniętymi.

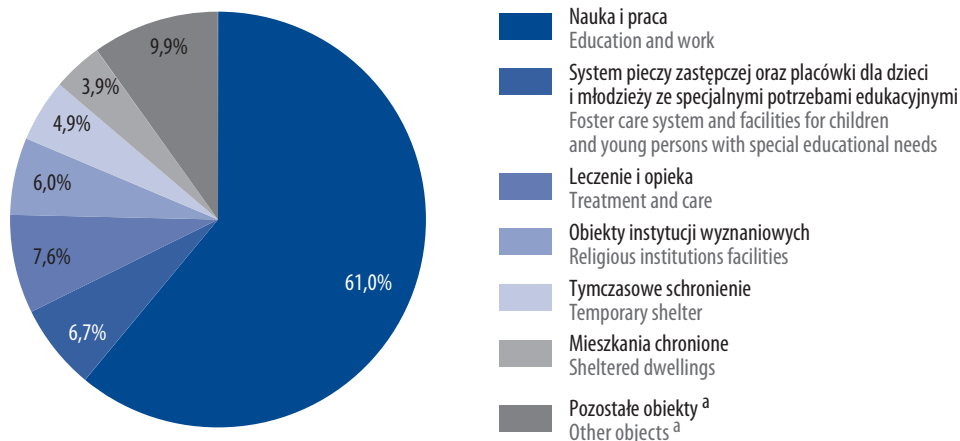
a Including closed facilities.

W NSP 2021 pozyskano informacje od 2 114 obiektów zbiorowego zakwaterowania, a liczba osób w nich przebywająca (ustalona w oparciu o dane pozyskane zarówno od zarządców obiektów, jak też metodą samospisu i wywiadu telefonicznego) bez względu na charakter i czas zamieszkania wyniosła 17 542.

Należy jednak podkreślić, że liczba osób przebywających w 2021 r. w obiektach zbiorowego zakwaterowania może być zaniżona ze względu na fakt, iż spis ludności i mieszkań był realizowany w okresie pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz związanych z tym ograniczeń i restrykcji sanitarnych. W związku z powyższym osoby przebywające w niektórych obiektach zbiorowego zakwaterowania, jak domy studenckie czy hotele pracownicze, mogły przebywać w domach rodzinnych i takie miejsce zamieszkania wskazały w aplikacji elektronicznej na dzień 31 marca 2021.

Wykres 6.1 Struktura obiektów zbiorowego zakwaterowania według kategorii obiektów w 2021 r.

Chart 6.1. Structure of collective living quarters by category of objects in 2021

a Łącznie z obiektami zamkniętymi.

a Including closed facilities.

Wśród 2 114 obiektów zbiorowego zakwaterowania, w których przebywały osoby, najliczniej reprezentowane były obiekty związane z nauką i pracą (w tym w szczególności domy studenckie, hotele pracownicze), które stanowiły zbiorowość 1 290, tj. ponad 60,0% wszystkich OZZ.

Kategorie obiektów związanych z leczeniem i opieką oraz obiekty instytucji wyznaniowych stanowiły odpowiednio 7,6% i 6,0% ogółu obiektów (odpowiednio 162 i 127 obiektów). Obiekty systemu pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi to łącznie 141 obiektów, co stanowiło 6,7% ogółu obiektów. Z kolei tymczasowe schronienie (placówki dla bezdomnych, opiekunów z dziećmi lub kobiet w ciąży, ośrodki interwencji kryzysowych, ośrodki dla uchodźców) stanowiły 4,9% (103) spisanych obiektów. Spisane zostały 82 mieszkania chronione, które stanowiły 3,9%, natomiast pozostałe obiekty (209) m.in. pensjonaty, domy wczasowe stanowiły 9,9%.

W 2021 r. liczba osób zamieszkujących w obiektach związanych z opieką i leczeniem wyniosła 4 661, co stanowiło 26,6% ogółu osób przebywających w OZZ-tach. W obiektach tymczasowego schronienia zamieszkiwały 1 184 osoby, tj. 6,7% ogółu osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Obiekty spisane na terenie województwa zachodniopomorskiego stanowiły 6,6% obiektów zbiorowego zakwaterowania w całym kraju.

Rozdział 7

Chapter 7

Zasoby migracyjne

Migration resources

Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania. Przyjmując położenie poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania wyodrębniono:

- migracje wewnętrzne, czyli przemieszczenia ludności w granicach kraju;
- migracje zagraniczne, czyli przemieszczenia związane ze zmianą kraju zamieszkania.

Migracje zagraniczne to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy.

Przyjmując za kryterium obserwacji długość pobytu (nieobecności) wyodrębniono następujące kategorie migracji:

- krótkookresowe – pobyt czasowy trwający od 3 do 12 miesięcy;
- długookresowe – pobyt czasowy trwający co najmniej 12 miesięcy;
- zamieszkanie na stałe – bez względu na okres zamieszkiwania.

Osoba migrująca (migrant) to osoba, która zmienia swoje miejsce zamieszkania.

Emigrant to osoba przemieszczająca się z kraju za granicę na pobyt stały lub czasowy.

Imigrant to osoba przybyła z zagranicy do kraju na pobyt stały lub czasowy.

7.1. Migracje wewnętrzne ludności

7.1. Internal migration of population

Tablica 7.1. Ludność^a według okresu zamieszkiwania w miejscu aktualnego zamieszkania w 2021 r.
Table 7.1. Population^a by period of residence in the place of current residence in 2021

Wyszczególnienie Specification		Zachodnio- pomorskie	Polska=100 Poland=100	Miasta Urban areas	Polska=100 Poland=100	Wieś Rural areas	Polska=100 Poland=100
Ogółem Total		1 657 716	4,4	1 133 281	5,0	524 435	3,4
Zamieszkała od urodzenia Resident since birth		766 106	4,0	547 387	4,8	218 719	2,8
Ludność przybyła do miejsca aktualnego zamieszkania of current residence Population arrived to the place of current residence w latach 2011–2021 in 2011–2021	razem total	7881 26	4,7	513 623	5,1	274 503	4,0
	w 2010 r. i wcześniej before 2011	585 848	4,8	398 231	5,3	187 617	4,1
	razem total	202 278	4,3	115 392	4,6	86 886	3,9
	z kraju from country	179 021	4,2	98 327	4,5	80 694	3,9
	z zagranicy from abroad	22 757	4,7	16 700	5,1	6 057	3,9
	nie ustalono miejsca poprzedniego pobytu place of previous residence not established	500	4,0	365	4,1	135	3,8
Nie ustalono od kiedy mieszka Period of residence not determined		33 286	6,0	23 715	6,3	9 571	5,5

a Bez emigrantów przebywających za granicą czasowo 12 miesięcy lub dłużej.

a Without of emigrants staying abroad temporarily for a period of at least 12 months.

Podczas spisu w 2021 r. – podobnie jak w 2011 r. – podjęto badanie migracji wewnętrznych, czyli migracji, kiedy poprzednie i aktualne miejsce zamieszkania osoby znajdowało się na terenie kraju. Przy analizie prezentowanych danych należy mieć na uwadze, że dotyczą one liczby osób, które przynajmniej raz w życiu zmieniały miejsce zamieszkania. Dane o migracjach w latach 2011–2021 obejmują więc liczbę osób, które przynajmniej raz – w tym okresie – migrowały. Wyniki spisu powszechnego 2021 r. prezentują migracje netto, a nie liczbę wszystkich faktów migracji jakie miały miejsce w latach 2011–2021. Z układu pytań w kwestionariuszu spisowym wynika, że istniała możliwość wyodrębnienia danych o migracjach w ciągu ostatniego roku, to nie należy traktować poniższych danych jako porównywalnych z pozostałymi rocznymi danymi o migracjach wewnętrznych w Polsce.

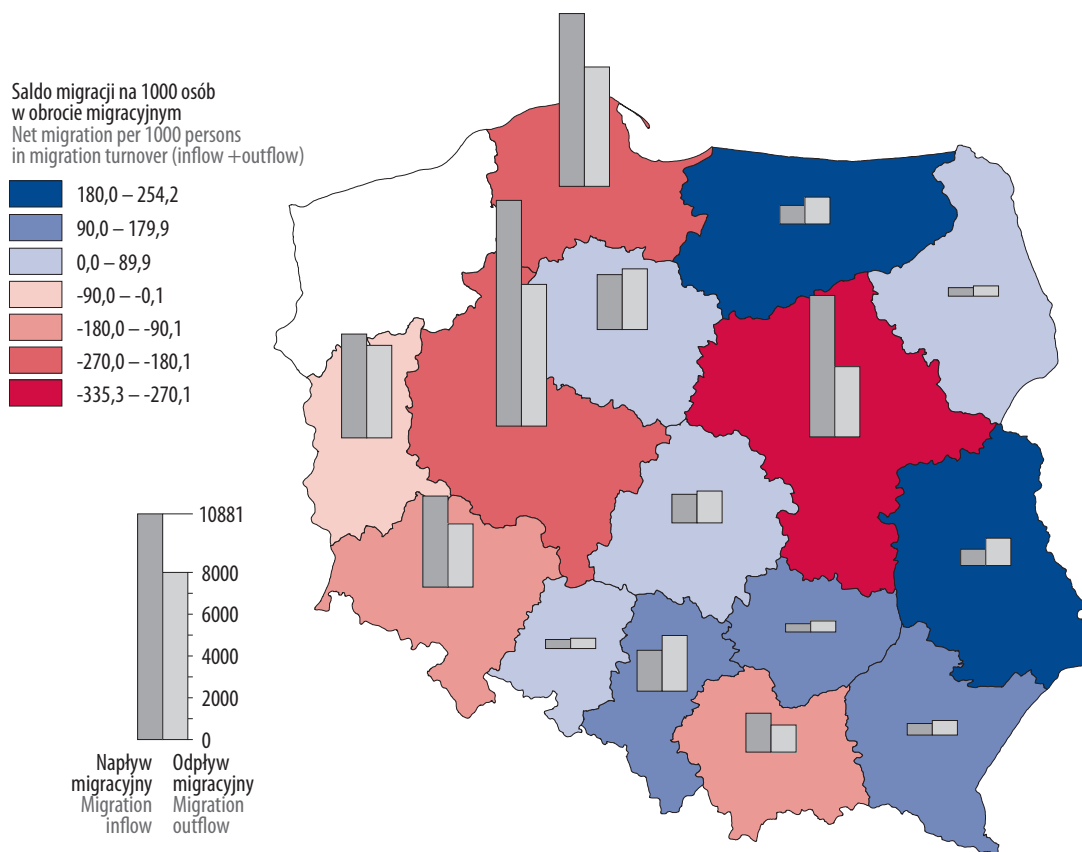
Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2021 r. wykazały niewielką przewagę liczby ludności Polski, która nie zmieniała swojego miejsca zamieszkania (50,6%, w miastach 50,5%, na wsi 50,7%). Dla województwa zachodniopomorskiego odsetek ludności zamieszkałej od urodzenia wynosił w 2021 r. 46,2% (w miastach 48,3%, na wsi 41,7%).

Prawie połowa ogółu mieszkańców województwa (47,5%) to migranci, którzy przybyli lub powrócili do miejscowości obecnego zamieszkania – wcześniej mieszkali w innym miejscu przez co najmniej rok – z tego 25,7% (202 278 osób) migrowało w latach 2011–2021, czyli w ostatnim okresie międzyspisowym. Łącznie zatem ludność mobilna w kraju stanowiła 48,0%, z czego migrujący ostatnim dziesięcioleciu międzyspisowym – 28,1%.

Dla 88,5% ludności przybyłej w latach 2011–2021 poprzednim miejscem zamieszkania było inne miejsce w kraju, a tylko dla 11,3% – zagranicą. Zdecydowanie dominowały więc migracje wewnętrzne.

Mapa 7.1. Efektywność migracji wewnętrznych ludności w latach 2011–2021 według poprzedniego i obecnego województwa zamieszkania

Map 7.1. Internal migration effectiveness in 2011–2021 by voivodship of previous and current residence

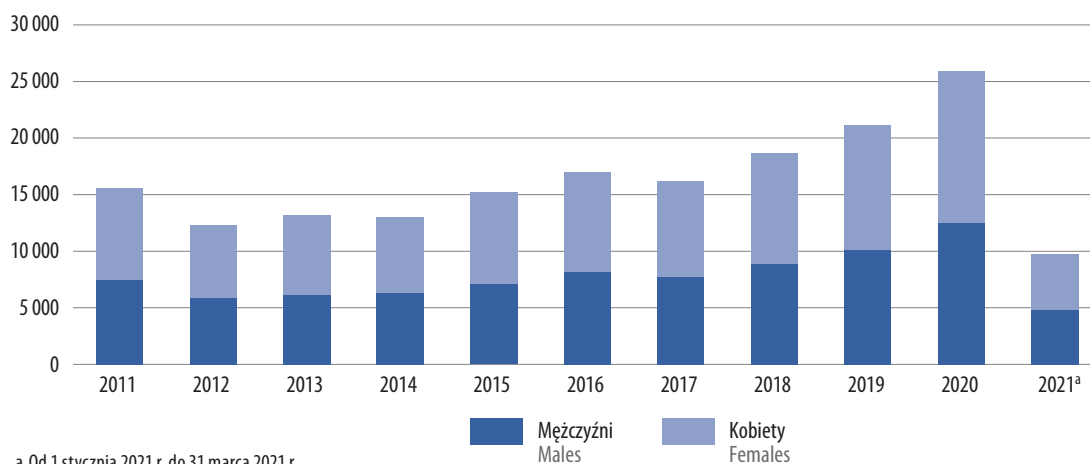
Napływ migracyjny w analizowanym okresie z migracji wewnątrzwojewódzkich sięgał 81,8% (124 568 osób) wszystkich migracji wewnętrznych, a z innego województwa – 18,2% (36 814 osób). W migracjach wewnętrznych nie ustalono województwa poprzedniego miejsca zamieszkania aż w 9,9%. Dla ustalonych kierunków migracji międzywojewódzkich najczęstszymi województwami poprzedniego zamieszkania były województwa sąsiednie – wielkopolskie (6,8 tys. osób), pomorskie (5,8 tys.), lubuskie (4,5 tys.), a czwarty co do wielkości strumień napływu pochodził z województwa mazowieckiego (3,4 tys.). Napływ migracyjny z innego województwa w kraju do miast w województwie zachodniopomorskim o zidentyfikowanym województwie poprzedniego zamieszkania sięgał 37 507 osób (10,0% napływu do miast nie ma identyfikacji poprzedniego miejsca zamieszkania). Wewnątrzwojewódzki strumień napływu do miast sięgał 60 820 osób. Dla wsi analogiczny napływ migracyjny wynosił w migracjach międzywojewódzkich – 16 946 osób, a wewnątrzwojewódzkich – 63 748 (przy 9,7% niezidentyfikowanych poprzednich miejscach zamieszkania).

Odływ migracyjny w latach 2011–2021 wynosił efektywnie 46 802 osoby, które migrowały z województwa zachodniopomorskiego do innych województw w kraju. Najczęstszymi kierunkami odpływu ludności były województwa ościenne – wielkopolskie (10,9 tys. osób), pomorskie (8,3 tys.) i lubuskie (5,0 tys.). Do województwa mazowieckiego odpłynęło w analizowanym okresie 6,8 tys. osób. Odływ migracyjny z miast województwa do innych województw sięgał 35 941 osób, a ze wsi – 10 861.

Saldo migracji wewnętrznych, wynoszące dla województwa zachodniopomorskiego –9 988 osób było zróżnicowane dla poszczególnych województw poprzedniego/obecnego miejsca zamieszkania. Efektywnie największą ludność województwo utraciło wobec województw – wielkopolskiego (-4,1 tys. osób), mazowieckiego (-3,4 tys.), pomorskiego (-2,6 tys.) oraz dolnośląskiego (-1,3 tys.). Dla niektórych województw saldo migracji było dodatnie, a najsilniejsze w wymianie ludności z województwem śląskim (+0,7 tys. osób) oraz lubelskim (+0,5 tys.). Efektywność migracji mierzona saldem migracji przypadającym na 1000 osób w obrocie migracyjnym (suma napływu i odpływu) była największa dla województwa mazowieckiego, choć jej wartość potwierdzała ujemne saldo migracji w wymianie ludności z województwem mazowieckim – na każdy 1000 migrujących w tym kierunku (z i do) województwo zachodniopomorskie utraciło 335 osób. W przypadku województwa wielkopolskiego na każdy 1000 migrujących w tym kierunku (z i do) województwo zachodniopomorskie utraciło 229 osób, natomiast z województwa lubelskiego województwo zachodniopomorskie zyskało efektywnie 254 osoby. Ogólna efektywność migracji wewnętrznych dla województwa wynosiła 119 osób utraconych przeciętnie na każdy 1000 migrujących.

Wykres 7.1. Ludność przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania z innego miejsca w kraju w latach 2011–2021 według roku przybycia i płci

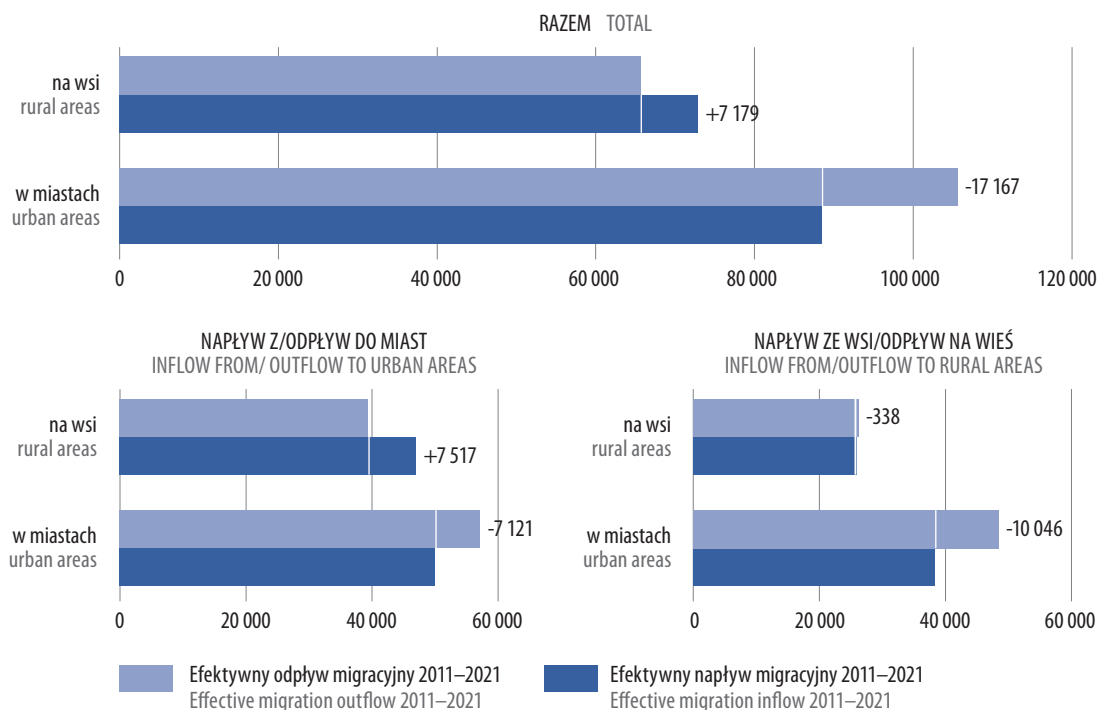
Chart 7.1. Population arriving at the place of current residence from another place in the country in 2011–2021 by year of arrival and sex

a Od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2021 r.
a Since 1 January 2021 up to 31 March 2021.

W latach 2011–2021 przybyło lub powróciło (po nieobecności trwającej rok lub dłużej) do miejscowości aktualnego zamieszkania z innego miejsca w kraju na pobyt stały lub czasowy 179 021 osób – co stanowiło 10,8% ludności województwa. Należy podkreślić, że liczba ta nie odpowiada liczbie migracji, jakie miały miejsce w tym okresie – przedstawia liczbę osób, które przynajmniej raz w badanym okresie zmieniły miejsce zamieszkania na terenie kraju po pobycie w innym miejscu w kraju przez co najmniej rok. W 2021 r. badano ostatnią migrację każdej osoby, zatem migracje późniejsze „przysłoniły” migracje z lat poprzednich (migracje netto). Z tego powodu dane o liczbie ludności przybytej według roku przybycia nie mogą być jednoznacznie interpretowane jako dowód na to, że liczba migracji w latach 2018–2020 była większa niż w latach wcześniejszych.

Wykres 7.2. Salda w migracjach wewnętrznych w latach 2011–2021 w relacjach miasto-wieś
Chart 7.2. Internal migration saldo in the years 2011–2021 in relation urban areas-rural areas

Czynnikami różnicującym jest także przestrzenny rozkład udziału ludności napływowej w ogólnej liczbie ludności dla miast i wsi. Strumienie migracyjne w migracjach wewnętrznych pozwalają na wyznaczenie salda migracji w odpływie i napływie ludności w relacji miasto-wieś. Nie są to jednak całkowite przepływy migracyjne, jedynie efektywne ostateczne przemieszczenia ludności z migracji netto. To efektywne saldo migracji wewnętrznych wynosiło w zachodniopomorskich miastach -17 167 osób, a na wsi +7 179 osób, co daje ogólne saldo w migracjach wewnętrznych -9 988 osób. Warto przytoczyć, że całym kraju saldo migracji wewnętrznych wynosi oczywiście 0, a w poszczególnych województwach jest wynikiem przemieszczeń międzywojewódzkich i wewnątrzwojewódzkich (dla których saldo też wynosi 0). Ujemne saldo dla województwa zachodniopomorskiego oznacza, że w okresie 2011–2021 województwo utraciło efektywnie prawie 10 tys. mieszkańców na rzecz innych województw. Salda migracji w miastach i na wsi uwidaczniają już przepływy wewnątrzwojewódzkie, obok międzywojewódzkich.

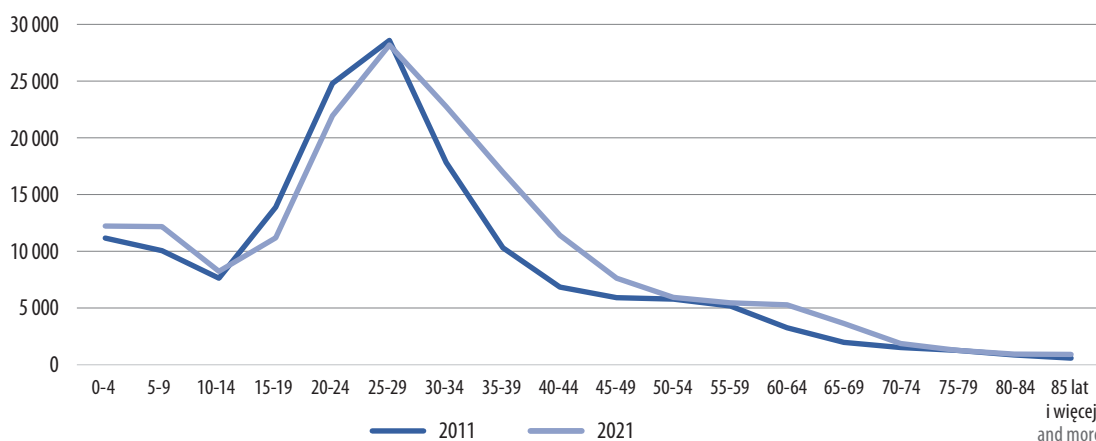
Z miast – zarówno położonych w województwie, jak i z pozostałych w Polsce – w okresie 2011–2021 napłynęło do miast w województwie zachodniopomorskim 50 148 osób, a odpłynęło z zachodniopomorskich miast do innych miast w Zachodniopomorskiem i w kraju 57 269 osób. Oznacza to, że ujemne saldo tych przepływów pomniejszyło liczbę ludności miejskiej w województwie na korzyść innych miast poza województwem zachodniopomorskim o ponad 7 tys. osób (wewnątrzwojewódzkie migracje z miast do miast bilansują się do 0). Analogicznie z miast zarówno położonych w województwie zachodniopomor-

skim, jak i z pozostałych napłynęło na wieś w województwie 47 009 osób, a ze wsi do miast województwa odpłynęło 39 492 osób. Saldo wynoszące +7,5 tys. osób jest już sumą dwóch sald – wewnątrzwojewódzkich przemieszczeń w relacji miasto-wieś oraz migracji zachodniopomorskiej ludności miejskiej na wieś w innych rejonach kraju.

Ze wsi położonych w województwie, jak i z pozostałych w Polsce, w okresie 2011–2021 na wieś w Zachodniopomorskim napłynęło 25 860 osób, a ze wsi zachodniopomorskiej na wieś w innych województwach odpłynęło 26 198 osób. Saldo -0,3 tys. osób obrazuje odpływ w kierunku wieś-wieś poza województwo (wewnątrzwojewódzkie przepływy są identyczne). Saldo relacji wieś-miasto, będące sumą wewnątrzwojewódzkich przemieszczeń w relacji wieś-miasto oraz przemieszczeń zachodniopomorskiej ludności wiejskiej do miast w innych rejonach kraju wynosiło efektywnie -10,0 tys. osób w okresie 2011–2021.

Wykres 7.3. Ludność przybyła do miejscowości obecnego zamieszkania z innego miejsca w kraju w latach 2011–2021 według wieku w momencie przybycia

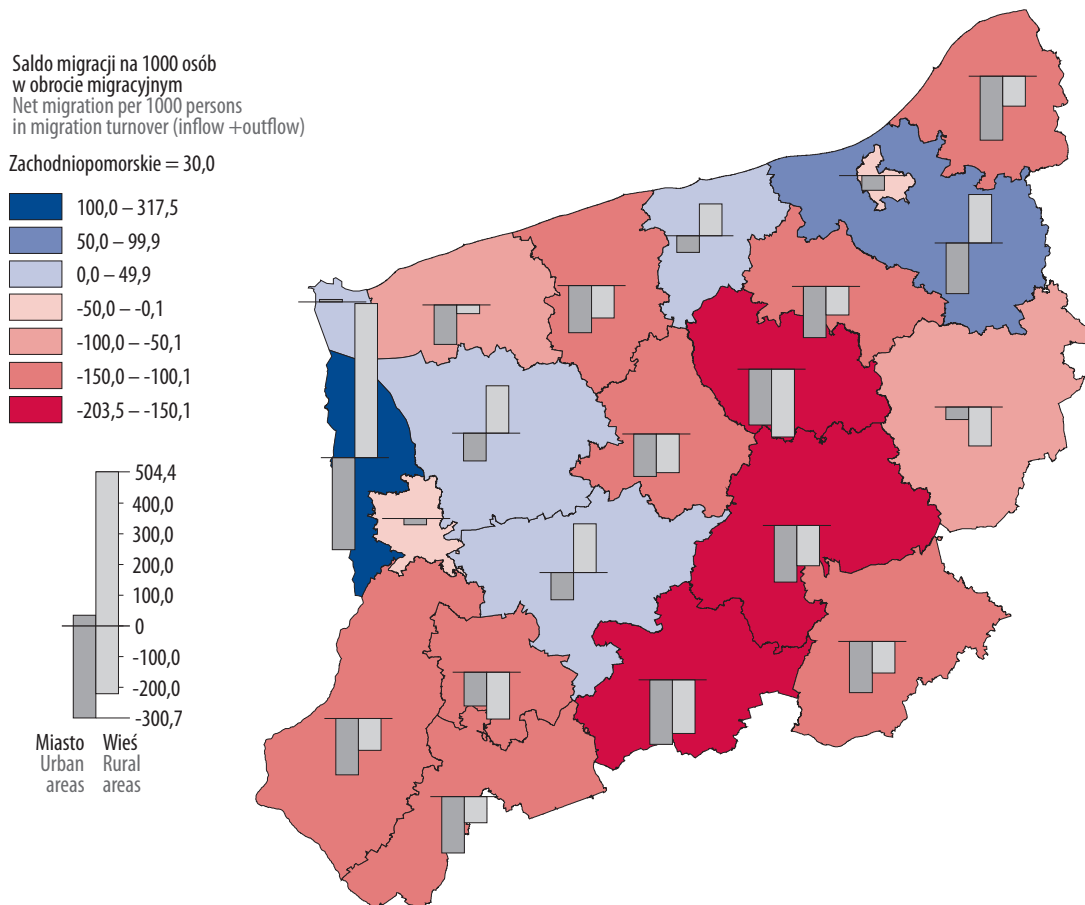
Chart 7.3. Population arriving at the place of current residence from another place in the country in 2011–2021 by age at the time of arrival

Wiek osób osiedlających się w województwie zachodniopomorskim w wyniku migracji wewnętrznych (w tym wewnątrzwojewódzkich) w momencie migracji jest ważną cechą opisującą tą zbiorowość. Z analizy wynika, że najczęściej migrowały osoby w wieku 25–29 lat. Znaczna jest również liczba osób migrujących w wieku 20–24 lata, jak również w wieku 30–34 lata. Zmiana miejsca zamieszkania w tym okresie życia mogła mieć związek z edukacją, zakładaniem rodziny lub rozpoczęciem pracy. Miejsce zamieszkania zmieniały często całe rodziny, stąd dosyć liczna była grupa dzieci migrujących w wieku 0–9 lat. W latach 2002–2011, czyli w poprzednim okresie międzypisowym, najczęściej migrowały osoby z tych samych grup wieku.

Ogólna efektywność migracji wewnętrznych dla województwa wynosząca 119 osób utraconych przeciętnie na każdy 1000 migrujących w przypadku analizy różnicowań wewnątrzwojewódzkich jest skorygowana do poziomu utraconych przeciętnie 30 osób na każdy 1000 migrujących do i z województwa zachodniopomorskiego, łącznie z migracjami między gminami w województwie. Najkorzystniejszą efektywność migracji wewnętrznych zanotowano w powiecie polickim i koszalińskim – przeciętny efektywny przyrost mieszkańców odpowiednio o 318 oraz 98 osób na 1000 migrujących do i z powiatu. Najmniej korzystna sytuacja została zaobserwowana w powiatach świdwińskim, choszczeńskim i drawskim – odpowiednio z efektywnym ubytkiem mieszkańców o 204, 191 oraz 161 osób na 1000 migrujących do i z powiatu. Dodatkowo efektywność migracji wewnętrznych zanotowano głównie na obszarach wiejskich, ze wspomnianymi powiatami polickim i koszalińskim, ale także w powiecie goleniowskim, kołobrzeskim oraz stargardzkim. Na obszarach miejskich dodatnio śladu migracji odnotowano wyłącznie w mieście Świnoujście.

Mapa 7.2. Efektywność migracji wewnętrznych ludności w latach 2011–2021 według powiatów
 Map 7.2. Internal migration effectiveness in 2011–2021 by powiat

7.2. Imigranci przebywający czasowo w Polsce

7.2. Immigrants staying temporarily in Poland

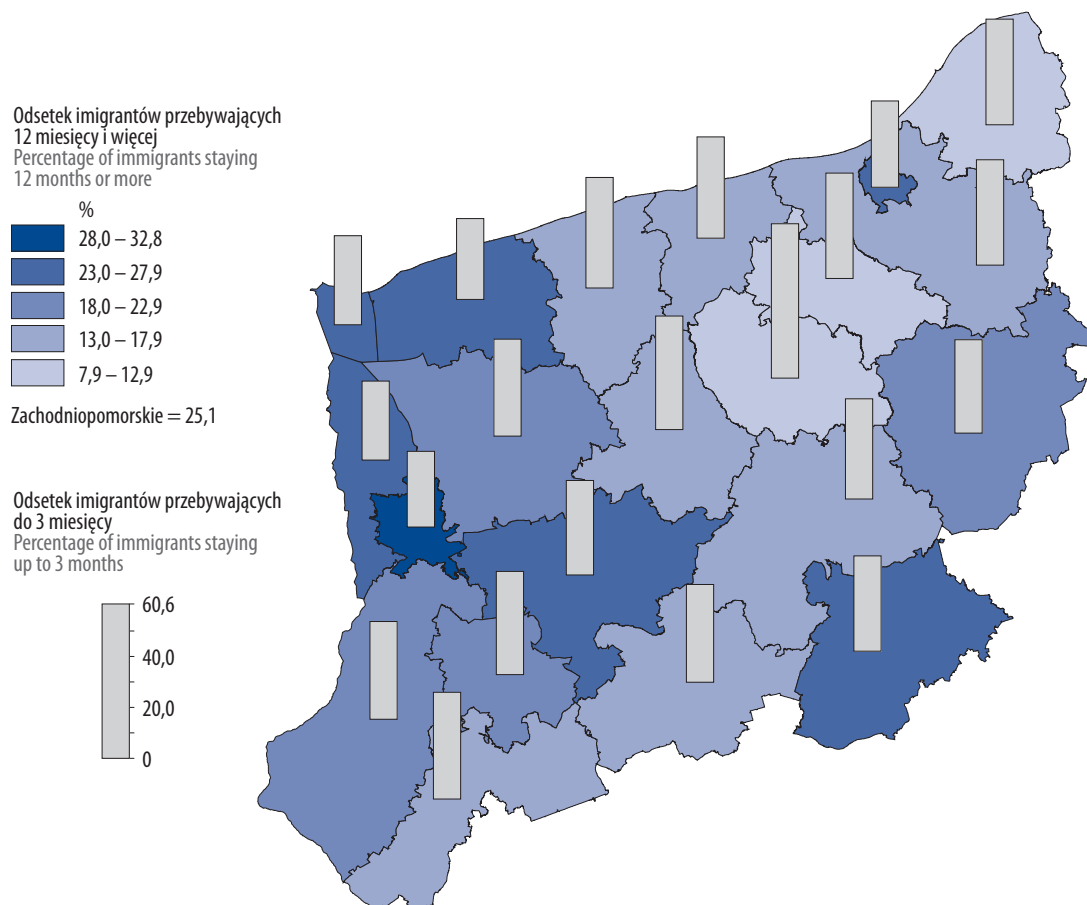
Zgodnie z ustawą z 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2010 r. nr 217, poz. 1427, rozdz. 4 i 5) terminu „imigracja na pobyt czasowy” używa się w polskiej statystyce w przypadkach, kiedy osoba przybyła z zagranicy, ale nie uzyskała prawa pobytu stałego w Polsce, czyli możliwości zameldowania się na stałe. Zakłada się wtedy, że jest to pobyt czasowy. Do ludności według definicji krajowej nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo. Znajomość zasobów migracyjnych, będących efektem migracji czasowych, jest niezbędna przy ustalaniu liczby ludności rezydującej, której definicja opiera się na kryterium przebywania lub nieobecności w kraju przez co najmniej 12 miesięcy.

Bardzo dużym wyzwaniem w NSP 2021 r. było zbadanie skali i struktury czasowych imigracji. W spisie powszechnym 2011 r. liczba osób przebywających w Polsce czasowo była wyraźnie niedoszacowana. W NSP 2011 prawdopodobnie osoby wynajmujące imigrantom mieszkania (najczęściej Polacy) mylnie sądziły, że spis dotyczy wyłącznie obywateli polskich lub tych, którzy w Polsce mieszkają na stałe. Podobnie podchodzili do badania sami imigranci. Kolejną kwestią bardzo utrudniającą skuteczne dotarcie do cudzoziemców w 2011 r. była bariera językowa – formularz do badania reprezentacyjnego w NSP 2011 zawierał około 100 pytań, liczne z nich wymagały obszernych wyjaśnień i komentarzy. Zrozumienie pytań i poprawne udzielenie odpowiedzi wymagało znajomości języka polskiego na co najmniej dobrym poziomie. Alternatywnym rozwiązaniem był formularz wyłącznie w języku angielskim.

W 2021 r. w przygotowanej kampanii popularyzacji NSP 2021 bardzo dużo miejsca poświęcono na działania związane z dotarciem do tej subpopulacji z odpowiednim przekazem informacyjnym. Realizację tego przedsięwzięcia prowadzonego przez statystykę publiczną wsparły organizacje, samorządy, jak również sami pracodawcy, zatrudniający cudzoziemców. Przygotowano w trzech językach (angielskim, ukraińskim i rosyjskim) zarówno aplikację formularzową, jak i szczegółowe wytyczne do samospisu. W przypadku realizacji spisu metodą CATI każdy cudzoziemiec nieznający języka polskiego mógł liczyć na wsparcie ankieterów telefonicznych, którzy posługiwali się co najmniej jednym z ww. języków. Niemniej należy podkreślić, że imigranci należą do grup zdefiniowanych przez Eurostat jako tzw. trudnych do zbadania (ang. hard-to-reach population). Każdy z krajów realizujących badania terenowe (jak spis ludności czy badania reprezentacyjne), pomimo podejmowanych szeroko zakrojonych działań, napotyka na duże trudności w dotarciu do tej populacji i jej spisaniu. Kluczowym zatem źródłem w uzupełnieniu informacji o stanie i strukturze imigrantów mogą być rejestry. Jednakże trzeba pamiętać, że źródła administracyjne mogą nie zawierać szeregu danych, które pozwalają na pełną charakterystykę cudzoziemców. Czasami braki danych są na tyle duże, że zastosowanie imputacji jest obciążone zbyt dużym błędem, zwłaszcza gdy istnieje konieczność prezentowania danych na najniższych poziomach rozmieszczenia terytorialnego w połączeniu z różnymi układami tematycznymi. W NSP 2021 w bezpośrednim badaniu (tj. poprzez samospis, wywiad telefoniczny lub z udziałem rachmistrza spisowego) zbadano 25,4% imigrantów przebywających w Polsce czasowo, z rejestrów pozyskano dane dla 74,6% badanej populacji. Oznacza to, że dla prawie trzech czwartych stałych mieszkańców innych krajów przebywających w Polsce czasowo występują braki danych dla wielu cech, które nie są rejestrowane w źródłach administracyjnych lub ich pokrycie jest bardzo niewielkie lub rejestrowane dane są bardzo słabej jakości. Niemniej, najważniejsza informacja o ich liczbie i podstawowych została przygotowana.

Mapa 7.3. Imigranci przebywający w Polsce czasowo w 2021 r.

Map 7.3. Immigrants staying in Poland temporarily in 2021

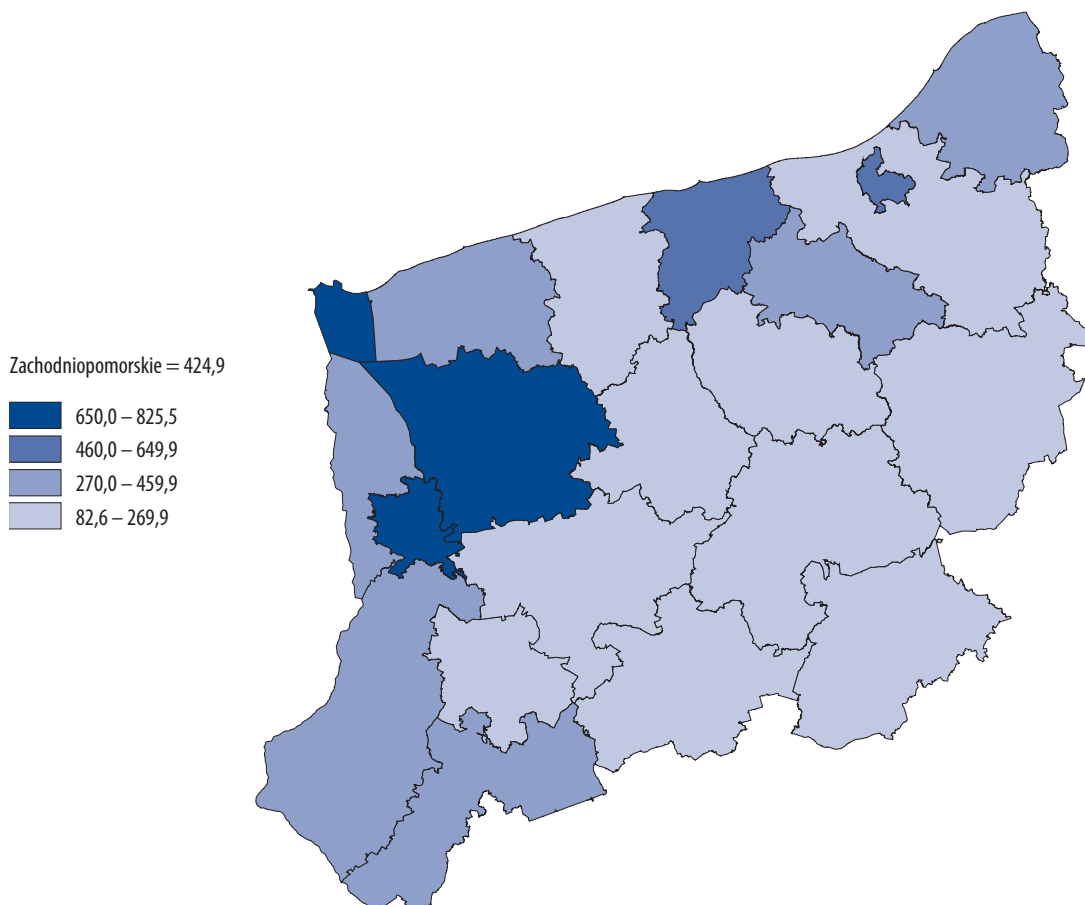

Według danych NSP 2021 w województwie zachodniopomorskim przebywało 70 443 imigrantów, tj. 4,9% ogólnej ich liczby w kraju. Tylko 1/4 z nich przebywała powyżej 12 miesięcy, przez co liczba osób rezydujących mogła być zwiększona o 17 672 osoby. Spośród przebywających na terenie Polski krócej niż 12 miesięcy prawie 28,5 tys. osób mieszkało powyżej 3 miesięcy, a 24,3 tys. osób – poniżej. Odsetek imigrantów zaliczanych do ludności rezydującej był najwyższy w Szczecinie – 32,7%, przez co liczba ludności rezydującej w Szczecinie mogła zostać powiększona o 9 865 osób. Wysoki odsetek odnotowano również w powiatach nadmorskich – miasto Świnoujście – 25,5% (powiększając liczbę ludności rezydującej o 846 osób) oraz powiat kamieński – 24,7% (powiększając liczbę ludności rezydującej o 404 osoby). W powiecie stargardzkim odsetek imigrantów przebywających powyżej 12 miesięcy stanowił 24,4% ogólnej ich liczby.

Liczebnie zbiorowość imigrantów koncentrowała się w mieście Szczecinie – 42,8% wszystkich imigrantów w województwie oraz 55,8% wszystkich przebywających powyżej 12 miesięcy. Na 10 tys. osób według krajowej definicji ludności przypadało w Szczecinie 760 imigrantów (podczas, gdy w całym województwie 425). Sporą grupę imigrantów odnotowano w powiatach goleniowskim i w mieście Koszalin – odpowiednio 7,6% oraz 7,0% ogólnej zbiorowości wojewódzkiej. W powiecie goleniowskim odsetek imigrantów przebywających w Polsce powyżej 12 miesięcy kumulował 6,0% tej grupy w województwie, a w mieście Koszalin – 6,4%. Podobnie wysoką koncentrację imigrantów zarejestrowano w powiecie polickim – 5,3% wszystkich imigrantów w województwie oraz 5,3% imigrantów przebywających powyżej 12 miesięcy, a także w powiecie kołobrzeskim – odpowiednio 5,9% oraz tylko 3,9%. W wymienionych czterech powiatach zanotowano również ponadprzeciętny wskaźnik natężenia liczby imigrantów na 10 tys. mieszkańców – w powiecie goleniowskim – 650 osób, w mieście Koszalin – 469, w powiecie kołobrzeskim – 539, w powiecie polickim – 451. Jednak najwyższy poziom tego wskaźnika natężenia zaobserwowano w mieście Świnoujście – 826 imigrantów na 10 tys. osób.

Mapa 7.4. Imigranci przebywający w Polsce czasowo na 10 tys. mieszkańców

Map 7.4. Immigrants staying in Poland temporarily per 10 thousand residents

Tablica 7.2 Imigranci przebywający w województwie zachodniopomorskim czasowo według kraju poprzedniego zamieszkania w 2021 r.

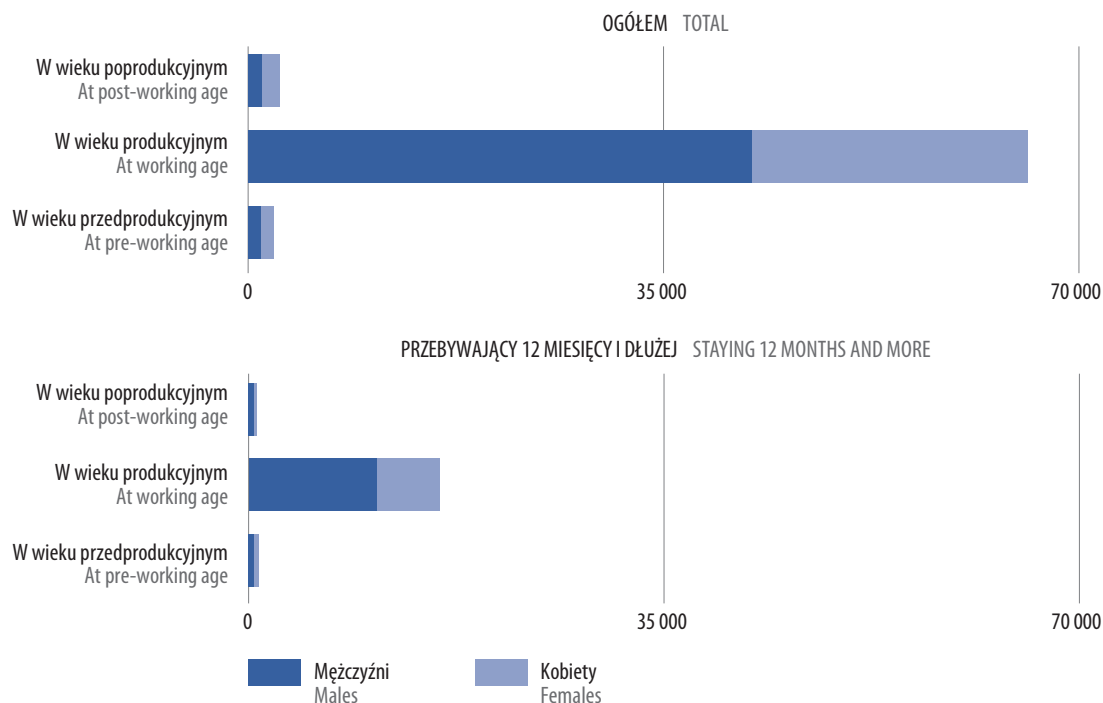
Table 7.2. Immigrants temporarily staying in Zachodniopomorskie Voivodship by country of permanent residence in 2021

Kraj stałego zamieszkania Country of permanent residence	Imigranci przebywający w Polsce czasowo Immigrants temporarily staying in Poland	
	Osoby Persons	Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	70 443	4,9
w tym: of which:		
Ukraina Ukraine	46 146	5,0
Niemcy Germany	4 719	30,1
Białoruś Belarus	1 782	3,0
Mołdawia Moldova	1 478	5,2
Gruzja Georgia	1 249	5,4
Filipiny Philippines	699	15,0
Indie India	431	2,6
Włochy Italy	419	6,0
Rosja Russia	395	2,3
Uzbekistan Uzbekistan	300	4,7
Rumunia Romania	293	6,1
Nepal Nepal	289	4,1
Chiny China	249	2,1
Bułgaria Bulgaria	243	3,7
Wietnam Vietnam	239	1,8
Bangladesz Bangladesh	200	4,6
Turcja Turkey	169	2,3
Wielka Brytania United Kingdom	138	2,7
Hiszpania Spain	126	2,6
Holandia Netherlands	102	5,1
Armenia Armenia	90	2,5
Francja France	80	1,4
Węgry Hungary	66	3,9
Litwa Lithuania	60	2,8
Stany Zjednoczone United States	58	1,6
Słowacja Slovakia	54	3,0
Czechy Czechia	52	2,6
Portugalia Portugal	48	2,9
Korea Południowa South Korea	43	0,9
Nigeria Nigeria	37	2,5
Egipt Egypt	29	1,8
Meksyk Mexico	23	2,7
Serbia Serbia	14	0,7
pozostałe kraje other countries	1 874	3,4
Kraj nieustalony unknown country	8 249	4,5

Najliczniejszą grupę imigrantów przebywających na terenie województwa zachodniopomorskiego stanowiły osoby, których poprzednim miejscem pobytu była Ukraina (46 146). Dla kolejnej grupy 4 719 osób poprzednim krajem zamieszkania były Niemcy, 1 782 imigrantów przybyło z Białorusi, 1 478 z Mołdawii, a 1 249 z Gruzji.

W województwie zachodniopomorskim odnotowano silną koncentrację imigrantów przybyłych z Niemiec – 30,1% ogólnej liczby imigrantów z Niemiec przebywających na terenie Polski. Równie silną koncentrację odnotowało województwo lubuskie – 24,2%, a uznane za kolebkę mniejszości narodowej niemieckiej województwo opolskie – tylko 1,8%. Imigranci przybyli do Polski z Filipin koncentrowali się w 2021 r. przede wszystkim w województwie mazowieckim, ale drugim województwem takiego skupienia, sięgającego 15,0% było województwo zachodniopomorskie. Koncentracja imigrantów z Ukrainy nie wyróżniała województwa na tle kraju – było to 5,0% ogólnej grupy imigrantów z tego kraju.

Wykres 7.4. Imigranci^a przebywający w Polsce czasowo według płci i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.
Chart 7.4. Immigrants^a staying in Poland temporarily by sex and age groups in 2021

a Przebywający w dniu 31 marca 2021 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego.

a Staying 31 March 2021 in the Zachodniopomorskie Voivodship.

Większość imigrantów przebywających czasowo na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2021 r. była w wieku produkcyjnym – stanowili oni 93,2% imigrantów. Większość z nich koncentrowała się w mieście Szczecin, które skupiało 42,1% imigrantów w wieku produkcyjnym zamieszkujących województwo zachodniopomorskie. Szczecin skupiał też większość imigrantów w wieku przedprodukcyjnym – 57,4% ogólnej liczby 2 192 dzieci i młodzieży spośród tej grupy. Imigranci w wieku poprodukcyjnym, w liczbie 2 662 osób, stanowili 3,8% przebywających w województwie zachodniopomorskim czasowo.

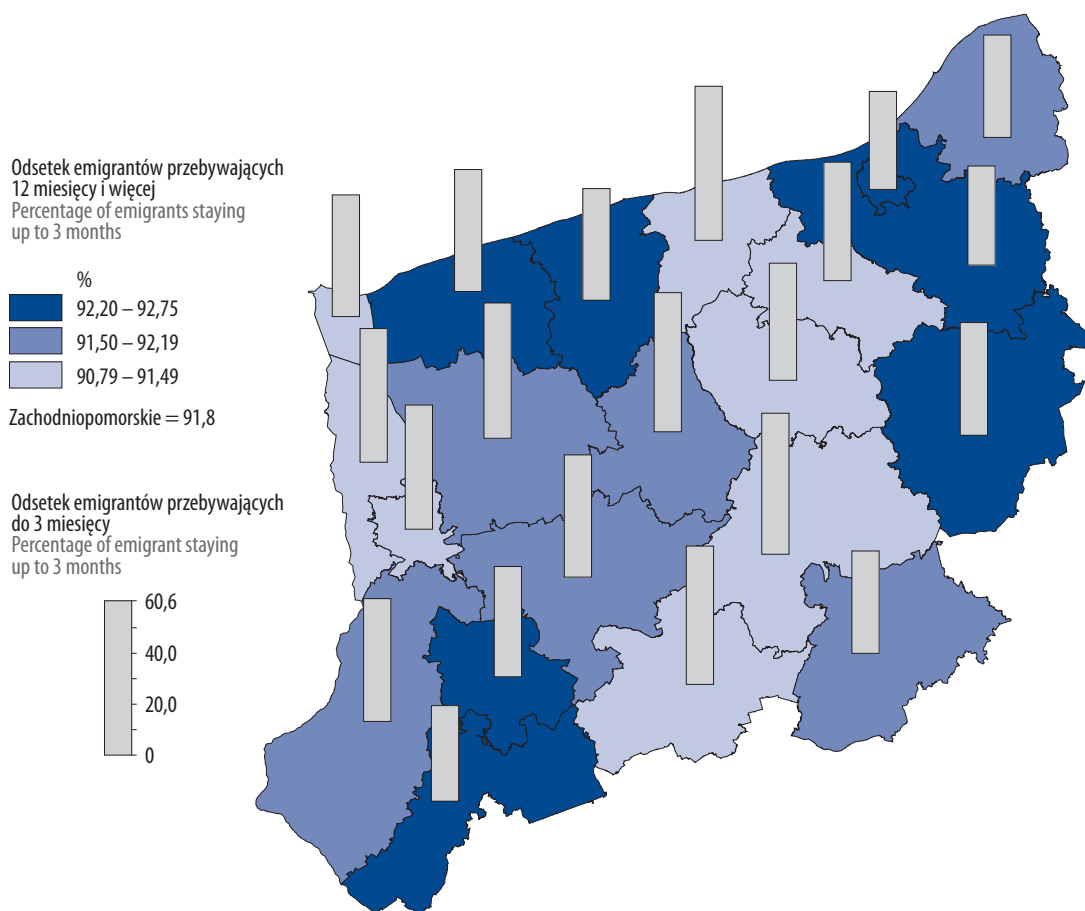
Wyniki spisu ludności w 2021 r. wykazały, że w momencie spisu 76 478 osób mających stałe miejsce zamieszkania w województwie zachodniopomorskim przebywało czasowo poza krajem. Oznacza to, że średnio na każde 1000 mieszkańców województwa przypadało 46 osób przebywających czasowo za granicą (podczas gdy w Polsce 38 osób). W spisie z 2021 r. pozyskano – oprócz danych dotyczących podstawowych cech demograficznych emigrantów (płeć, wiek) – szeroki zakres informacji, m.in. o kraju przebywania, co pozwoliło ustalić kierunki emigracji z Polski oraz okresie przebywania za granicą, umożliwiając wyodrębnienie emigracji krótkookresowych i długookresowych. W spisie ludności i mieszkań z 2011 r. informacje dotyczące emigrantów czasowych obejmowały osoby przebywające za granicą powyżej 3 miesięcy, natomiast zakres spisu 2021 był szerszy i uwzględniał również stałych mieszkańców Polski przebywających za granicą czasowo do 3 miesięcy.

Podobnie jak przy imigracji – znajomość zasobów emigracyjnych, będących efektem migracji czasowych, jest niezbędna przy ustalaniu liczby ludności rezydującej, której definicja opiera się na kryterium przebywania lub nieobecności w kraju przez co najmniej 12 miesięcy. Spośród 76 478 emigrantów z województwa zachodniopomorskiego, przebywających czasowo poza krajem, 91,8%, tj. 70 198 pomniejsza liczbę ludności rezydującej w województwie zachodniopomorskim względem ludności według definicji krajowej. Ogólny bilans dla szacunku liczby ludności rezydującej jest niekorzystny – ubytek ludności rezydującej przewyższa napływ migracyjny z innych krajów o 52 526 osób.

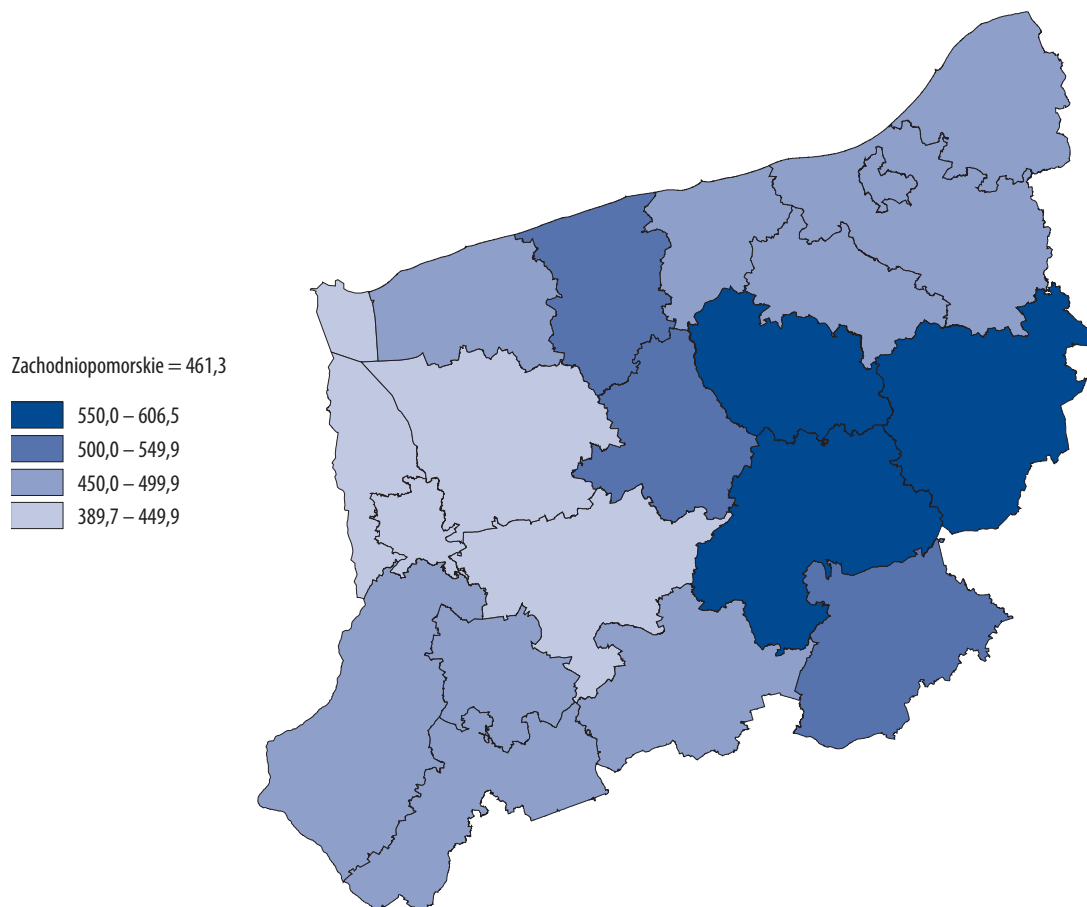
We wszystkich powiatach województwa emigracje długookresowe, trwające powyżej 12 miesięcy, stanowią ponad 90% wszystkich emigracji czasowych. Ponadprzeciętny udział długoterminowych emigracji zanotowano w 2021 r. w powiatach: goleniowskim, gryfickim, gryfińskim, koszalińskim, łobeskim, myśliborskim, pyrzyckim, sławieńskim, szczecineckim, wałeckim i w mieście Koszalin.

Mapa 7.5 Emigranci przebywający czasowo za granicą w 2021 r.

Map 7.5. Emigrants staying abroad temporarily in 2021

Mapa 7.6. Emigranci przebywający czasowo za granicą na 10 tys. mieszkańców w 2021 r.
 Map 7.6. Emigrants staying abroad temporarily per 10 thousand residents in 2021

W 2021 r. wśród zameldowanych w Szczecinie wywodziła się największa liczba emigrantów czasowych z województwa zachodniopomorskiego, sięgająca 20,4% wszystkich emigrujących oraz 20,3% emigrujących długookresowo. Liczba emigrantów na 10 tys. ludności według definicji krajowej to w Szczecinie 394 osoby (podczas, gdy w województwie 461 osób. Bilans migracji zagranicznych długookresowych dla Szczecina wynosił -4 417 osób pomniejszających liczbę ludności rezydującej. Widoczny udział emigrantów z województwa odnotowano również w Koszalinie i powiecie stargardzkim, gdzie przekroczyły one 6% (w powiecie stargardzkim emigracje czasowe ogółem oraz długookresowe sięgnęły nawet 6,8%). Jednocześnie w obu tych powiatach, podobnie jak w Szczecinie, intensywność tego zjawiska był niższa niż w całym województwie; w powiecie stargardzkim liczba emigrantów na 10 tys. ludności według definicji krajowej sięgała 434 osoby, a w mieście Koszalin – 455 osób. W powiecie stargardzkim bilans migracji zagranicznych długookresowych sięgał -4 225 osób pomniejszających liczbę ludności rezydującej, w Koszalinie -3 326 osób. Znaczący bilans, sięgający -4 044 osób zarejestrowano także w powiecie szczecineckim, z którego pochodziło aż 5,9% emigracji długookresowych województwa.

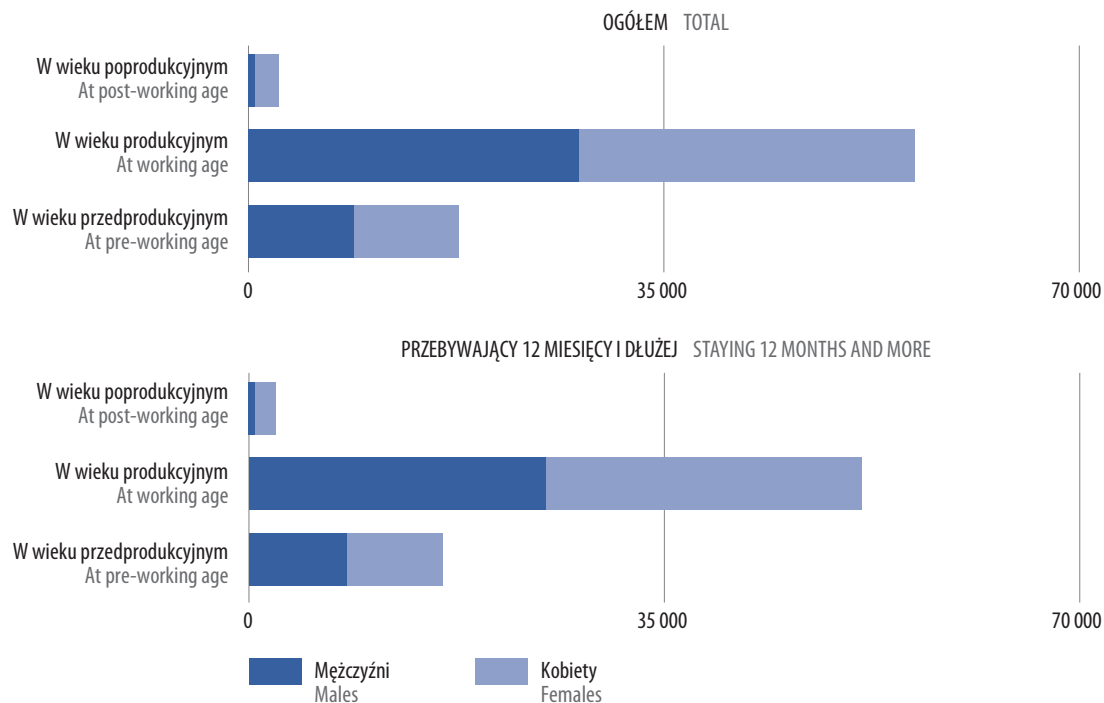
Tablica 7.3 Emigranci przebywający za granicą czasowo według kraju przebywania w 2021 r.
 Table 7.3. Emigrants staying abroad temporarily by country of staying in 2021

Kraj przebywania Country of residence	Emigranci przebywający za granicą czasowo Emigrants staying abroad temporarily	
	Osoby Persons	Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	76 478	5,3
w tym: of which:		
Niemcy Germany	21 998	6,9
Wielka Brytania United Kingdom	16 121	4,3
Norwegia Norway	5 787	11,7
Holandia Netherland	4 331	4,4
Irlandia Ireland	2 756	4,8
Szwecja Sweden	2 580	9,1
Dania Denmark	2 411	14,2
Stany Zjednoczone United States	1 442	1,9
Belgia Belgium	1 098	2,8
Francja France	830	2,4
Włochy Italy	798	2,4
Hiszpania Spain	758	3,9
Szwajcaria Switzerland	577	3,2
Kanada Canada	564	4,2
Islandia Iceland	370	4,2
Austria Austria	287	1,4
Australia Australia	245	4,0
Czechy Czechia	105	2,1
Grecja Greece	83	2,0
Luksemburg Luxembourg	78	3,8
Finlandia Finland	71	3,3
Portugalia Portugal	70	4,2
Zjednoczone Emiraty Arabskie United Arab Emirates	65	3,8
Cypr Cyprus	50	4,5
Turcja Turkey	45	5,2
Słowacja Slovakia	37	3,6
Ukraina Ukraine	35	2,7
Rosja Russia	34	4,1
Chiny China	31	3,8
Japonia Japan	30	4,0
Węgry Hungary	26	2,8
Izrael Israel	15	2,9
pozostałe kraje other countries	781	4,9
Kraj nieustalony Unknown country	11 969	6,3

W 2021 r. najliczniejszą grupę emigrantów z województwa zachodniopomorskiego stanowiło 21 998 osób, których nowym miejscem pobytu były Niemcy. Dla kolejnej grupy 16 121 osób nowym krajem zamieszkania była Wielka Brytania. 5 787 emigrantów wyjechało do Norwegii, 4 331 do Holandii, a nieco powyżej 2 500 osób do Irlandii i Szwecji.

W województwie zachodniopomorskim odnotowano silną koncentrację emigracji do Danii – 14,2% ogólnej liczby emigrantów do Danii z Polski oraz do Norwegii – 11,7%.

Wykres 7.5. Emigranci przebywający czasowo za granicą według płci i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.
 Chart 7.5. Emmigrants staying temporarily abroad by sex and economic age groups in 2021

Większość emigrantów z województwa zachodniopomorskiego w 2021 r. była w wieku produkcyjnym – stanowili oni 73,4% emigrantów. Większość z nich koncentrowała się w mieście Szczecin, które skupiało 20,5% emigrantów w wieku produkcyjnym zamieszkujących województwo. Szczecin skupiał też większość emigrantów w wieku podprodukcyjnym – 31,8% ogólnej liczby 2 587 osób starszych spośród tej grupy. Emigranci w wieku przedprodukcyjnym, w liczbie 17 733 osoby, stanowili 23,2% emigrujących z województwa zachodniopomorskiego czasowo.

Uwagi ogólne

1. Podstawa prawna, termin i zakres spisu ludności i mieszkań 2021

Ramy tematyki narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań w 2021 r., zakres, forma, tryb, granice obowiązków statystycznych określone zostały w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1775, z 2020 r. poz. 1486, z 2021 r. poz. 615, z 2021 r., poz. 1143), dalej: ustawa o NSP 2021);
- ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 955);

oraz :

- rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.8.2008, str. 14);
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych;
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (Tekst mający znaczenie dla EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. L 87 z 31.3.2009, str. 164), w zakresie zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk oraz poufności informacji statystycznych;

Zgodnie z zapisami ustawy o NSP 2021, spis ludności i mieszkań realizowany był w terminie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

W części Aktywność ekonomiczna – dotyczącej aktywności bieżącej, okresem referencyjnym był dodatkowo tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2021 realizowany był jako badanie pełne i obejmował:

- osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach i innych zamieszkałych pomieszczeniach niebędących mieszkaniami – dotyczyło to również osób czasowo lub na stałe przebywających za granicą, jeśli nie wymeldowały się z pobytu stałego w Polsce;
- osoby fizyczne niemające miejsca zamieszkania;
- mieszkania, budynki, obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz zamieszkałe pomieszczenia niebędące mieszkaniami.

Spis nie obejmował:

- szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych;
- mieszkań, budynków, obiektów oraz pomieszczeń będących własnością przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

2. Podstawowe cele spisu

Najważniejszymi założonymi celami spisu powszechnego ludności i mieszkań są:

1. zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł, w szczególności ze źródeł administracyjnych;
2. dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju;
3. zaprezentowanie zmian w liczbie ludności i zasobach mieszkaniowych w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu (NSP 2011), wraz z szeroką charakterystyką zarówno poszczególnych zbiorowości, jak i przebiegu podstawowych procesów, w tym: o stanie i strukturze demograficzno-społecznej i ekonomicznej ludności, gospodarstw domowych i rodzin zamieszkujących lub przebywających w Polsce, o rozmiarach i kierunkach mobilności ludności, aktywności ekonomicznej, a także o rozmiarach zasobów mieszkaniowych, ich jakości oraz efektywnym wykorzystaniu;
4. zebranie informacji niezbędnych do realizacji zobowiązań międzynarodowych Polski wobec Unii Europejskiej oraz ONZ;
5. dostarczenie danych statystycznych na potrzeby tworzenia i aktualizacji operatów zarówno dla ustalania stanu i struktury ludności według cech demograficznych, społecznych i ekonomicznych, jak i losowania prób do badań reprezentacyjnych prowadzonych w latach pospisowych w gospodarstwach domowych.

3. Zakres tematyczny spisu

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań 2021 została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania w czasie pełnej porównywalności danych oraz zobowiązania międzynarodowe określone w rozporządzeniu nr 763/2008.

Na przełomie 2016/ 2017 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w których zbierano uwagi i zapotrzebowanie na dane spisowe od urzędów centralnych i terenowych, samorządów, ośrodków badawczych, organizacji narodowościowych i instytucji wyznaniowych.

W wyniku tych prac ustalono następujące tematy badawcze:

- 1) Geograficzna charakterystyka ludności – miejsce zamieszkania,
- 2) Demograficzna charakterystyka osób – płeć, wiek, stan cywilny, pozostawanie w związku niesformalizowanym, kraj urodzenia, kraj obywatelstwa;
- 3) Gospodarstwa domowe i rodziny – wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny, rodziny biologiczne, rodziny niepełne, pozycja osób w gospodarstwie domowym i rodzinie;
- 4) Wykształcenie – poziom wykształcenia;
- 5) Niepełnosprawność: biologiczna i prawna;
- 6) Migracje wewnętrzne i zagraniczne, w tym emigracja i imigracja czasowa, kraj poprzedniego zamieszkania; kraj wyjazdu, fakt zamieszkania kiedykolwiek za granicą; miejsce zamieszkania rok przed spisem;
- 7) Narodowość i język używany w domu;
- 8) Wyznanie (przynależność do kościoła lub związku wyznaniowego);
- 9) Ekonomiczna charakterystyka osób, w tym: bieżąca aktywność ekonomiczna – pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo, charakterystyka zawodowa pracujących;
- 10) Źródło utrzymania osób;
- 11) Dojazdy do pracy.

Z zakresu tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

- 1) Rodzaj zamieszkanym pomieszczeń;
- 2) Charakterystyka mieszkań, w tym status zamieszkania mieszkania (zamieszkane, niezamieszkane), tytuł prawny do zajmowanego mieszkania, własność mieszkania, wielkość mieszkania, w tym: liczba izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkania oraz rodzaj stosowanego paliwa/źródła energii stosowanego do ogrzewania mieszkania (dotyczy mieszkań zamieszkanym);
- 3) Charakterystyka budynków z lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok oddania do użytku, wyposażenie budynków w urządzenie techniczne (wodociąg, kanalizacja, gaz z sieci, centralne ogrzewanie);

4. Źródła danych**4.1. Rejestry administracyjne i systemy informacyjne**

Zakres informacyjny powszechnego spisu ludności i mieszkań 2021 został zebrany o całej populacji podlegającej badaniu metodą mieszaną, tzn. z rejestrów administracyjnych oraz danych zebranych bezpośrednio od respondentów przy pomocy elektronicznego formularza spisowego z wykorzystaniem samospisu internetowego, wywiadu telefonicznego i wywiadu z udziałem rachmistrza spisowego.

W NSP 2021 wykorzystanych zostało ok. 35 głównych rejestrów i systemów informacyjnych. Jako priorytetowe należy wymienić: Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności oraz gminne zbiory meldunkowe w zakresie danych o ludności; zbiory danych z systemu ZUS dotyczące płatników składek, osób ubezpieczonych oraz osób pobierających emeryturę lub rentę, świadczenie lub zasiłek przedemerytalny, rentę socjalną, świadczenia pieniężne wypłacane samoistnie; Centralny Wykaz Ubezpieczonych (NFZ) – w zakresie danych o osobach objętych systemem ubezpieczeń zdrowotnych; Ewidencja gruntów i budynków, Państwowy rejestr granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa – w zakresie danych o budynkach i lokalach; Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju, a także dane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, KRUS-u, Systemu Pobyt (UDsC), systemu POL-on (zintegrowany system informacji o nauce i szkolnictwie wyższym), Systemu Informacji Oświatowej (SIO), z systemów informacyjnych powiatowych urzędów pracy o osobach bezrobotnych i o osobach poszukujących pracy; dane z systemów pomocy społecznej o świadczeniobiorcach oraz o osobach ubiegających się o przyznanie świadczeń.

Dodatkowo zastosowanie znalazły dane pochodzące z pozaadministracyjnych źródeł tj. od: operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych, przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i dystrybucję energii elektrycznej, podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków i zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w zakresie dystrybucji lub obrotu paliwami gazowymi, w zakresie przesyłu i wytwarzania energii cieplnej, dla których odbiorcą końcowym dokonującym zakupu są gospodarstwa domowe.

Uznano, że zakwalifikowane rejestry i systemy administracyjne zostaną wykorzystane jako:

- a) bezpośrednie źródło danych;
- b) źródło informacji do utworzenia wykazu podmiotów objętych spisem (wykaz osobowo-adresowo mieszkaniowy);
- c) źródło informacji do imputacji, szacowania danych, porównań i określenia jakości danych.

4.2. Elektroniczny formularz spisowy

W spisie 2021 wykorzystywano formularz dostępny wyłącznie w formie elektronicznej.

Była to interaktywna aplikacja składająca się z kilku części: dane osoby (z którą przeprowadzany był spis lub która dokonywała samospisu), ustalenie adresu zamieszkania osoby, osoby w mieszkaniu /pomieszczeniu niebędącym mieszkaniem/obiekcie zbiorowego zakwaterowania, osoby przebywające za granicą, relacje rodzinne, kwestionariusze osobowe zawierające pytania z zakresu charakterystyki demograficzno-społecznej migracyjnej, narodowo-etnicznej, wyznaniowej i dotyczące aktywności ekonomicznej osób oraz kwestionariusz mieszkaniowy zawierający pytania w zakresie opisu mieszkania i budynku.

Przyjęto zasadę, że osoba dorosła, która jako pierwsza zalogowała się do aplikacji spisowej, podawała informacje o mieszkaniu i wszystkich osobach w nim zamieszkałych, ustalała skład osobowy mieszkania, określała relacje rodzinne pomiędzy osobami. Następnie wypełniane były kwestionariusze osobowe osób zamieszkałych pod danym adresem.

Formularz elektroniczny wsparty był słownikami:

- a) miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina;
- b) krajów zamieszkania;
- c) krajów urodzenia;
- d) krajów obywatelstwa;
- e) etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- f) języków z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- g) wyznań z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- h) rodzajów paliwa i źródeł energii – do określenia sposobu ogrzewania mieszkania;
- i) zawodów i specjalności. Słownik ten co do formy opierał się w głównej mierze na zawodach (grupach zawodów) opisanych w Klasyfikacji zawodów i specjalności (KZiS) na trzech lub czterech znakach. Słownik uzupełniono o zawody z KZiS występujące na sześciu znakach, które dobrze reprezentowały zbiorczą, czteroznakową grupę zawodów. W ograniczonej mierze wykorzystane zostały również popularne synonimy często używane w mowie potocznej;
- j) rodzajów działalności nierolniczej. Słownik został oparty na grupach rodzajów działalności oznaczonych w PKD 2007 trzema cyframi. Dokonano także uzupełnienia o niektóre nazwy klas, a także liczne synonimy rodzajów działalności występujące w mowie potocznej.

Aplikacja spisowa została również przystosowana na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Osoby głuche i głuchonieme miały możliwość skorzystania z internetowej aplikacji do samospisu, która spełniała normy WCAG 2.0 (wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych).

Osoby, które nie miały dostępu do Internetu mogły skorzystać z miejsc spisowych w najbliższym urzędzie gminy, gdzie, zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, była zapewniona obsługa również w języku migowym.

Przygotowano 4 wersje językowe aplikacji spisowej. Oprócz języka polskiego aplikacja była dostępna w języku angielskim, rosyjskim i ukraińskim.

Przygotowana została także odrębna aplikacja elektroniczna w celu realizacji spisu ludności w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Dane o osobach przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania przekazywali zarządzający tymi obiektami, w zakresie posiadanej dokumentacji. Aplikacja zawierała podstawowe informacje o typie obiektu i osobach w nim przebywających. Uzupełniająco i niezależnie, osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania mogły samodzielnie przekazywać dane na swój temat poprzez samospis internetowy lub na żądanie poprzez wywiad telefoniczny.

5. Wybrane pojęcia i definicje spisowe

W rozdziale zaprezentowane zostały pojęcia i definicje spisowe, niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu 2021 w zakresie stanów ludności oraz jej charakterystyki demograficzno-społecznej.

Na podstawie wyników NSP 2021 zostały wyodrębnione następujące kategorie ludności:

1. Ludność według definicji krajowej.
2. Rezydenci (ludność rezydująca).

We wszystkich tablicach publikacji informacje dotyczą kategorii ludności według definicji krajowej – dalej określanej jako „ludność”.

Ludność według definicji krajowej. Kategoria ta, z punktu widzenia mieszkańców gminy, tj. najmniejszej jednostki podziału administracyjnego kraju – obejmuje następujące grupy:

1. Osoby mieszkające stale (stali mieszkańcy) – są to osoby, które w spisie zadeklarowały, że dana gmina jest ich stałym miejscem zamieszkania (bez względu czy są tam zameldowane na pobyt stały czy nie) oraz – w momencie spisu:
 - a) były obecne (mieszkały w gminie),
 - b) były nieobecne, ale ich nieobecność trwała krócej niż 3 miesiące,
 - c) były nieobecne dłużej niż 3 miesiące, ale ich nieobecność wynikała z powodu m.in.:
 - przebywania w zakładzie karnym lub śledczym,
 - pobytu za granicą.
2. Osoby przebywające czasowo dłużej niż 3 miesiące. Dotyczy osób, które w spisie zadeklarowały, że ich stałym miejscem zamieszkania jest inna gmina w kraju, natomiast w miejscu/gminie spisania przebywały czasowo (dłużej niż 3 miesiące) z następujących powodów: nauka, praca, warunki rodzinne lub mieszkaniowe, leczenie lub rehabilitacja, przebywanie w domu opieki.

Do kategorii ludności faktycznej danej gminy nie były zaliczane osoby przybyłe z zagranicy na pobyt czasowy, tj. takie, które nie posiadały stałego pobytu w Polsce. Kategoria nie ujmuje też stałych mieszkańców danej gminy, którzy w momencie spisu przebywali poza gminą dłużej niż 3 miesiące z przyczyn innych niż przebywanie w zakładzie karnym (śledczym) lub pobyt za granicą, tj. osób które przebywały czasowo w innej gminie kraju (zgodnie z przyjętą definicją zostali tam ujęci jako ludność według definicji krajowej). Analogicznie wyodrębniana jest ludność dla poszczególnych miejscowości statystycznych.

Ludność rezydująca (rezydenci). Do rezydentów z punktu widzenia mieszkańców gminy zalicza się:

- a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania (gminą) przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą). Wyjątek stanowią polscy dyplomaci na placówkach oraz żołnierze stacjonujący na zagranicznych miejscach wojskowych, którzy – mimo przebywania za granicą – zostali zaliczeni do stałych mieszkańców Polski (zgodnie z rekomendacjami EKG ONZ oraz Unii Europejskiej),
- b) osoby mieszkające czasowo w gminie przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (cudzoziemcy bez stałego pobytu w Polsce).

Jako kryterium przemieszczania się ludności przy wyodrębnianiu kategorii rezydentów przyjęto (podobnie jak dla ludności według definicji krajowej): naukę, pracę, warunki rodzinne i mieszkaniowe, leczenie i rehabilitację, pobyt w domu opieki. Oznacza to, że osoby przebywające w zakładach karnych czy aresztach – bez względu na czas nieobecności – są zaliczane do rezydentów miejscowości, w których zamieszkiwali przed jej „przymusowym” opuszczeniem.

Wiek osób określa się liczbą lat ukończonych ustaloną poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. momentem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku).

Ekonomiczne grupy wieku Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18–44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Stan cywilny – sytuacja prawna osoby określona na podstawie odpowiednich aktów stanu cywilnego. Zgodnie z prawem polskim występują cztery kategorie stanu cywilnego:

- kawaler, panna – osoby, które nigdy nie pozostawały w prawnym związku małżeńskim,
- żonaty, zamężna – osoby, których związek małżeński został zawarty zgodnie z prawem świeckim,
- wdowiec, wdowa – osoby, których prawne małżeństwo przestało istnieć z powodu śmierci współmałżonka,
- rozwiedziony, rozwiedziona – osoby, których małżeństwo zostało rozwiązane orzeczeniem sądu.

Migracje zagraniczne – to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy. W zaleceniach ONZ migracje zagraniczne są zdefiniowane jako fakt zmiany kraju głównego miejsca zamieszkania, przy czym główne miejsce zamieszkania oznacza miejsce, w którym osoba spędza większość czasu podczas pewnego okresu; długość tego okresu może wynosić – w zależności od przyjętych uregulowań prawnych w poszczególnych krajach – 3 miesiące, 6 miesięcy, najczęściej co najmniej 12 miesięcy.

Przyjmując za kryterium obserwacji długość pobytu (nieobecności) migracje dzieli się na:

- **krótkookresowe** – pobyt czasowy trwający od 3 do 12 miesięcy,
- **długookresowe** – pobyt czasowy trwający co najmniej 12 miesięcy oraz zamieszkanie na stałe – bez względu na okres zamieszkiwania.

Migracje na pobyt stały to migracje związane z osiedleniem się w innym kraju na stałe (w świetle polskiego prawa: imigracja to dokonanie zameldowania na pobyt stały, zaś emigracja – dokonanie wymeldowania z pobytu stałego w Polsce).

Migracje czasowe to migracje związane z pobytem czasowym trwającym dłużej niż 3 miesiące. W szerszym ujęciu terminem tym można objąć wszystkie migracje o charakterze niedefinitywnym, tzn. nie na osiedlenie, a zatem według podziału zalecanego przez ONZ – migracje długookresowe i krótkookresowe.

Osoba migrująca (migrant) to osoba, która zmienia swoje miejsce zamieszkania.

Emigrant to osoba przemieszczająca się z kraju za granicę na pobyt stały lub czasowy.

Imigrant to osoba przybyła z zagranicy do kraju na pobyt stały lub czasowy.

Kraj urodzenia zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa.

Rozstrzygnięcie takie zostało przyjęte w związku z koniecznością zabezpieczenia porównywalności, a przede wszystkim nie dublowania danych w skali międzynarodowej.

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem, nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od pytania o narodowość. Dla osób nieposiadających obywatelstwa żadnego kraju przewidziana była możliwość odpowiedzi: nie posiadam obywatelstwa żadnego kraju. Jeżeli spisywana osoba posiadała obywatelstwa kilku krajów, zastosowano hierarchię wskazań: Polska, kraje UE, kraje trzecie.

Cudzoziemcem jest każda osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa, bez względu na fakt posiadania lub nie obywatelstwa (obywatelstw) innych krajów. Cudzoziemcy, przybyli do Polski na pobyt stały, są traktowani jako osoby mieszkające stale, pozostali zaś, w zależności od czasu faktycznego pobytu w naszym kraju:

- jako przebywający czasowo (imigranci krótkookresowi) – w przypadku przebywania przez okres poniżej 12 miesięcy,,
- jako rezydenci (imigranci długookresowi) – w przypadku przebywania przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Bezpaństwowiec to osoba nieposiadająca obywatelstwa żadnego kraju (bezpaństwowcy są zaliczani do cudzoziemców).

Migracje wewnętrzne - to przemieszczenia ludności w granicach kraju.

W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego,
- wewnątrzwojewódzkie, czyli zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa,
- międzypowiatowe, czyli przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego,
- wewnątrzpowiatowe, czyli zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu.

Klasyfikując migracje wewnętrzne według charakteru administracyjnego obszarów, między którymi miała miejsce wędrowka, rozróżniamy następujące kierunki migracji:

- ze wsi do miast,
- z miast na wieś,
- z miast do miast,
- ze wsi na wieś

Czasowe migracje wewnętrzne – to migracje związane z pobytem czasowym poza miejscem stałego zamieszkania trwającym lub zamierzającym trwać dłużej niż 3 miesiące.

Narodowość – przynależność narodowa lub etniczna – jest deklaratywną, opartą na subiektywnym odczuciu, indywidualną cechą każdego człowieka, wyrażającą jego emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia związek z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. Narodowości (odczuwanej przynależności narodowo-etnicznej) nie należy mylić z przynależnością państwową – czyli obywatelstwem.

Język używany w kontaktach domowych – dotyczy języka używanego na co dzień w domu i odnosi się do języka mówionego lub migowego, który używany jest w kontaktach rodzinnych. Język używany w rodzinnych kontaktach domowych nie odnosi się do znajomości języków obcych.

Wyznanie (przynależność wyznaniowa) to formalne uczestnictwo lub emocjonalny związek osoby z określonym wyznaniem religijnym (kościółem lub związkiem wyznaniowym). Wyznanie powinno być określane na podstawie dobrowolnej deklaracji, w tym także – wyrażającej brak związku z jakimkolwiek wyznaniem (bez wyznania).

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwa (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

Poziom wykształcenia jest określany na podstawie klasyfikacji ISCED 2011:

- a) wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora – dotyczy osób z tytułem doktora, doktora habilitowanego lub profesora;
- b) wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów II stopnia (uzupełniających magisterskich) lub jednolitych studiów magisterskich. Do tej kategorii zalicza się osoby, które posiadają dyplom lekarza;
- c) wyższe z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym – dotyczy osób z tytułem zawodowym licencjata, inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów I stopnia (licencjackich, inżynierskich);
- d) dyplom ukończenia kolegium – dotyczy absolwentów kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz absolwentów kolegiów pracowników służb społecznych;
- e) policealne – dotyczy osób, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej. Do tej kategorii zalicza się również osoby, które ukończyły studium nauczycielskie;
- f) średnie ogólnokształcące – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub które ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem;
- g) średnie zawodowe – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej);

- h) zasadnicze zawodowe/branżowe – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia;
- i) gimnazjalne – dotyczy osób, które uzyskały świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy.
- j) podstawowe ukończone – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej) niezależnie od tego, ile klas ona liczyła (osiem, siedem, sześć czy dawniej cztery), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej;
- k) niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

Osoby niepełnosprawne (z niepełnosprawnościami) są to takie osoby, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoby, które takiego orzeczenia nie posiadają, lecz ich sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wykonywanie codziennych czynności, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.

Statystyczny podział zbiorowości osób niepełnosprawnych wyróżnia trzy podstawowe grupy

- osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie, tj. takie, które posiadają odpowiednie orzeczenie/a wydane przez organ do tego uprawniony i równocześnie mają (odczuwają) ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku,
- osoby niepełnosprawne tylko prawnie, tj. takie, które posiadają odpowiednie orzeczenie/a wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które takiego/ich orzeczenia/orzeczeń nie posiadają, ale odczuwa/ją ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku..

Kryterium zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie było:

- dla osób w wieku 16 lat i więcej – posiadanie aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający, ustalającego stopień niepełnosprawności, niezdolność do pracy, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo,
- dla osób poniżej 16 roku życia – posiadanie aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności wydanego przez organ orzekający.

Ze względu na występujące ograniczenia wśród zbiorowości osób niepełnosprawnych rozróżnia się 3 stopnie ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych: całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną. We wszystkich przypadkach chodzi o stany długotrwałe, tj. takie, które trwają lub przewiduje się, że będą trwały 6 miesięcy lub dłużej.

Należy podkreślić, że zbierane w ramach NSP 2021 dane odnoszące się do posiadanych ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, były gromadzone na zasadzie dobrowolności (deklaracja i subiektywna ocena respondenta) - zgodnie z przepisami ustawy o NSP'2021.

Obiekt zbiorowego zakwaterowania (OZZ) to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, hotelarskie, zdrowotne bądź inne, które są związane z zamieszkaniem/przebywaniem zwykle większej liczby osób lub obiekt instytucji wyznaniowej. Do obiektów zbiorowego zakwaterowania zalicza się m.in. domy studenckie, hotele pracownicze, domy dziecka, domy pomocy społecznej, placówki dla bezdomnych, klasztory, domy zakonne.

Bezdomny to osoba, która z różnych przyczyn – ekonomicznych, rodzinnych lub administracyjnych – deklaruje brak stałego miejsca zamieszkania. Do osób bezdomnych nie należy zaliczać takich, które są pozbawione dachu nad głową z powodu wypadków losowych (kataklizmów, powodzi, pożarów itp.).

6. Klasyfikacje i grupowania wykorzystywane w zakresie ludności w NSP 2021

1. Grupowania i klasyfikacje, określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) 2017/543 z dnia 22 marca 2017 r. określające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów
2. The International Standard Classification of Education (ISCED – UOE, 1997)
3. International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006)International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006)

General remarks

1. Legal basis, deadline and the scope of the 2021 Census

The frames of the 2021 population and housing census subject matters, its scope, form, mode, statistical obligations limits were provided for in following legal acts

- Act of August 9, 2019 on the National Population and Housing Census 2021 (Journal of Laws of 2019, item 1775, of 2020, item 1486, of 2021, item 615, of 2021, item 1143), hereinafter: the Census 2021 Act;
- Act of June 29, 1995 on Official Statistics (Journal of Laws of 2021, item 955), hereinafter: the Act on Official Statistics.

and

- Regulation (EC) No 763/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 on population and housing censuses (Official Journal of the European Union, L 218, 13.8.2008, p. 14);
- Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (Official Journal of the European Union, L 119, 04.05.2016, p. 1) on the principles for processing personal data;
- Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities (Text with relevance for the EEA and for Switzerland) (OJ L 87, 31.3.2009, p. 164). L 87, 31.3.2009, p. 164), as regards the rules for the development, production and dissemination of statistics and statistical confidentiality;

In accordance with the provisions of the Census Act 2021, the Population and Housing Census was implemented from April 1 to September 30, 2021, as of March 31, 2021.

In the Current Activity section, the reference period was additionally the week ending on the survey reference date (i.e. the period from March 25 to March 31, 2021).

The 2021 Census was conducted as a complete survey and included:

- a) individuals who permanently reside and temporarily reside in dwellings, buildings, and other premises other than a dwelling - this also applied to persons temporarily or permanently staying abroad, if they had not deregistered from permanent residence in Poland;
- b) natural persons not having residence;
- c) dwellings, buildings, collective living quarters and premises other than a dwelling.

The census did not include:

- a) heads and foreign staff of diplomatic representations and consular offices of foreign countries, their family members and other persons enjoying privileges and immunities under the laws, international agreements or generally recognized international customs;
- b) apartments, buildings, facilities and premises owned by diplomatic representations and consular offices of foreign countries.

2. Main objectives of the 2021 Census

In light of the dynamic changes occurring in socio-economic life, access to objective information, which is then the basis for making strategic decisions, becomes crucial. Population statistics and general family, social, economic, and housing characteristics of individuals are essential for studying and defining social, environmental, and regional policies in individual countries as well as larger communities/communities, including the European Union and the United Nations. Statistical data are both a starting point for the planning and implementation of short- and long-term policies, enable their ongoing monitoring, but also make it possible to assess the scale of events and phenomena occurring ad-hoc, requiring immediate decisions.

Having up-to-date, good quality and comparable data makes it possible to capture the processes taking place, to determine their trends and thus to react adequately. The value of the information collected for scientific and historical research is also not insignificant.

In view of the above, the most important assumed objectives of the population and housing census are:

- 1) to meet the information needs of the country, especially to collect information that cannot be obtained from other sources, especially from administrative sources;
- 2) to provide information at the level of units of the country's basic administrative division;
- 3) to present changes in the number of population and housing resources in comparison with the results of the previous census (Census 2011), together with a broad characterization of both the individual populations and the course of the basic processes, including: the status and demographic, social and economic structure of the population households and families living or staying in Poland, the size and directions of population mobility, economic activity, as well as the size of housing resources, their quality and effective use;
- 4) to collect information necessary for fulfilling Poland's international obligations towards the European Union and the United Nations;
- 5) to provide statistical data for the needs of creating and updating the survey data, both for determining the condition and structure of the population by demographic, social and economic characteristics and for drawing samples for sample surveys conducted in the post-census years in households.

3. Information scope of the 2021 Census

When determining the scope of the 2021 Census, an analysis of the use of the results of the previous census was carried out, as well as an analysis of new information needs. The possibility of obtaining this information from other sources, mainly from public administration information systems, as well as the need to maintain full comparability of data in time and international obligations specified in Regulation No. 763/2008 were also taken into account.

At the turn of 2016/2017, public consultations were conducted, in which comments and demand for census data were collected from central and local offices, local governments, research centers, national and ethnic associations and religious institutions

As a result of these activities, the following main topics were established:

- 1) Geographical characteristics of the population – place of residence,
- 2) Demographic characteristics of persons- sex, age, marital status, being in an informal relationship, country of birth, country of citizenship;
- 3) Households and families – the number and size private households and families, number and types of family nucleus, family type (two-parent or one-parent family), household status
- 4) Education – level of education
- 5) Biological and legal disability.
- 6) Internal and international migration, including temporary emigration and immigration, the country of previous residence; country of departure, ever living abroad; place of residence one year before the census,

- 7) Nationality and language used at home;
- 8) Religion affiliation (membership of a church or religious association);
- 9) Economic characteristics of persons, including: current economic activity – the employed, unemployed, economically inactive persons, professional characteristics of the employed;
- 10) Source of maintenance
- 11) Commuting to work

The following topics were established in the area of 'Housing and buildings':

- 1) Type of inhabited living quarters;
- 2) Characteristics of dwellings including occupancy status (inhabited, uninhabited), tenure status to occupied dwelling, ownership of dwelling, the size of dwelling including: number of rooms and useful floor area of dwellings, equipping dwellings with sanitary and technical installation, heating method of dwelling and type of fuel/source of energy to heat the dwelling (for inhabited dwellings);
- 3) Characteristics of buildings with dwellings, including: type of building, type of ownership of building, number of dwellings in building, year of building's completion, equipping buildings with technical facilities (water supply system, sewage system, gas supply system, central heating).

4. Data sources in the 2021 Census

4.1. Administrative registers and information systems used for the census

The information scope of the 2021 Census was collected about the entire population to be surveyed using a mixed method, i.e. from administrative registers and data collected directly from respondents by means of an electronic census form using online self-reporting, telephone interview, and interview with a census enumerator

Approximately 35 major registers and information systems were used in the 2021 Census. The following should be mentioned as priorities: the Universal Electronic System for Registration of the Population and registration collections of gminas in the field of population data; sets of data from the Social Insurance Institution system concerning payers of contributions, insured persons and persons receiving pensions, pre-retirement benefits or allowances, social pensions, self-paid cash benefits; Central Register of Insured Persons – with regard to data on persons covered by the health insurance system; Land and building register, National Register of Boundaries and Area of Administrative Units of Poland - as regards data on buildings and premises; The National Official Register of Territorial Division of the Country, as well as data from the State Fund for Rehabilitation of Disabled Persons, Agricultural Social Insurance Fund, the Pobyt System, the POL-on System (integrated information system on Polish science and higher education), the Educational Information System, and information systems of powiat employment offices on the unemployed and job seekers; data from social welfare systems on benefit recipients and claimants.

Additionally, data from non-administrative data sources were used, i.e. from: operators of public telecommunication networks, entrepreneurs selling and distributing electric energy, entities conducting activity within the scope of collective sewage disposal and collective water supply, within the scope of distribution or trading in gaseous fuels, within the scope of transmission and generation of heat energy, for which the final customer purchasing are households.

It was considered that the eligible administrative registers and systems would be used as:

- a) direct source of data;
- b) source of information for creating a list of entities to be enumerated in the census (personal/address/housing list);
- c) source of information for imputation, data estimation, comparisons and data quality determination.

4.2. Electronic census form

The 2021 Census used an electronic-only form. It was an interactive application that consists of the following parts: data of the person (with whom the census was carried out or who did the online self-enumeration), determining the person's address of residence, persons in a dwelling/premises other than a dwelling/collective living quarters, persons staying abroad, family relations, personal questionnaires containing questions on demographic-social, migration, national or ethnic, religion and economic activity characteristics of the persons and a housing questionnaire containing questions on the description of the dwelling and the building.

It was assumed that the adult who first logged on to the census application provided information about the dwelling and all persons living there, established the personal composition of the dwelling, and defined family relations between persons. Subsequently, personal questionnaires were filled in for persons residing at the given address.

The electronic form was supported by dictionaries of:

- a) localities – locality, voivodship, powiat, gmina;
- b) countries of residence;
- c) countries of birth;
- d) countries of citizenship;
- e) ethnonyms with open text capabilities;
- f) languages used at home with open text capabilities;
- g) religion denominations with open text capabilities;
- h) fuel types and energy sources – to determine the method of heating the dwelling;
- i) occupations and specialties. This dictionary was mainly based on occupations (groups of occupations) described in the Classification of Occupations and Specialties (KZiS) in three or four characters. The dictionary was supplemented with occupations from the KZiS-occurring on six characters, which represented well the collective, four-character group of occupations. Also used to a limited extent are popular synonyms often used in colloquial speech;
- j) non-agricultural activities. The dictionary is based on groups of activities denoted by three digits in Polish Classification of Activities (PKD code) 2007. Additions have also been made to include some class names, as well as the few synonyms for types of activities found in colloquial speech.

The census app has also been adapted for persons with disabilities. Deaf and deafblind persons were able to use a web-based self-reporting application that met Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0 standards. Those who did not have access to the Internet could use the census sites in the nearest municipal office, where, in accordance with the Act of August 19, 2011 on Sign Language and Other Means of Communication, service was also provided in sign language.

Four language versions of the census application were prepared. Apart from Polish, the application was available in English, Russian and Ukrainian.

A separate electronic application was also prepared for the purpose of carrying out a census in collective living quarters (CLQs). Data on persons staying in CLQs were submitted by the managers of these facilities, within the scope of the available documentation. The application contained basic information on the type of facility and persons staying there. Complementarily and independently, persons staying in CLQs were able to provide on their own through an online self-enumeration or upon request through a telephone interview.

5. Selected census terms and definitions

The chapter presents census concepts and definitions necessary for the proper interpretation of the results of the 2021 Census in terms of population size and its demographic and social characteristics.

Based on the results of the Census 2021, the following population categories were distinguished:

1. Population by the national definition.
2. Residents (resident population).

In all tables of publications, the information refers to the category of population as defined by the national definition - hereinafter referred to as "population".

Population by the national definition. This category, from the point of view of the inhabitants of the gmina, i.e. the smallest administrative division of the country, includes the following groups:

1. Persons living permanently - these are persons who declared in the census that a given gmina is their permanent place of residence (regardless of whether they are registered there for permanent residence or not) and - at the time of the census:
 - a) were present (lived in the gmina),
 - b) were absent, but their absence was less than 3 months,
 - c) have been absent for more than 3 months, but their absence was due to, among others:
 - being in a penitentiary or investigative facility,
 - staying abroad.
2. Persons staying temporarily for more than 3 months. It applies to persons who declared in the census that their permanent place of residence is another gmina in the country, while they stayed in the place/gmina of the census temporarily (for more than 3 months) for the following reasons: study, work, family or housing conditions, treatment or rehabilitation, being in a nursing home.

The category of the actual population of a given gmina did not include persons who came from abroad for a temporary stay, i.e. those who did not have permanent residence in Poland. The category also does not include permanent residents of a given gmina who, at the time of the census, stayed outside the gmina for more than 3 months for reasons other than staying in a prison or staying abroad, i.e. persons who temporarily stayed in another gmina of the country (in accordance with the adopted definition, these persons were included there as the population according to the national definition). Similarly, the population for individual statistical localities is distinguished.

Resident population (residents). Residents from the point of view of the inhabitants of the commune include:

1. Permanent residents, except for persons residing outside their place of residence (gmina) for at least 12 months – regardless of their place of residence (in the country or abroad). The exceptions are Polish diplomats on posts and soldiers stationed on foreign military missions who, despite staying abroad, have been included as permanent residents of Poland (according to the recommendations of the UNECE and the Eurostat),
2. Persons temporarily residing in the gmina for at least 12 months, who came from another place in the country or from abroad (foreigners without permanent residence in Poland).

The following criteria were adopted as the criterion of population movement when distinguishing the category of residents (similarly to the population according to the national definition): study, work, family and housing conditions, treatment and rehabilitation, stay in a nursing home. This means that people staying in prisons or detention centers – regardless of the length of absence – are counted as residents of the locality where they lived before their "forced" departure.

Age of individuals is determined by the number of years completed as determined by comparing the full date of birth to the date of the census (known as the critical moment, March 31, 2021).

Economic age groups The working age population is understood as the working age population. The ages of 18-64 were assumed for men, and 18-59 for women. Among the working-age population, the mobile age, i.e. aged 18-44, and the non-mobility age, i.e. men – 45-64, women – 45-59, are distinguished. The non-

-working age population is understood as the pre-working age population, i.e. up to 17 years of age and the post-working age population, i.e. men – 65 years and more, women – 60 years and more.

Marital status – due to national laws that set a lower age limit for marriage, censuses assume that marital status is defined for persons age 15 and older.

Under Polish law, there are four categories of marital status:

- single – persons who have never been legally married;
- married – persons whose marriage was contracted in accordance with secular law;
- widowed – persons whose legal marriage has ceased to exist because of the death of a spouse;
- divorced – persons whose marriage has been dissolved by a court decision.

Persons whose marriage has been legally separated by the court – continue to be married.

International migrations - are departures from the country of permanent residence (emigration) or arrivals to the country (immigration) in order to live permanently or for a temporary stay. In the UN recommendations, international migration is defined as the fact of changing the country of main residence, where main residence means the place where a person spends most of his time during a certain period; the length of this period may be – depending on the legal regulations adopted in individual countries – 3 months, 6 months, most often at least 12 months.

Taking the length of stay (absence) as the observation criterion, migrations are divided into:

- **short-term** – temporary stay from 3 to 12 months,
- **long-term** – temporary stay at least 12 months plus permanent residence – regardless of the period of residence.

Migrations for permanent residence are migrations related to settling in another country for permanent residence (in the light of Polish law: immigration is registration for permanent residence, and emigration - deregistration from permanent residence in Poland).

Temporary migrations are migrations related to a temporary stay lasting more than 3 months. In a broader sense, the term can cover all non-definitive migrations, i.e. not for settlement, and thus according to the division recommended by the UN - long-term and short-term migrations.

Migrant is a person who changes his place of residence.

Emigrant is a person moving from a country abroad for permanent residence or for temporary stay.

Immigrant is a person who came from abroad to a country for permanent residence or for temporary stay.

Country of birth – in accordance with international recommendations, the country of birth had to be specified by referring to the state borders valid at the moment of Census, and not on the day of birth, e.g. if a person was born in Vilnius, the country of birth should be Lithuania, regardless of the year of birth. Such a solution was applied with a view to ensuring comparability, and especially to avoiding data duplication on the international scale.

Citizenship is defined as a particular connection (legal bond) between a person and the State. It does not show the ethnic origin and is not depended on nationality. For those who did not have citizenship of any country, there was an option to answer: do not have citizenship of any country. If the census respondent had citizenship of several countries, a hierarchy of indications was used: Poland, EU countries, third countries.

Foreigner is any person who does not have Polish citizenship, regardless of the fact of having or not having citizenship(s) of other countries. Foreigners who came to Poland for permanent residence are treated as permanent residents, while others, depending on the time of actual stay in our country:

- as temporarily residing (short-term immigrants) - in the case of staying for less than 12 months,
- as residents (long-term immigrants) - in the case of staying for at least 12 months.

Stateless person is a person who does not have the citizenship of any country (stateless persons are considered foreigners).

Internal migrations - are movements of people within the borders of the country.

As part of internal migrations, the following migrations are distinguished:

- inter-voivodship, i.e. population movements from one voivodeship to another,
- intra-voivodship, i.e. changes of place of residence within the same voivodeship,
- inter-poviat, i.e. population movements from one poviat to another,
- intra-poviat, ie changes of place of residence within the same poviat.

When classifying the internal migrations in terms of administrative character of the territories among which there was a movement, following directions of migration are distinguished:

- from urban to rural areas,
- from rural to urban areas,
- from one urban area to another,
- from one rural area to another.

Temporary internal migrations - are migrations related to a temporary stay outside the place of permanent residence lasting or intending to last longer than 3 months.

Nationality - national or ethnic affiliation – is a declarative individual characteristic of each person expressing his/her emotional, cultural or ancestral connection to a particular nation or ethnic community, which is based on subjective feeling. Nationality (felt national-ethnic affiliation) should not be confused with a citizenship.

Language used at home - refers to the language used on a daily basis at home and refers to the spoken or sign language that is used in family contacts. The language used in family home contacts does not relate to the knowledge of foreign languages.

Denomination (religious denomination) is the formal participation or emotional connection of a person with a specific religious denomination (church or religious association). Religion should be determined on the basis of a voluntary declaration, including one expressing no connection with any religion (no religion).

Education - this is the highest educational level achieved in a school-based system, or in any other training mode or form, recognised in compliance with the binding education system. The basis for classifying education to a given level is provided by a certificate (diploma) of completion of a certain school, irrespective of the mode of studying (e.g full-time, evening/weekend, part-time, by correspondence) in the country or abroad. Information on the educational level was obtained for all persons aged 13 years or more.

Educational attainment is determined by the ISCED 2011 classification:

- a) tertiary education with an academic degree of at least doctorate (Ph. D.) – shall be marked by persons with a doctoral or postdoctoral degree or with a title of professor;
- b) tertiary education with a master's degree, master's degree in engineering or equivalent degree – obtained after graduation from a second degree studies or long-cycle master's degree programmes. This category also includes individuals who hold a medical degree;
- c) tertiary education with a bachelor's (licentiate), engineer's or equivalent degree – marked by persons with a bachelor's, engineer's or equivalent degree - obtained after graduation from Bachelor's, engineer's or equivalent studies);
- d) college graduation diploma – applies to graduates of teacher training colleges and teacher training colleges of foreign languages (except for those organised within a higher education institution) and graduates of social services colleges;
- e) post-secondary education – applies to persons who have a certificate (diploma) of completion of a post-secondary school, admission to which was conditional upon possession of a secondary school leaving certificate. This category also includes those who have completed teacher training;
- f) general secondary education – shall be marked by persons who received a certificate of graduation from a general secondary school, profiled (specialised) secondary school, supplementary secondary school or who graduated from a lower secondary school (gimnazjum) before 1932;

- g) vocational secondary education – persons who have obtained a certificate of completion of a vocational secondary school (technical school, supplementary technical school, vocational secondary school, technical secondary school, art school of the second degree providing at the same time a secondary school curriculum);
- h) basic vocational/stage I sectoral vocational education – held a person who obtained a certificate of completion of: vocational school (basic vocational or agricultural school, industrial school), vocational or agricultural school, agricultural correspondence course at the level of basic vocational school only, school of masters, sectoral vocational school of the first degree;
- i) lower secondary (gimnazjum) – held by persons who have obtained a certificate of completion of lower secondary school or a certificate of completion of a special preparatory school. For those who graduated from lower secondary school (gimnazjum) before 1932, indicate general secondary education;
- j) primary – held by persons who have received a certificate of completion of: a primary school (before the war a common school) regardless of how many grades it had (eight, seven, six or formerly four), courses for workers in the scope of a primary school and a primary art school realising at the same time the curriculum of a primary school;
- k) incomplete primary or no school education – refers to persons who are attending primary school, attended primary school but did not complete it, who have never attended school.

Disabled persons (with disabilities) are persons who have an appropriate certificate issued by an authorized body or persons who do not have such a certificate, but their physical, mental or mental fitness permanently or periodically hinders, limits or prevents the performance of everyday activities, education, work and social roles.

The statistical division of the disabled population distinguishes three basic groups

- persons with legal and biological disabilities, i.e. those who have an appropriate certificate issued by an authorized body and at the same time have (feel) limitation of ordinary (basic) life activities appropriate to their age,
- persons with disabilities only legally, i.e. those who have the appropriate certificate(s) issued by an authorized body,
- persons with disabilities only biologically, i.e. those who do not have such a certificate(s), but feel/feel restricted in their usual (basic) life activities appropriate to their age.

The criterion for qualifying a given person as a group of legally disabled people was:

- for persons aged 16 and over - possession of a valid certificate issued by the relevant adjudicating authority, determining the degree of disability, incapacity for work, the advisability of retraining or disability,
- for persons under 16 years of age – possession of a valid certificate of disability issued by the adjudicating authority.

Due to the existing limitations among the disabled population, there are three degrees of limitation of the ability to perform basic activities: completely, severely or moderately limited. In all cases, these are long-term conditions, i.e. those that last or are expected to last for 6 months or more. It should be emphasized that the data collected within the NSP 2021 relating to the limitations in daily functioning were collected on a voluntary basis (declaration and subjective assessment of the respondent) - in accordance with the provisions of the Act on the 2021 Census.

A collective living quarters (CLQs) is a group of premises (rooms and other ancillary facilities), located in one or more buildings, occupied by one separate establishment, providing the following services: care and education, hotel, health or other, which are usually associated with the residence/stay of more people or facilities of religious institutions. A collective living quarters include: student dormitories, workers' hotels, children's homes, social assistance homes, facilities for the homeless, monasteries, monastic houses.

Homeless person is a person who, for various reasons - economic, family or administrative – declares the lack of a permanent place of residence. Homeless people do not include those who are deprived of a roof over their heads due to random accidents (cataclysms, floods, fires, etc.).

6. Classifications and groupings used for population in the 2021 Census

1. Groupings and classifications set out in Commission Regulation (EC) 2017/543 of 22 March 2017 laying down rules for the application of Regulation (EC) No 763/2008 of the European Parliament and of the Council on population and housing censuses as regards the technical specifications of the topics and of their breakdowns.
2. The International Standard Classification of Education (ISCED - UOE, 1997).
3. International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006)International Standard ISO 3166 -1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006).